İLKOKUL

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ

DERS KİTABI

4. SINIF

ilke

İLKOKUL

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ

4. SINIF

DERS KİTABI

Gülhanım Demirtaş

Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 28.05.2018 tarihli ve 78 sayılı kararıyla 2018 - 2019 öğretim yılından itibaren 5 (beş) yıl süreyle ders kitabı olarak kabul edilmiştir.

ilke

İLKE BASIM YAYIM DAĞITIM GAZETECİLİK SANAYİ VE TİCARET LİMİTET ŞİRKETİ
Mutlukent Mah. 1964. Cad. No.: 31 Çankaya / ANKARA
tel. : (312) 419 01 75 belgeç : (312) 425 73 99

DİL UZMANI

Elif BULTAN

GÖRSEL TASARIM UZMANI

Behiye Renin GÜNDÜZ

ISBN

978-975-6722-66-4

Baskı, Cilt

ÖZGÜN MATBAACILIK SAN. VE TİC. AŞ

Ankara - 2018

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

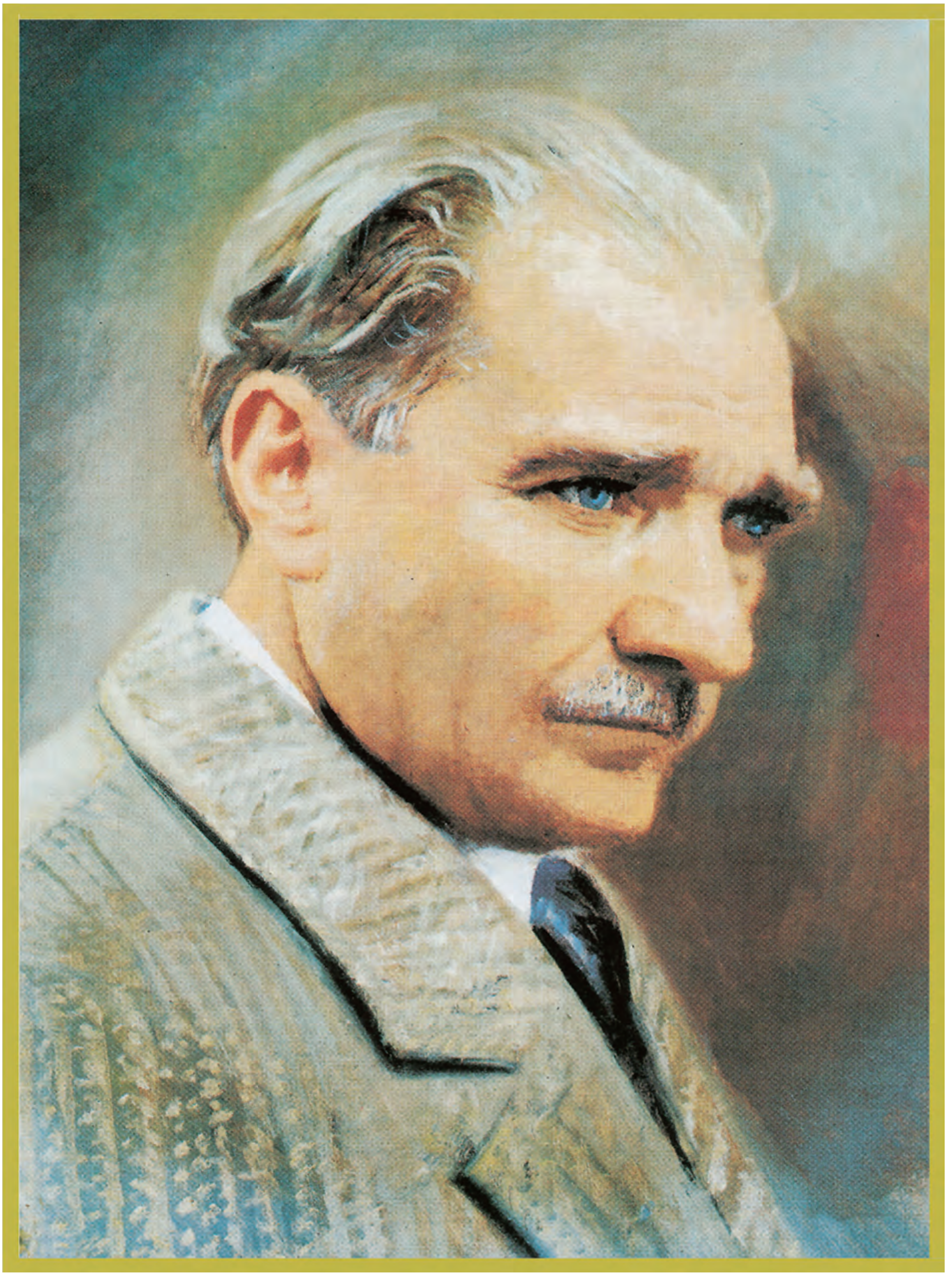
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

KİTABIMIZI TANIYALIM 9

1. ÜNİTE: GÜNLÜK HAYATTAKİ DİNÎ İFADELER 11

Allah (c.c.).... 12
Eûzü Besmele 13
Selamlaşma 15
Hamt ve Şükür 17
Tekbir ve Salavat 19
Sevap, Günah, Helal, Haram 21
Estağfirullah, Sübhanallah 24

DİLEK VE DUALARDA GEÇEN DİNÎ İFADELER 25
BİR DUA TANIYORUM: SÜBHANEKE DUASI VE ANLAMI.... 29
ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM 30
ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU 32

2. ÜNİTE: İSLAM'I TANIYALIM 33

İSLAM'IN İNANÇ ESASLARI 34
Allah'a (c.c.) İman.... 35
Meleklere İman.... 37
Kitaplara İman 39
Peygamberlere İman 41
Kaza ve Kadere İman.... 42
Ahirete İman 43

İSLAM'IN ŞARTLARI.... 44
Kelime-i Şehadet Getirmek.... 45
Namaz Kılmak.... 46
Oruç Tutmak 47
Zekât Vermek 48
Hacca Gitmek 49

KUR'AN-I KERİM ... 50
Ayet ... 51
Sure ... 51
Cüz ... 52
BİR DUA TANIYORUM: ÂMENTÜ DUASI VE ANLAMI ... 55
ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM ... 56
ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU ... 58

3. ÜNİTE: GÜZEL AHLAK ... 59
DİN GÜZEL AHLAKTIR ... 60
İNSANİ İLİŞKİLERİN TEMELİ: SEVGİ VE SAYGI ... 63
Anne ve Baba ile İlişkiler ... 65
Kardeşler Arasında İlişkiler ... 68
Akraba, Komşu ve Arkadaşlarla İlişkiler ... 71
Öğretmenlerle İlişkiler ... 74
BİR SURE TANIYORUM: FÂTİHA SURESİ VE ANLAMI ... 76
ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM ... 78
ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU ... 80

4. ÜNİTE: HZ. MUHAMMED'İ (S.A.V.) TANIYALIM ... 81
HZ. MUHAMMED'İN (S.A.V.) DOĞDUĞU ÇEVRE ... 82
HZ. MUHAMMED'İN (S.A.V.) AİLESİ ... 84
HZ. MUHAMMED'İN (S.A.V.) DOĞUMU, ÇOCUKLUK VE GENÇLİK YILLARI ... 85
Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Doğumu ... 85
Hz. Muhammed (s.a.v.) Sütannesi Halime'nin Yanında: Bolluk ve Bereket Getiren Çocuk ... 86
Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Annesi ile Geçen Yılları ... 87
Hz. Muhammed (s.a.v.) Abdülmuttalib'in Yanında: Dedesinin Sevgili Torunu ... 87

İÇİNDEKİLER

Hz. Muhammed (s.a.v.) Ebu Talip'in Yanında: Amcasına Emanet 87
Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Hz. Hatice ile Evliliği ve Çocukları 89
Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Çocukluk ve Gençlik Yıllarında Erdemli Davranışları 89
Toplumsal Sorunlara Duyarlı Bir Genç 92
HZ. MUHAMMED'İN (S.A.V.) MEKKE VE MEDİNE YILLARI 94
Hira Günleri ve İlk Vahyin Gelişi 94
Davetin Başlaması ve İlk Müslümanlar 95
Taif'e Yolculuk ve Miraç 96
Yeni Yurt Arayışları: Medine'ye Hicret 97
Peygamberimizin (s.a.v.) Medine Yılları 99
Peygamberimizin (s.a.v.) Toplumda Barış ve Huzuru Sağlaması 100
Peygamberimizin (s.a.v) Medine'de İslam'ı Yayma Çabaları 102
Hudeybiye Antlaşması ve Mekke'nin Fethi 103
Peygamberimizin (s.a.v.) Haccı ve Veda Hutbesi 104
Peygamberimizin (s.a.v.) Vefatı 106
BİR DUA TANIYORUM: SALLİ VE BARİK DUALARI VE ANLAMLARI......... 108
ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM 111
ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU.. 113

5. ÜNİTE: DİN VE TEMİZLİK 114

İSLAM DİNİ VE TEMİZLİK.. 115
BEDENİMİ VE GİYSİLERİMİ TEMİZ TUTARIM 120
EVİMİ VE OKULUMU TEMİZ TUTARIM 124
ÇEVREMİ TEMİZ TUTARIM 126
ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM 130
ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU.. 132

ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM CEVAP ANAHTARLARI.........................133
Sözlük.. 134
Kaynakça 141

Bu bölümde ünite genelini anlatan görsele yer verilmiştir.

Bu bölümde ünitenin anahtar kavramlarına yer verilmiştir.

1. ÜNİTE
GÜNLÜK HAYATTAKİ DİNÎ İFADELER

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Hangi durumlarda eûzü besmele çekildiğini araştırınız.
2. "Hamt, sevap, helal ve dua" kavramlarının anlamlarını sözlükten bularak defterinize yazınız.
3. Çevrenizdeki gözlemlerinizden hareketle günlük yaşantınızda kullandığınız selamlaşma ifadelerinin neler olduğunu defterinize yazınız.
4. Tekbirin nasıl söylendiğini ve anlamını araştırıp defterinize yazınız.
5. Sübhaneke duasının anlamını araştırıp defterinize yazınız.

Anahtar Kavramlar

• Din • Dua • Eûzü besmele • Elhamdülillah

Neler Öğreneceğiz?

Bu ünitede;
- Dinî ifadeleri günlük konuşmalarda doğru ve yerinde kullanmayı,
- Tekbir ve salavatı söylemeyi,
- Dilek ve dualarda kullanılan dinî ifade örneklerini,
- Sübhaneke duasını okumayı ve bu duanın anlamını öğreneceğiz.

11

Ünite ile ilgili hazırlık çalışmaları yer almaktadır.

Ünitede neleri öğreneceğimize yer verilmiştir.

Bu bölüm konu başlığını gösterir.

Bu bölümde konuya başlamadan önce ön bilgilerinizi harekete geçirecek motivasyon amaçlı soru, etkinlik vb. çalışmalara yer verilmiştir.

Konuların işlendiği bölümü gösterir. Bu bölümde konular, zaman zaman öyküleme şeklinde, zaman zaman da doğrudan anlatımla işlenmiştir.

1. ÜNİTE

GÜNLÜK KONUŞMALARDA DİNÎ İFADELER

Günlük yaşantıda kullanılan dinî ifadelerden bildiklerinizi sıralayınız.

Günlük konuşmalarımızda birçok dinî ifade ve kavram kullanırız. Bunlardan bazıları, "Allah (c.c.)[1], peygamber, eûzü besmele, selam, hamt ve şükür, tekbir ve salavat, sevap, günah, helal, haram, estağfirullah ve sübhanallah"tır.

Allah (c.c.)

Günlük konuşmalarımızda Allah (c.c.) ile ilgili duyduğunuz ifadeler nelerdir?

Allah (c.c.), günlük konuşmalarımızda çokça kullandığımız kelimelerdendir.

Allah (c.c.), kâinatın ve bütün varlıkların yaratıcısı, koruyucusu olan yüce ve tek varlıktır. İslam dininde Allah (c.c.), ismi yüce yaratıcının özel adıdır. O, bütün evreni, çevremizdeki varlıkları ve biz insanları yoktan var etmiştir. Bizlere çeşitli nimetleri vermiştir. Bize bu nimetleri veren yüce Allah'ı (c.c.) çok severiz. Günlük hayatta Allah'a (c.c.) olan sevgimizi onu sık sık anarak gösteririz. Ona ibadet eder ve onun adını günlük hayatta çeşitli durumlarda, "Allah'tan (c.c.) umut kesilmez." "Allah (c.c.) sabırlı kulunu sever." "Allah'ını (c.c.) seversen" "Allah (c.c.) korusun." "Allah (c.c.) bilir.", "Allah (c.c.) razı olsun." gibi cümlelerde ifade ederiz.

Allah (c.c.) adının Arapça yazılışını gösteren bir güzel yazı (hüsnühat) örneği

Etkinlik Bulalım, Yazalım

Aşağıdaki örneklerde olduğu gibi siz de dilimizde yer alan Allah (c.c.) kavramını içeren atasözü ve deyimler bularak noktalı yerlere yazınız.

"Allah (c.c.) doğrunun yardımcısıdır."
"Garip kuşun yuvasını Allah (c.c.) yapar."
....
....
....

(1) *Celle celâlühû ifadesinin kısaltılmış şeklidir. "Şanı yüce oldu.", "Şanı yücedir." anlamına gelir.*

12

Bu bölümde konuyla ilgili görsel ögelere yer verilmiştir.

Bu bölümde konularla ilgili farklı etkinliklere (tartışalım, değerlendirelim, bulalım eşleştirelim, boyayalım, bulmaca çözelim vb.) yer verilmiştir.

KİTABIMIZI TANIYALIM

1. ÜNİTE

ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A. Aşağıdaki soruların doğru yanıtlarını bulup işaretleyiniz.

1. Aşağıdakilerden hangisi Allah'a (c.c.) şükür ifadelerinden biri **değildir**?
A. Çok şükür B. Hamdolsun
C. Allah'a (c.c.) şükürler olsun D. Besmele

2. Aşağıdakilerden hangisi, güzel iş ve davranışların karşılığında Allah (c.c.) tarafından verileceğine inanılan ödülü ifade eder?
A. Tevhit B. Helal
C. Dua D. Sevap

3. Aşağıdakilerden hangisi günah olan davranışlara bir örnektir?
A. Cömertlik B. Savurganlık
C. Çalışmak D. Anne babaya saygı göstermek

4. "Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla başlarım." cümlesi aşağıdakilerden hangisinin anlamıdır?
A. Merhaba B. Elhamdülillah
C. Besmele D. Şükür

5. Hz. Peygamber'i (s.a.v.) anmak ve onun Allah (c.c.) katındaki derecesini daha da yüceltmek için yapılan dua cümlesini ifade eden kavram aşağıdakilerden hangisidir?
A. Sübhanallah B. Tevhid
C. Salavat D. Sübhaneke

B. Aşağıdaki eşleştirmeleri yapınız.

a. Sevap	I. Merhaba
b. "Allah'a (c.c.) hamt olsun	II. İnşallah
c. Selamlaşmak	III. Elhamdülillah
ç. "Allah (c.c.) dilerse"	IV. Allah (c.c.) korusun.
d. Dilek ve dua ifadesi	

30

Bu bölümde her ünitenin sonunda ünitede öğrenmemiz gereken bilgilere yönelik çeşitli değerlendirme sorularına yer verilmiştir.

İslam'ı Tanıyalım

Biliyor musunuz?

Kur'an-ı Kerim, kötü tutum ve davranışlardan insanların sakınmalarını ister. Yalancılık, hırsızlık, helal olmayan kazanç, israf ve kibirlilik gibi kötü davranışları yasaklar. Kur'an-ı Kerim, insanın niçin yaratıldığı, nasıl yaşaması gerektiği ve ölümden sonraki hayatın nasıl olacağıyla ilgili olarak insanların merak ettiği konulara açıklık getirir.

"Biliyor musunuz?" bölümünde ünite konularıyla ilgili açıklama ve ilginç bilgilere yer verilmiştir.

Okuma Metni

MEDİNE'DE BAYRAM

Peygamber Efendimiz
Artık Hicret etmişti
Coşkuyla karşılanmış
Medine'ye gelmişti

Herkes istedi candan
Resulü konuk etmek
Evini Peygamberin
Sesiyle şenlendirmek

Müminler mescit için
Canla başla çalıştı
Efendimiz boş durmadı
Eliyle taş taşıdı

Medinelilerin bugün
Sanki bayramıydı
Çünkü Allah Resulü
Artık komşularıydı

İlk iş Medine'de
Bir mescit inşa etmek
Bunun için gerekli
Gayret, sabır ve emek

Müslümanlar birlikte
Yaptılar bu mescidi
Sonra yaşandı orada
Kutlu namaz sevinci

Şerife Nihal ZEYBEK
Diyanet Çocuk Dergisi, s. 17.

Bu bölümde konularla ilgili öykü, hikâye, şiir gibi okuma metinlerine yer verilmiştir.

Hz. Muhammed (s.a.v.) buyuruyor ki:
"Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Mülk ve hamt ona aittir. O her şeye kadirdir. Güç ve kuvvete ancak Allah'ın yardımı ile erişilir. Kâfirler hoşlanmasa da biz samimiyetle kendisinden başka ilah olmayan Allah'a, nimet ve güzel övgü sahibine ibadet ederiz." (Müslim, Mesâcid, 139)

"Hz. Muhammed (s.a.v.) buyuruyor ki" bölümünde Peygamberimizin konuyla ilgili hadisleri yer almaktadır.

Allah (c.c.) buyuruyor ki:
"...(Bu Kur'an, Rabb'lerinin izniyle insanları karanlıklardan aydınlığa, güçlü ve övgüye lâyık olan Allah'ın yoluna çıkarman için sana indirdiğimiz kitaptır."
(İbrâhîm suresi, 1. ayet)

"Allah (c.c.) buyuruyor ki" bölümünde konuları destekleyen ayetlere yer verilmiştir.

1. ÜNİTE

GÜNLÜK HAYATTAKİ DİNÎ İFADELER

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Hangi durumlarda eûzü besmele çekildiğini araştırınız.

2. “Hamt, sevap, helal ve dua” kavramlarının anlamlarını sözlükten bularak defterinize yazınız.

3. Çevrenizdeki gözlemlerinizden hareketle günlük yaşantınızda kullandığınız selamlaşma ifadelerinin neler olduğunu defterinize yazınız.

4. Tekbirin nasıl söylendiğini ve anlamını araştırıp defterinize yazınız.

5. Sübhaneke duasının anlamını araştırıp defterinize yazınız.

Anahtar Kavramlar

- Din
- Dua
- Eûzü besmele
- Elhamdülillah

Neler Öğreneceğiz?

Bu ünitede;

- Dinî ifadeleri günlük konuşmalarda doğru ve yerinde kullanmayı,
- Tekbir ve salavatı söylemeyi,
- Dilek ve dualarda kullanılan dinî ifade örneklerini,
- Sübhaneke duasını okumayı ve bu duanın anlamını öğreneceğiz.

GÜNLÜK KONUŞMALARDA DİNÎ İFADELER

Günlük yaşantıda kullanılan dinî ifadelerden bildiklerinizi sıralayınız.

Günlük konuşmalarımızda birçok dinî ifade ve kavram kullanırız. Bunlardan bazıları, “Allah (c.c.)[1], peygamber, eûzü besmele, selam, hamt ve şükür, tekbir ve salavat, sevap, günah, helal, haram, estağfirullah ve sübhanallah”tır.

Allah (c.c.)

Günlük konuşmalarımızda Allah (c.c.) ile ilgili duyduğunuz ifadeler nelerdir?

Allah (c.c.), günlük konuşmalarımızda çokça kullandığımız kelimelerdendir.

Allah (c.c.), kâinatın ve bütün varlıkların yaratıcısı, koruyucusu olan yüce ve tek varlıktır. İslam dininde Allah (c.c.), ismi yüce yaratıcının özel adıdır. O, bütün evreni, çevremizdeki varlıkları ve biz insanları yoktan var etmiştir. Bizlere çeşitli nimetleri vermiştir. Bize bu nimetleri veren yüce Allah’ı (c.c.) çok severiz. Günlük hayatta Allah’a (c.c.) olan sevgimizi onu sık sık anarak gösteririz. Ona ibadet eder ve onun adını günlük hayatta çeşitli durumlarda, “Allah’tan (c.c.) umut kesilmez.” “Allah (c.c.) sabırlı kulunu sever.” “Allah’ını (c.c.) seversen” “Allah (c.c.) korusun.” “Allah (c.c.) bilir.”, “Allah (c.c.) razı olsun.” gibi cümlelerde ifade ederiz.

Allah (c.c.) adının Arapça yazılışını gösteren bir güzel yazı (hüsnühat) örneği

Etkinlik — **Bulalım, Yazalım**

Aşağıdaki örneklerde olduğu gibi siz de dilimizde yer alan Allah (c.c.) kavramını içeren atasözü ve deyimler bularak noktalı yerlere yazınız.

“Allah (c.c.) doğrunun yardımcısıdır.”

“Garip kuşun yuvasını Allah (c.c.) yapar.”

....

....

....

(1) *Celle celâlühû ifadesinin kısaltılmış şeklidir. “Şanı yüce oldu.”, “Şanı yücedir.” anlamına gelir.*

Biliyor musunuz?

İnsanların mutlulukları için Allah (c.c.) tarafından peygamberler aracılığı ile gönderilen ilahi emir ve öğütlerin tümüne **din** denir.

Peygamber

Günlük konuşmalarımızda peygamber kavramının kullanıldığı deyim ve ifadelerden hatırladıklarınızı söyleyiniz.

Peygamber, Allah'ın (c.c.) buyruklarını insanlara ulaştırmak ve açıklamak için insanların arasından Allah (c.c.) tarafından seçilip görevlendirilen kişidir. Peygamberler insanlara Allah'ın (c.c.) varlığı ve birliği hakkında bilgiler verir. Allah'ın (c.c.) istek ve öğütlerini açıklar. İbadet ve ahlak ilkelerini öğretir. Kendileri de bu ilkelere uygun davranarak insanlara örnek olur. Bizler de peygamberleri örnek alarak yaşadığımız dünyada ve ahirette mutluluğa ulaşırız.

Günlük konuşmalarımızda peygamber kelimesini içeren birçok deyim ve ifade kullanırız. "Peygamber sabrı" ve "peygamber ocağı" deyimleri bunların başında gelir. Konuşmalarımızda sıkça kullandığımız bu ifadeler peygamber sevgisinin sonucu olarak sözlerimize yerleşmiştir.

Eûzü Besmele

Aşağıdaki şiiri okuyunuz. Hangi durumlarda besmele söylendiğini arkadaşlarınızla konuşunuz.

BİSMİLLAH

Yatarken gece
Bismillah deriz
Sabah olunca
Bismillah deriz.

Evlere huzur
Getirir Hızır
Kahvaltı hazır
Bismillah deriz.

Umut ve neşe
Gelir peş peşe
Başlarken işe
Bismillah deriz.

Abdest alırken
Namaz kılarken
Kur'an okurken
Bismillah deriz.

Gökhan EVLİYAOĞLU
Çocuk ve Dua, s. 4.

Eûzü Besmele'yi Öğreniyoruz

Babaannesi, Ali'den bir işe başlarken **eûzü besmele** çekmesini, yani "Eûzü billâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm, Bismillahirrahmânirrahîm" demesini istiyordu. Ali, babaannesinin bu isteğini zaman zaman yerine getiriyordu ama söylediği bu ifadelerin ne anlama geldiğini de merak ediyordu.

Besmele ifadesinin Arapça yazılışını gösteren bir güzel yazı (hüsnühat) örneği

Bir gün babaannesine, eûzü besmelenin anlamını sordu. O da sanki Ali'nin bu soruyu sormasını beklermiş gibi başladı anlatmaya:

— Benim akıllı oğlum! Günlük hayatımızda bir işe başlarken sıkça kullandığımız ifadelerden biri eûzü besmeledir. "Eûzü billâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm, Bismillahirrahmânir-rahîm" şeklinde okunur. "Kovulmuş şeytanın kötülüğünden Allah'a (c.c.) sığınırım.", "Rahman ve Rahim olan Allah'ın (c.c.) adıyla" anlamına gelir. Şeytanın zararlarından korunmak için Eûzü besmele söyleyerek Allah'tan (c.c.) yardım diler ve ona güveniriz. Allah'ı (c.c.) hatırlar ve yaptığımız işlerde ondan bizlere yardımcı olmasını isteriz. Bu duygu ve düşüncelerle işlerimizi daha sağlam ve güzel yapmaya çalışırız. Besmele için bazen kısaca "Bismillah" da deriz. Bunun anlamı ise "Allah'ın (c.c.) adıyla" demektir.

Ali:

— Babaanne! Demek bu yüzden her işe başlarken "Bismillah" dememi istiyorsun.

— Aferin! Doğru söyledin oğlum. Besmele çekmek; Allah'ı (c.c.) anmak ve onu hatırlamak demektir. Yüce Allah (c.c.) bu konuda, **"Rabb'inin adını an. Bütün varlığınla ona yönel."**(2) buyurarak kendisini anmamızı bizlerden istiyor. Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.)(3) de her hayırlı işe besmeleyle başlamış ve bizlere de besmeleyle başlamamızı tavsiye etmiştir. O, bir sözünde şöyle buyurmuştur: **"Yüce Allah'ı anarak (besmeleyle) başlanmayan her anlamlı söz veya iş bereketsizdir, sonuçsuzdur."**(4) Bu nedenle bizler de günlük hayatımızda yemek yerken, su içerken, ders çalışırken, yatarken, kalkarken besmele çekmeyi alışkanlık hâline getirmeliyiz. Böyle davrandığımız sürece her yaptığımız işte Allah'ı (c.c.) anmış ve hatırlamış oluruz. Ona güvenir ve şeytanın zararlarından korunmuş oluruz.

Hayırlı bir işe başlarken besmele söyleriz.

Ali:

— Babaanneciğim, eûzü besmele konusunda beni aydınlattığın için sana çok teşekkür ederim.

Hz. Muhammed (s.a.v.) buyuruyor ki:

"Biriniz yemek yiyeceği zaman 'Bismillah' (Allah'ın adıyla) desin. Eğer yemeğin başında besmele çekmeyi unutursa hatırladığı anda 'Başında da sonunda da Allah'ın adıyla' desin."(Tirmizî, Et'ıme, s.47)

(2) Müzzemmil suresi, 8. ayet.

(3) "Sallallâhu aleyhi ve sellem" ifadesinin kısaltılmış şeklidir. Bu ifade, "Selam ve esenlik onun üzerine olsun." anlamına gelir.

(4) Ahmed bin Hanbel, Müsned, C 2, s.360.

Etkinlik **Okuyalım, Konuşalım**

BESMELE

Besmeleyle başlarım,
İşlerime her zaman.
Güç bulur, kuvvet bulur,
Damarlarımdaki kan.

Her bir zararlı şeyden,
Korur seni Bismillah.
Bismillah diyen kulu,
Her zaman sever Allah.

Allah adıyla başla,
Yemeğini yiyorken.
Büyük küçük herkese,
Sözlerini diyorken

Besmele sağlam kılıç,
Onu şeytan kıramaz.
Bismillah diyen kula,
Kötülük uğrayamaz.

Ahmet EFE
Sevgi Çiçeği, s. 3.

Şiire göre "besmele" ne zaman söylenir ve faydaları nelerdir? Sınıfınızda konuşunuz.

Biliyor musunuz?

Besmele, Kur'an-ı Kerim'in bir ayetidir.

Selamlaşma

Günlük yaşantımızda selamlaşırken hangi ifadeleri kullanırız?

Sözlükte; esenlik, barış, sağlık gibi anlamlara gelen **selam**, karşımızdaki insana duyduğumuz güzel duygu, saygı ve dileklerimizin bir ifadesidir.

İnsanlar arasındaki sevgi ve dostluk bağlarının güçlenmesinde selamlaşmanın önemli bir yeri vardır. Selamlaşma insanlar arası ilişkileri güçlendirir. Çünkü insanlar birbirlerine karşı duygu ve düşüncelerini selamlaştıktan sonra dile getirirler. Selamlaşmak, karşımızdaki insanlara iyi niyetimizi belirtmenin en güzel yollarından biridir.

Selamlaşmak insanlar arasındaki ilişkileri geliştirir.

Kur'an'da selamlaşmanın önemine şu ayetle dikkat çekilmektedir: **"Bir selam ile selamlandığınız zaman siz de ondan daha güzeli ile selamlayın; yahut aynı ile karşılık verin..."**[5]

(5) Nisâ suresi, 86. ayet.

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) de selamlaşmanın önemine dikkat çekerek, **"İman etmedikçe cennete giremezsiniz, birbirinizi sevmedikçe de iman etmiş olmazsınız. Size, yaptığınız takdirde birbirinizi seveceğiniz bir iş göstereyim mi? Aranızda selamı yayın."**[(6)] **"Birbirinize selam verin ki aranızdaki sevgi artsın."**[(7)] buyurmuştur.

Selamlaşma ifadelerini günlük yaşantımızda sıkça kullanırız. "Esselamü aleyküm/selamün aleyküm, merhaba, selam, hayırlı sabahlar, iyi günler, hayırlı işler" vb. selamlaşma sözlerini hayatımızda hem çok kullanır hem de çok duyarız.

Etkinlik **Eşleştirelim**

Aşağıdaki ifadeleri örnekteki gibi eşleştiriniz.

1. Sabahleyin karşılaşılan birine	☐	İyi akşamlar.
2. Akşam karşılaşılan birine	☐	Selamün aleyküm./Hayırlı sabahlar.
3. Çalışan birine	5	Afiyet olsun.
4. Eve gelen misafire	☐	Kolay gelsin.
5. Yemek yiyen birine	☐	Hoş geldiniz.

Biliyor musunuz?

"Selamün aleyküm", "Selam, esenlik, barış senin üzerine olsun." anlamına gelir. "Selamün aleyküm", diye selam verene "Ve aleyküm selam", "Esenlik, selamet sizin de üzerinize olsun." diye karşılık verilir.

Okuma Metni

HER ŞEYE SELAM

"İnsanların birbirlerine gülümsemeyişini hiç anlamam." diyor babaannem. Çevresinde yürüyen insanlara bakıyor, kavga eden insanları görüyor. İnsanlar telefon açıyor ve ilk sözleri "Alo!" oluyor. Bir de birbirleriyle karşılaşınca selamsız sabahsız konuşmaya başlıyorlar. Babaannem bu yüzden çok kızıyor. "İnsanlar niçin birbirlerine gülümsemiyor, birbirleriyle neşeli sohbetler etmiyor?" diyor.

Babaannem, az konuşur ama konuşunca güzel şeylerden bahseder. Babaannemi seviyorum, o da beni çok seviyor. Saçlarımı okşuyor, bana güzel masallar anlatıyor.

Geçmiş günlerden söz ederek "İnsanlar selamsız ve duasız kaldılar." diyor.

"Selamsız kalmak ne demek, duasız kalmak nasıl bir şey?" Anlamıyorum. Ağaçların yapraksız, çocukların annesiz kalması gibi bir şey mi? Eğer öyleyse selamsız kalmak çok kötü.

"Selamsız kalmak insanların birbirlerini unutmasıdır. Tanıdığımız insanlara 'Nasılsınız?' demek, onları ziyaret ederek güzel sözler söylemek gerekir. Selam vermek, karşındaki insana dua etmektir. Allah'ın (c.c.) yardım etmesini dilemektir. Peygamberimiz (s.a.v.) çocukları bile gördüğünde onlara selam verirdi."

(6) Müslim, İman, 93.
(7) Ahmed bin Hanbel, Müsned, C 2, s. 223.

— Nasıl yani? Selam veren insan aynı zamanda dua mı ediyor? İnsanı gülümseten şey, şu hafife aldığımız selam mı? Her gün öylesine kullandığımız selam gökyüzünü de mavi mavi gülümsetiyor mu? Öyleyse arkadaşlarımla her karşılaştığımda onlara selam vereceğim. Geceye, gündüze selam! Maviye, uçurtmaya, yeşile, kuyruğu kesilmiş minik kedime, mahallemizin bakkalı İbrahim amcaya, mahallemizin deli diye takıldığı Hüseyin'e selam! Irmak nasıl durmadan akıyorsa benden de durmadan selam!

"Bir selamla insanlar gülümseyecekse herkese selam vereceğim." diyorum.

Ninem, "Aferin torunuma!" diyerek saçlarımı okşuyor.

"Odaya girerken, arkadaşınla telefonda konuşurken, yolda yürürken tanıdıklarına selam verirsen onları gülümsetirsin." diyor.

H. Salih ZENGİN
Çok Mavi Hikâyeler
(Düzenlenmiştir.)

Yukarıdaki metni okuyarak arkadaşlarınızla selamın insanlar arası ilişkilerdeki önemi üzerinde konuşunuz.

Hamt ve Şükür

Aşağıdaki şiirde hangi durumda şükredilmiştir? Siz hangi durumlarda teşekkür ifadesini kullanırsınız?

OKULA GİDERKEN

...
Kahvaltıya başlarken
Besmeleyi çekerim.
Böylece soframıza,
Gül şekeri ekerim.

Başka yere uzanmaz,
Kendi önümden yerim.
Allah'a şükrederek
Elhamdülillah derim.
...

Bestami YAZGAN
Çocuk Şiirleri, s. 37.

Allah'ın (c.c.) Nimetleri

Fatma ile annesi alışveriş yapmak için pazara gittiler. Pazara vardıklarında çok farklı sebze ve meyveleri bir arada gördüler. Fatma bu görüntüden çok etkilendi. Annesine:

— Ne kadar da çok sebze ve meyve var değil mi anne, dedi.

Annesi:

— Evet kızım. Allah (c.c.) bizlere bu nimetleri vermeseydi bizler ne yapardık? Allah'a (c.c.) ne kadar hamt ve şükretsek az. Allah (c.c.) bizlere sayılamayacak kadar çok nimet vermiştir. En başta, bizleri mükemmel bir biçimde yaratmıştır. Ayrıca yeryüzündeki bütün

varlıkları da bizim hizmetimize sunmuştur.[8] Allah (c.c.), aydınlanmamız ve ısınmamız için güneşi, nefes almamız için havayı yaratmıştır. En önemli ihtiyacımız olan suyu bizlere vermiştir. Sağlıklı beslenebilmemiz için pazarda görmüş olduğumuz tüm bu sebze ve meyveleri bizim için yaratmıştır. Saymakla bitiremeyeceğimiz bütün bu nimetler için Allah'a (c.c.) hamt ve şükrederiz. Ona karşı hamt ve teşekkürümüzü "Allah'a (c.c.) şükürler olsun, çok şükür, hamdolsun, elhamdülillah" gibi sözlerle dile getiririz.

Verdiği nimetlerden dolayı Allah'a (c.c.) şükrederiz.

Fatma:

— Anneciğim, Allah'a (c.c.) olan hamt ve şükrümüzü sadece bu sözleri söyleyerek mi dile getiririz, diye sordu.

Annesi:

— Tabii ki hayır, kızım. Allah (c.c.) bizlerden, vermiş olduğu nimetlere karşılık kendisine hamt ve şükretmemizi istiyor.[9] Nankörlük etmeyip şükredersek bizleri ödüllendireceğini ve nimetlerini artıracağını buyuruyor.[10] Allah'a (c.c.) olan hamt ve şükrümüzü ifade etmenin en güzel yolu, ona dua ve ibadet etmemiz, ahlaklı bir insan olmaya önem vermemizdir. Yani hamt ve şükrümüzü ibadetlerimizle ve güzel davranışlarımızla göstermektir.

Etkinlik **Okuyalım, Değerlendirelim**

Hamt: Bütün övgü çeşitlerini içeren, sevgi ve saygıyla Allah'a (c.c.) yapılan şükür. Nimetlerin, güzelliklerin kaynağı ve sahibi olan Allah'ı (c.c.), övgü ve yüceltme sözleriyle anma, emirlerini yerine getirip yasaklarından kaçınma.

Şükür: Allah'ın (c.c.) vermiş olduğu sayısız nimetlerin, onun sonsuz iyilik ve bağışının sonucu olduğunu fark ederek kişinin kalbinin teşekkür duygusuyla dolması ve bunu diliyle ifade etmesi.

Dinî Terimler Sözlüğü, s. 118, 344.

Hamt ve şükür kavramlarının anlamlarını arkadaşlarınızla değerlendiriniz.

(8) *bk. Bakara suresi, 29. ayet.*

(9) *bk. Bakara suresi, 152. ayet; Nahl suresi, 78. ayet.*

(10) *bk. Âl-i İmrân suresi, 144. ayet; İbrâhim suresi, 7. ayet.*

Biliyor musunuz?

Elhamdülillah; "Allah'a (c.c.) şükürler olsun.", "Allah'a (c.c.) hamdolsun." anlamında bir dua sözüdür.

Allah (c.c.) buyuruyor ki :

"Hamt (övme ve övülme), âlemlerin Rabbi Allah'a mahsustur." (Fatiha suresi, 2. ayet)

Etkinlik **Okuyalım, Bulalım**

Aşağıdaki şiire göre hangi durumlarda Allah'a (c.c.) şükür ifadesinin kullanıldığını bularak arkadaşlarınızla paylaşınız.

ALLAH'A ŞÜKÜR

Annem için Allah'ım!
Babam için Allah'ım!
Senin bana verdiğin
Her şey için Allah'ım!

Bembeyaz karlar için
Kırmızı narlar için
Yeşil baharlar için
Sana şükür Allah'ım!

Şu güzel çiçek için
Uçan kelebek için
Yediğim yemek için
Sana şükür Allah'ım!

M. Yaşar KANDEMİR
Allah'a İnanıyorum, s. 9.

Tekbir ve Salavat

Büyüklerinizden tekbir ve salavat hakkında neler öğrendiniz?

Tekbir ve salavat, günlük hayatımızda çok kullandığımız önemli iki kavramdır. Tekbir, Allah'ı (c.c.) yüceltmenin, salavat ise Hz. Muhammed'e (s.a.v.) olan sevgi ve saygının dile getirildiği sözlerin adlarıdır. Bu sözler hangi durumlarda, nasıl söylenir ve bu sözlerin anlamları nelerdir?

Sözlükte "yüceltmek, büyük olduğunu kabul etmek" anlamındaki **tekbir**; dinî terim olarak Allah'ın (c.c.) büyüklüğünü, yüceliğini anmak için söylenen ve "Allah (c.c.) en büyüktür." anlamına gelen "Allahu Ekber" ifadesidir. [11]

Tekbir sözünün Arapça yazılışını gösteren bir güzel yazı (hüsnühat) örneği

İslamiyet'te namaz, hac, kurban gibi ibadetlerde; gündelik hayatta çeşitli vesilelerle Allah'ın (c.c.) gücünün ve yaratılıştaki mükemmelliğin görüldüğü her yerde tekbir getirilir.

Her gün beş vakit namazdan önce okunan ezan da tekbir lafızlarını içerir. Tekbirin bayramlarda özel bir yeri vardır. Genelde bayram namazlarına gidilirken tekbir getirilir. Bayram namazından sonra okunan hutbeye de tekbirlerle başlanır. Kurban kesilirken de besmeleden sonra tekbir getirilir.

Allah (c.c.) buyuruyor ki:

"(Ey Muhammed), 'Çocuk edinmeyen, hâkimiyette ortağı bulunmayan, acizlikten ötürü bir yardımcıya da ihtiyacı olmayan Allah'a hamt olsun' de ve tekbir getirerek O'nun şanını yücelt."

(İsrâ suresi, 111. ayet)

Biliyor musunuz?

Kurban Bayramı'nın arife günü sabah namazından, bayramın dördüncü günü ikindi namazına kadar farz namazlardan sonra tekbir söylenir. Buna **teşrik tekbiri** denir.

Okunuşu:	**Anlamı:**
Allahu Ekber Allahu Ekber. La ilahe illallahu vallahu ekber. Allahu ekber velillahil hamd.	Allah en büyüktür, Allah en büyüktür. Allah'tan başka tanrı yoktur. Allah en büyüktür. Bütün hamt ve övgüler onadır.

(11) Dinî Terimler Sözlüğü, s. 358.

Salavat, sözlükte "dua, tazim, rahmet" anlamlarına gelmektedir. Dinî terim olarak Hz. Peygamber'i (s.a.v.) anmak ve onun Allah (c.c.) katındaki derecesinin daha da yüceltilmesi için yapılan dua cümlesidir.[12] Buna salât-ü selam da denir. Hz. Peygamber'in adı anıldığında ona salavat getirilir. Peygamberimize (s.a.v.) salavat getirme; ona olan bağlılığı belirtme, ona karşı sevgi ve hürmeti arz etme anlamına gelir.

Yüce kitabımız Kur'an-ı Kerim'de: **"Allah ve melekleri, Peygamber'e çok salavat getirirler. Ey müminler! Siz de ona salavat getirin ve tam bir teslimiyetle selam verin."**[13] buyrulmaktadır. Hz. Peygamber (s.a.v.) de **"Kıyamet günü insanların bana en yakını, bana en çok salavat getirendir."**[14] buyurmuştur.

Müminler, Hz. Peygamber'e (s.a.v.) olan sevgi, saygı ve bağlılıklarını belirtmek ve onu model olarak benimsediklerini açıklamak üzere salavat getirirler. Biz de sevgili Peygamberimizin (s.a.v.) ismi anıldığında ona salavat getirmeliyiz.

Okuma Metni

Bazı salavat dualarının okunuşu ve anlamı

Okunuşu:	**Anlamı:**
Sallallahu aleyhi vesellem	Allah ona salât ve selam etsin.
Allâhümme salli alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed	Allah'ın rahmeti ve bereketi, Hz. Muhammed'in (s.a.v.) ve ailesinin üzerine olsun.

Hz. Muhammed (s.a.v.) buyuruyor ki:

"Bana salât ve selam getirin. Çünkü bu sizin için bir arınmadır."

(Ahmed bin Hanbel, Müsned, C 2, s. 364)

Sevap, Günah, Helal, Haram

"Sevap ve günah" kavramlarını duyduğunuzda zihninizde nelerin canlandığını belirtiniz.

Öğretmen, Feyza ile Yusuf'u sevap, günah, helal ve haram kavramları konusunda araştırma yaparak sınıfa sunmaları için görevlendirmişti. Ders saati geldiğinde öğretmen konuyu sunmaları için Feyza ile Yusuf'u tahtaya çağırdı.

(12) Dinî Terimler Sözlüğü, s.321.
(13) Ahzâb suresi, 56. ayet.
(14) Tirmizî, Vitr, 21.

Önce Feyza söz alarak:

— Arkadaşlar! Bugün sizlere sevap, günah, helal ve haram kavramlarını anlatacağız. Bu kavramlar günlük yaşantımızda sıkça karşılaştığımız, dine ilişkin ifadelerdendir. Sevap ve günah konusunu sizlere ben anlatacağım.

Sevap, iyi bir davranışın karşılığı olarak Allah (c.c.) tarafından verileceğine inanılan ödüldür. Allah'ın (c.c.) istediğine uygun davranışlar sergilediğimizde sevap kazanırız. Kimsesizlere yardım etmek, başarılı olmak için çalışmak, otobüslerde yaşlı insanlara yer vermek, çevreyi korumak, dürüst davranmak, güzel söz söylemek dinimizce sevap sayılan davranışlara örnek verilebilir.

Peygamberimiz (s.a.v.) bir hadisinde, **"Bir kimse bir ağaç dikerse, Allah o kimse için, diktiği ağacın meyvesi ve yaprağı kadar sevap yazar."**[15] buyurarak sevap olan bir davranışı bize örnek göstermiştir.

Çevreyi korumak ve ağaç dikmek sevap olan davranışlardandır.

Sevap kelimesini günlük yaşantımızda sık sık duyarız. Dilimizde sevap kavramı ile ilgili bir çok ifade ve deyim bulunur. "Sevap kazanmak, sevap işlemek, bol sevap almak, bunu yapmak çok sevap, sevabını aldık." gibi ifadeleri her zaman işitiriz. Bu ifadeler bize, insanların bir şeyin sevap olmasına verdikleri önemi gösterir.

Dinimiz bizlerden sevap olan, güzel ve yararlı işler yapmamızı isterken kötü ve zararlı davranışlardan da kaçınmamızı öğütler. Böyle davrandığımızda hem sevap kazanır hem de Allah (c.c.) ve diğer insanlar tarafından sevilen bir insan oluruz.

Günah, İslam dininin yasakladığı iş ve davranışları yapmaktır. Bunları yaptığımızda günah işlemiş oluruz. Anne babaya kötü davranmak, yalan söylemek, bir insanın yüzüne söylenemeyecek şeyleri arkasından söylemek, komşuları rahatsız etmek, başkasına ait olan bir şeyi izinsiz almak ve insanları aldatmak günah olan davranışlardır. Konuşmalarımızda bazen istenmeyen bazı durum ve davranışlarda "yazık, günah" ifadelerini kullanırız.

— Arkadaşlar! Konunun bu bölümünde sözü arkadaşım Yusuf'a bırakıyorum.

Yusuf:

— Feyza arkadaşıma teşekkür ediyorum. Ben de sizlere helal ve haram kavramını anlatacağım.

(15) Ahmed bin Hanbel, Müsned, C 5, s. 415.

Haram, Dinen sorumluluk çağına ulaşmış olan kişilere Allah'ın (c.c.) yapılmasını kesin olarak yasakladığı söz ve davranışlardır.(16) Yalan söylemek, iftira etmek, hırsızlık yapmak, anne ve babaya karşı gelmek, canlılara eziyet etmek, haksız kazanç sağlamak gibi davranışlar Allah'ın (c.c.) haram kıldığı davranışlardandır. Haram olan davranışları yapmak günahtır. Dinimizce haram olarak belirtilen davranışlardan kaçınmamız gerekir.

Helal ise dinî bakımdan kullanılmasına, yapılmasına, söylenmesine, yenilip içilmesine izin verilen şeylerdir.(17) Dinimiz, helal olan şeyleri yapmayı sevap saymıştır. Geçimini sağlamak için çalışmak, sağlıklı beslenmek helal olan davranışlardır. Yüce Allah (c.c.), **"Ey insanlar! Yeryüzünde bulunanların helal ve temiz olanlarından yiyin…"**(18) buyurmaktadır.

Allah (c.c.) bizden helal olanı seçmemizi istemiştir.

Arkadaşlar, dilimizde helal kavramı ile ilgili birçok ifade ve deyim vardır. "Helal lokma", "Helal süt emmiş." ve "Allah (c.c.) helalinden kazanç nasip etsin." bunlardan birkaçıdır.

Konumuzu özetlemek gerekirse güzel iş ve davranışlar yaptığımızda sevap kazanırız, dinimizin yapılmasını istemediği ve haram olan şeyleri yaptığımızda ise günah işlemiş oluruz. Sevap kazanacağımız iş ve davranışlara yönelirsek hem Allah (c.c.) tarafından hem de insanlar tarafından seviliriz. Haram ve günah olan davranışları yaptığımızda ise Allah (c.c.) da insanlar da bizleri sevmez. Bu nedenle mutsuz ve huzursuz oluruz. Bunun yanı sıra bu kötü davranışlardan hem biz hem de diğer canlılar zarar görür. Helal olan ve sevap kazandıran işleri yaptığımız sürece günah sayılan davranışlardan da kaçınmış oluruz.

Arkadaşlar! Bizleri dinlediğiniz için hepinize teşekkür ediyoruz.

Hz. Muhammed (s.a.v.) buyuruyor ki:

"İyilik, ahlakın güzel olmasıdır. Günah ise kalbini tırmalayıp insanların da bilmesinden hoşlanmadığın şeylerdir." *(Tirmizî, Zühd, s. 52)*

(16) Dinî Terimler Sözlüğü, s.121.
(17) Dinî Terimler Sözlüğü, s.131.
(18) Bakara suresi, 168. ayet.

Etkinlik **Hangisi Sevap, Hangisi Günah?**

Aşağıda karışık olarak verilen davranışlardan sevap olanlarını yeşile, günah olanlarını kırmızıya boyayınız.

Küçükleri sevmek	Yalan söylemek	Anne babaya iyi davranmak
Kumar oynamak	Yoksullara yardım etmek	Komşuları rahatsız etmek
Dürüst davranmak	Çevreyi kirletmek	Engelli insanlara yardım etmek

Estağfirullah, Sübhanallah

"Tövbe, estağfirullah" ifadesini günlük hayatta nerelerde söyleriz?

Estağfirullah

Estağfirullah, "Yüce Allah'tan (c.c.) kusur ve hatalarımın bağışlanmasını dilerim." anlamına gelen bir dua sözüdür.

İnsan, zaman zaman bilerek veya bilmeyerek hata yapabilir ve günah işleyebilir. İnsan bir hata yaptığında ve günah işlediğinde bundan pişmanlık duyarak Allah'tan (c.c.) bağışlanma dilemelidir. Bu durumda samimi bir şekilde "estağfirullah", diyerek Allah'tan (c.c.) affını istemelidir. Buna **"tövbe"** denir.

İnsan bir hata yaptığında Allah'tan (c.c.) bağışlanma diler.

Yüce Allah (c.c.), şefkatli, merhametli ve bağışlayıcıdır. O, kendisine içtenlikle tövbe edenleri bağışlar. Kur'an'da, "**Kim yaptığı haksızlıktan sonra tövbe eder, hâlini düzeltirse, şüphesiz ki Allah, onun tövbesini kabul eder. Çünkü Allah, çok bağışlayan ve merhamet edendir.**"(19) buyrulur. Peygamberimiz (s.a.v.) de "**Her insan hata yapabilir. Hata yapanların en hayırlısı tövbe edenlerdir.**"(20) buyurmuştur.

(19) Mâide suresi, 39. ayet.

(20) İbn Mâce, Zühd, 30.

Allah (c.c.) buyuruyor ki :

“Allah çok tövbe edenleri sever” (Bakara suresi, 222. ayet)

Sübhanallah

İnsan, zaman zaman günlük hayatında evreni yaratan ve yöneten Allah’ın (c.c.) yüceliğini hatırlayarak onu tespih eder. Günlük hayatımızda dilimizden düşmeyen bazı tespih sözlerinden biri “**sübhanallah**” sözüdür. Bu söz “Allah’ım! Seni her türlü eksiklikten uzak tutarım.” anlamına gelen bir yüceltme sözüdür. Bu sözü söyleyerek Allah’ın (c.c.) yüceliğini hatırlarız. Onun, her türlü noksanlıklardan, kusur ve hatadan uzak olduğunu kalp ile tasdik eder, dil ile ifade etmiş oluruz. Böylece sürekli Allah’ı (c.c.) hatırımızda tutmuş ve Yüce Yaratan’ın gözetiminde olduğumuzun bilincinde oluruz. Yüce kitabımız Kur’an’da, **“Ey iman edenler! Allah’ı çok çok anın. Sabah akşam O’nun yücelik ve eşsizliğini dile getirin.”**(21) buyrulmaktadır. Peygamberimiz (s.a.v.) de yüce Allah’ın (c.c.) en sevdiği sözler arasında “Sübhanallahi ve bi-hamdihi” “Allah’ım! Seni bütün noksanlıklardan uzak tutarım, hamt Allah’adır (c.c.).” sözü olduğunu belirtmiştir.(22)

Biliyor musunuz?

Genelde namazlardan sonra elhamdülillah ve Allahu ekber ile birlikte otuz üçer defa sübhanallah, denir. Bu, tespih çekmek olarak bilinir.

Tespih, Allah’ı (c.c.) yüceliğine layık olmayan kusur ve eksikliklerden, yanlış nitelendirmelerden uzak tutma, arındırmadır. (Dinî Terimler Sözlüğü, s.362)

DİLEK VE DUALARDA GEÇEN DİNÎ İFADELER

Sizce neden dua ederiz? Yaptığınız dualardan örnekler verebilir misiniz?

Öğretmenimiz bir gün derste, günlük hayatta dinî ifadelerin en çok dilek ve dualarda kullanıldığını belirterek konuşmasına şöyle devam etti:

— İnsanlar yaşamları boyunca hem kendileri hem de sevdikleri için Allah’tan (c.c.) yardım, iyilik, sağlık ve esenlik isterler. Hayatımızda bazen sıkıntılarla, zorluklarla karşılaşır bazen de mutlu ve huzurlu zamanlar geçiririz. Bu nedenle Allah’a (c.c.) yaptığımız dualar bazen çaresizliğimizi bazen de teşekkürümüzü ve gerçekleşmesini arzu ettiğimiz dileklerimizi içerir. Dua etmek bizi Allah’a (c.c.) yakınlaştırır. Örneğin hasta ziyaretine gittiğimizde, “Allah (c.c.) şifa versin.” deriz. Bir kimse bize yardım ettiğinde, “Allah (c.c.) sizden razı olsun.” diye dua eder, iyi dileklerimizi belirtiriz, dedi.

---

(21) Ahzâb suresi, 41,42. ayetler.

(22) bk. Buharî, Eymân ve nüzûr, 19.

Hastaları ziyaret ederek onlara "Allah (c.c.) şifa versin." diye dua ederiz.

Yolculuğa çıkan kişileri "Allah (c.c.) yolunu açık etsin." diyerek uğurlarız.

Daha sonra öğretmenimiz, bizden konuyla ilgili örnekler vermemizi istedi. Ali:

— Yeni doğan bir bebek için ziyarete gidildiğinde "Allah (c.c.) analı babalı büyütsün." veya "Maşallah, Allah (c.c.) nazardan korusun." deriz.

Zehra:

— Sınava girecek olan bir öğrenciye "Allah (c.c.) zihin açıklığı versin." veya "İnşallah başarılı olursun." deriz.

Hüseyin:

— Bir cenaze evine gittiğimizde "Allah (c.c.) rahmet eylesin." deriz.

Çiğdem:

— Herhangi bir tehlike ile karşılaştığımızda "Allah (c.c.) korusun!" deriz.

Burcu:

— Bir yakınını yolcu eden kimseye "Allah (c.c.) kavuştursun." derken yolculuğa çıkan kişiye de "Allah (c.c.) yolunu açık etsin." deriz.

Aybüke:

— Bahçesinde çalışan bir komşumuza "Allah (c.c.) kolaylık versin." veya "Allah (c.c.) yardımcınız olsun." deriz.

İrem:

— İnsanlar birbirlerinden ayrılırken "Allah'a (c.c.) ısmarladık." veya "Allah'a (c.c.) emanet ol." derler.

Öğretmen öğrencileri dinledikten sonra şunları söyledi:

Allah (c.c.) buyuruyor ki:

"... Ey Rabb'imiz! Bize dünyada da iyilik ver, ahirette de iyilik ver. Bizi cehennem azabından koru! derler. İşte onlar için, kazandıklarından büyük bir nasip vardır. (Şüphesiz) Allah'ın hesabı çok süratlidir."

(Bakara suresi, 201-202. ayetler)

— Evet çocuklar, arkadaşlarınızın verdiği örneklerde de görüldüğü gibi dilek ve dualarımızda hem kendimiz hem de yakınlarımız için güzel şeyler isteriz. İnsanların birbirleri için diledikleri bu güzel istekler, aralarındaki yakınlık ve sevgiyi artırır. İnsanlar birbirlerine duydukları bu güvenle huzurlu bir hayat yaşarlar. Toplumda sevgi, kardeşlik, güven ve dayanışma duyguları gelişir. Bunun sonucunda da barış içinde yaşayan bir toplum meydana gelir. Biz de kendimiz, ailemiz ve ülkemiz için Allah'a (c.c.) dua etmeliyiz.

Biliyor musunuz?

Maşallah, "Allah'ın (c.c.) dilediği şey veya Allah'ın (c.c.) dilemesi" demektir. Konuşmalarımızda "Allah'ın (c.c.) istediği gibi, Allah (c.c.) nazardan saklasın, ne kadar da güzel " gibi anlamlarda kullanılır.

İnşallah: "Allah (c.c.) dilerse" anlamına gelir.

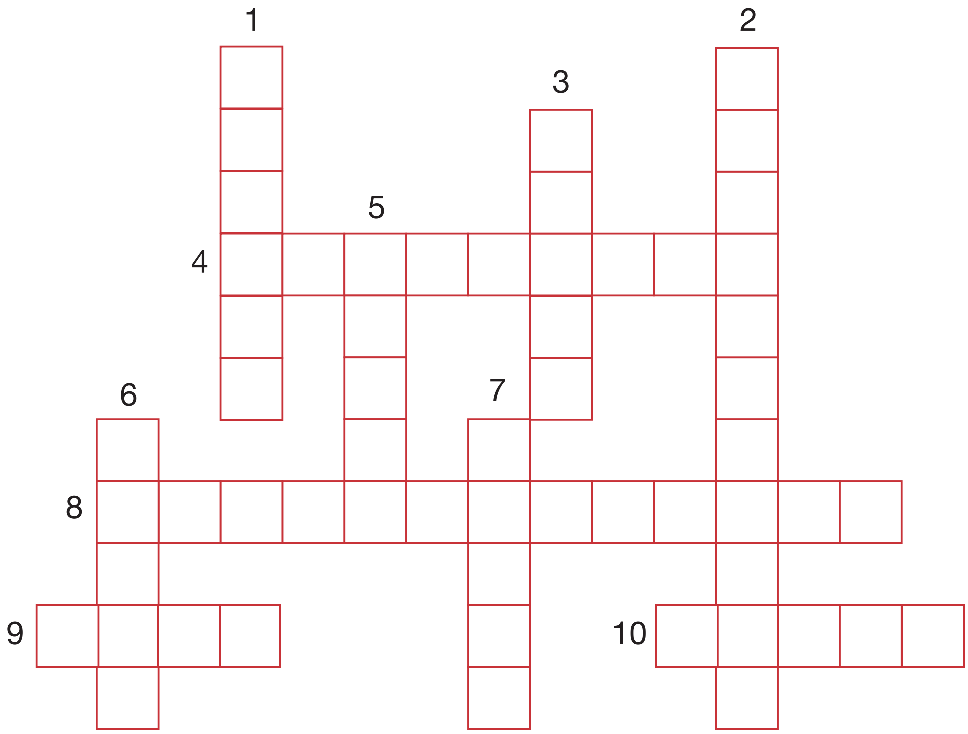
Etkinlik — Bulalım, Boyayalım

Aşağıda boyasız balonlardaki dua ifadelerinin hangi durumlarda söyleneceğini bulup bu durumların belirtildiği balonlarla aynı renge boyayınız.

Sınava girecek bir öğrenciye	Allah (c.c.) kolaylık versin.	Allah (c.c.) rahmet eylesin.	**Cenaze yakınlarını ziyarette**
Çalışan bir insana	Allah (c.c.) zihin açıklığı versin.	**Hastalanan bir kimseye**	Allah (c.c.) kavuşturşun.
Çocuğu olana	**İki insan birbirinden ayrılırken**	Allah (c.c.) şifalar versin.	Allah (c.c.) analı babalı büyütsün.

Etkinlik Bulmaca Çözelim

Aşağıdaki bulmacayı verilen bilgilerden yararlanarak çözelim.

1. Allah'ın (c.c.) büyüklüğünü, yüceliğini anmak için söylenen "Allah (c.c.) en büyüktür." anlamına gelen ifade.

2. "Allah'ım! Seni her türlü eksiklikten uzak tutarım." anlamına gelen ifade.

3. Dinî bakımdan kullanılmasına, yapılmasına, söylenmesine, yenilip içilmesine izin verilen şey.

4. Her hayırlı işe başlarken söylediğimiz söz.

5. Bir kimseyle karşılaştığımızda kullandığımız esenlik, iyilik dileme sözü.

6. İyi bir davranışın karşılığı olarak Allah (c.c.) tarafından verileceğine inanılan ödül.

7. Allah'ın (c.c.) vermiş olduğu sayısız nimetlere karşılık kişinin kalbinin teşekkür duygusuyla dolması ve bunu diliyle ifade etmesi.

8. Yemekten sonra söylenen şükür sözü.

9. Bütün övgü çeşitlerini içeren sevgi ve saygıyla Allah'a (c.c.) yapılan şükür.

10. Allah'ın (c.c.) yapmamızı istemediği ve kesin olarak yasakladığı iş ve davranışlar.

BİR DUA TANIYORUM: SÜBHANEKE DUASI VE ANLAMI

Sübhaneke duasını daha önce hiç okudunuz mu?

Dua, isteklerimizi Allah'a (c.c.) iletmemizdir. Sevinçlerimizi, üzüntülerimizi yaratıcımızla dua yoluyla paylaşırız.

Sübhaneke duası, namazların birinci rekâtı ile ikindi namazının sünneti ve yatsı namazının ilk sünnetinin üçüncü rekâtında Fâtiha suresinden önce okunur. Bu duada, Allah'ın (c.c.) yüceliği övgüyle vurgulanır ve onun verdiği nimetlere karşı duyulan şükür ifade edilir.

Okunuşu

سُبْحَانَكَ اللّٰهُمَّ وَبِحَمْدِكَ وَتَبَارَكَ اسْمُكَ
وَتَعَالٰى جَدُّكَ وَجَلَّ ثَنَاؤُكَ وَلَٓا اِلٰهَ غَيْرُكَ

Okunuşu	Anlamı
Sübhaneke, Allâhümme ve bihamdik. Ve tebârekesmük. Ve teâlâ ceddük (Ve celle senâük[23]). Ve lâilâhe gayrük.	Allah'ım! Sen eksik sıfatlardan uzaksın. Sana hamt ederiz. Senin ismini yüceltiriz. Senin şanın her şeyden üstündür. (Senin övgün yücedir.) Senden başka ilah yoktur.

Etkinlik Numara Verelim

Sübhaneke duasına ait aşağıdaki cümleleri okunuş sırasına göre numaralayınız.

(   ) Allâhümme ve bihamdik.
(   ) Ve teâlâ ceddük (Ve celle senâük).
(   ) Sübhaneke.
(   ) Ve lâilâhe gayrük.
(   ) Ve tebârekesmük.

(23) Bu bölüm sadece cenaze namazında okunur. Diğer namazlarda okunmaz.

ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A. Aşağıdaki soruların doğru yanıtlarını bulup işaretleyiniz.

1. Aşağıdakilerden hangisi, güzel iş ve davranışların karşılığında Allah (c.c.) tarafından verileceğine inanılan ödülü ifade eder?

A. Tevhit
B. Helal
C. Dua
D. Sevap

2. Aşağıdakilerden hangisi günah olan davranışlara bir örnektir?

A. Cömertlik
B. Savurganlık
C. Çalışmak
D. Anne babaya saygı göstermek

3. “Rahman ve Rahîm olan Allah’ın adıyla başlarım.” cümlesi aşağıdakilerden hangisinin anlamıdır?

A. Merhaba
B. Elhamdülillah
C. Besmele
D. Şükür

4. Hz. Peygamber’i (s.a.v.) anmak ve onun Allah (c.c.) katındaki derecesini daha da yüceltmek için yapılan dua cümlesini ifade eden kavram aşağıdakilerden hangisidir?

A. Sübhanallah
B. Tevhid
C. Salavat
D. Sübhaneke

B. Aşağıdaki eşleştirmeleri yapınız.

1. “Allah’a (c.c.) hamt olsun		☐	Merhaba
2. Selamlaşmak		☐	İnşallah
3. “Allah (c.c.) dilerse”		☐	Sevap
4. Dilek ve dua ifadesi		☐	Elhamdülillah
		☐	Allah (c.c.) korusun.

C. Noktalı yerlere, aşağıda verilen sözcüklerden uygun olanını yazarak cümleleri tamamlayınız.

Estağfirullah	Sübhaneke	sevap	günah

1. Dinimizin yapılmasını yasakladığı iş ve davranışları yapmak ……….........tır.

2. Dinimize göre büyüklerimize yardım etmek ……….........tır.

3. Namazların ilk rekâtında ……….......... duası okunur.

4. …………………. "Yüce Allah'tan kusur ve hatalarımın bağışlanmasını dilerim." anlamına gelir.

Ç. Aşağıdaki yargılardan doğru olanların başına "D", yanlış olanların başına "Y" yazınız.

( ) **1.** Elhamdülillah, sözü Allah'a (c.c.) hamt ve şükür ifadelerindendir.

( ) **2.** Sübhaneke duasında Allah'a (c.c.) hamt ederiz.

( ) **3.** Çevreyi kirletmek günah değildir.

( ) **4.** Sübhanallah, Allah'tan (c.c.) hata ve kusurların affını dilemedir.

( ) **5.** İslam dininin yasakladığı iş ve davranışları yapmak günahtır.

D. Aşağıdaki soruların cevaplarını noktalı yerlere yazınız.

1. Besmelenin anlamı nedir?

……………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………

2. Selamlaşmanın insanlar arası ilişkiler açısından önemini açıklayınız.

……………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………

3. Allah'a (c.c.) niçin hamt ve şükrederiz? Açıklayınız.

……………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………

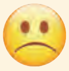
……………………………………………………………………………………………

ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

“Günlük Hayattaki Dinî İfadeler” ünitesinin sonunda neleri, ne kadar öğrendiğinizi ölçmek için kendinizi değerlendirebilirsiniz. Bunun için aşağıdaki ifadelerin sonuna;

“Bunu çok iyi yapabiliyorum.” için

“Bunu kısmen yapabiliyorum.” için

“Bunu yapamıyorum.” için işaretleyiniz.

			
Dinî ifadeleri, günlük konuşmalarda doğru ve yerinde kullanırım.			
Tekbir ve salavatı söylerim.			
Dilek ve dualarda kullanılan dinî ifadelere örnekler veririm.			
Sübhaneke duasını okur ve anlamını söylerim.			

2. ÜNİTE

İSLAM'I TANIYALIM

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. İslam dininin inanç esaslarının neler olduğunu araştırarak defterinize yazınız.
2. İslam'ın şartlarının neler olduğunu ilmihal kitaplarından araştırınız.
3. İman, İslam, ayet, sure kavramlarının anlamlarını sözlükten bularak defterinize yazınız.
4. Kelime-i şehadetin anlamını defterinize yazınız.

Anahtar Kavramlar

- İman
- İslam
- Kelime-i Tevhid
- Kelime-i Şehadet
- İbadet

Neler Öğreneceğiz?

Bu ünitede;

- İslam'ın inanç esaslarını,
- İslam'ın şartlarını,
- Kur'an-ı Kerim'in iç düzeni ile ilgili kavramları,
- Âmentü duasını okumayı ve bu duanın anlamını öğreneceğiz.

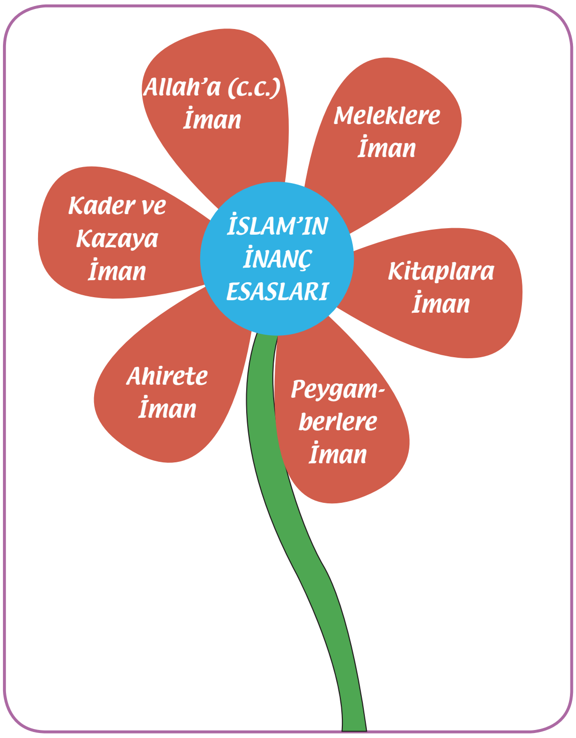
İSLAM'IN İNANÇ ESASLARI

İman: Kişinin Allah'ın (c.c.) varlığını, birliğini, peygamberlerini, ahiret gününü ve bunlardan başka iman edilmesi gereken şeyleri kalp ile tasdik edip dil ile söylemesidir.

(Dinî Terimler Sözlüğü, s. 167).

Yukarıdaki iman tanımından anladıklarınızı arkadaşlarınızla paylaşınız.

İslam dininde, her Müslümanın inanması gereken bazı temel inanç esasları vardır. İmanın şartları denilen bu esaslar; Allah'a (c.c.), meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, kader ve kazaya, ahiret gününe inanmaktır.

İslam'ın inanç esasları

İslam dininin iman esasları Kur'an'ın birçok ayetinde ve Hz. Muhammed'in (s.a.v.) sözlerinde belirtilmiştir. Kur'an-ı Kerim'de, "**Peygamber, Rabbi'nden kendisine indirilene iman etti, müminler de (iman ettiler). Her biri Allah'a, meleklerine, kitaplarına ve peygamberlerine iman ettiler...**"[1] buyrulmuştur. Peygamberimiz (s.a.v.) bir sözünde, "**İman; Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe, kaza ve kadere; hayır ve şerrin Allah'tan olduğuna inanmaktır.**"[2] buyurmuştur.

Biliyor musunuz?

İslam; sözlükte güven, barış, emniyette olma ve kurtuluşa erme anlamlarına gelir. Dinî bir kavram olarak ise Allah'ın (c.c.) bütün peygamberlere bildirdiği dinin ortak adıdır. Hz. Muhammed'e (s.a.v.) gönderilen son ve hak dinin ismidir.

(Dinî Terimler Sözlüğü, s.176).

(1) Bakara suresi 285. ayet.
(2) Müslim, İman, 1.

Allah'a (c.c.) İman

İSLAM'IN ANAHTARI

Tanıklık ederim ki
Yoktur başka bir ilâh.
Bizi yoktan var eden
Elbette yüce Allah.

Rahmetiyle donatır
Yazı, kışı, baharı.
Bizler onu severiz,
O da tüm çocukları.

Onun güzel sözünde
Açar rahmet çiçeği,
Sevgisiyle kuşatır
Geçmişi, geleceği.

Bestami YAZGAN
Çiçek Güzeli, s. 17.

Şiirde Allah'ın (c.c.) hangi özelliklerinden bahsedilmektedir? Arkadaşlarınızla paylaşınız.

İslam dininde yer alan inanç esaslarının ilki Allah'a (c.c.) imandır. Allah'a (c.c.) iman etmek; Allah'ın (c.c.) varlığını, birliğini, onun eşi ve benzeri olmadığını kalpten kabul etmektir.

Allah (c.c.), âlemlerin Rabb'idir. Onun varlığının başlangıcı ve sonu yoktur. Her şeye hâkim ve sahip olan odur. O, sonsuz hayat sahibidir. Kendisine ibadet edilecek tek varlık odur.

Etkinlik **Okuyalım, Düşünelim**

“O, öyle Allah’tır ki, O’ndan başka tanrı yoktur. Görülmeyeni ve görüleni bilendir. O, esirgeyendir, bağışlayandır. ” (Haşr suresi, 22.ayet)

“O, gökleri ve yeri örnekleri yokken yaratandır. ...Hâlbuki her şeyi O yarattı. O, her şeyi hakkıyla bilendir.”(En’âm suresi, 101. ayet)

“Göğü kudretimizle biz kurduk ve şüphesiz bizim (her şeye) gücümüz yeter.” (Zâriyât suresi, 47. ayet)

Yukarıdaki ayetlerde Allah’ın (c.c.) hangi özelliklerinden bahsedilmektedir? Arkadaşlarınızla paylaşınız.

Kâinat, mükemmel bir düzen içerisinde yaratılmıştır. Bu mükemmel düzen, ölçü ve uyum Allah’ın (c.c.) varlığını ve birliğini gösterir.

Doğadaki tüm güzellikler Allah’ın (c.c.) eseridir.

Çevremize baktığımızda hiçbir şeyin kendiliğinden olmadığını görürüz. Her binayı yapan bir usta, her resmi çizen bir ressam ve her eseri yapan bir sanatkâr vardır. Evrendeki hiçbir şey de kendiliğinden var olmamış ve olmamaktadır. Evrendeki her şeyi bir yaratan vardır, o da Allah’tır. (c.c.) İnsanın evrendeki sorumluluklarının başta geleni, onu yoktan var eden Allah’a (c.c.) inanmak ve ona gönülden bağlanmaktır. Onun verdiği nimetlere karşılık ona şükretmek ve onu sevmektir.

Etkinlik **Okuyalım, Değerlendirelim**

FARKINDA MISIN?

Yıldızlar, bir adım yolundan şaşmaz,
Dağlar haddin bilir, denizler taşmaz,
Karıncanın yükü, boyunu aşmaz,
Bunca dengelerin farkında mısın?
…

Etrafına bir bak, gör nicesini,
Gel de çöz şu insan bilmecesini,
Bazen ömür bile tek hecesini,
Çözmeye yetmiyor, farkında mısın?
…

İnsanlar, el, ayak, kol, kafa, beden,
Hiçbiri birine benzemez, neden?
Bir güç, bir irade var ki hükmeden,
Dört yanını sarmış, farkında mısın?
…

Cengiz NUMANOĞLU
Şuur, s. 5-7.

Yukarıdaki şiire göre insan nelerin farkında olmalıdır? Arkadaşlarınızla değerlendiriniz.

Hz. Muhammed (s.a.v.) buyuruyor ki:

"Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Mülk ve hamt ona aittir. O her şeye kadirdir. Güç ve kuvvete ancak Allah'ın yardımı ile erişilir. Kâfirler hoşlanmasa da biz samimiyetle kendisinden başka ilah olmayan Allah'a, nimet ve güzel övgü sahibine ibadet ederiz." (Müslim, Mesâcid, 139)

Meleklere İman

MELEKLER NEDİR?

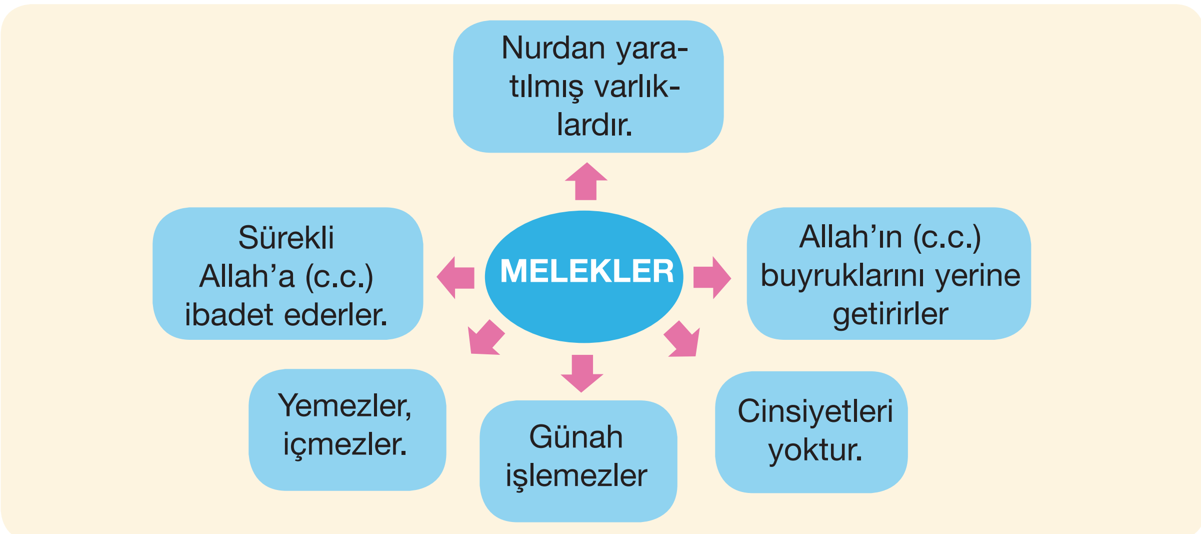
Allah'ın melekleri,
Nurdan birer yaratık.
Kaplamış arşı, yeri,
Hizmetlerine sadık.

Yemezler ve içmezler,
Dişilik ve erkeklik yok.
Hak hududu geçmezler,
Vazifeleri pek çok.

Enver TUNÇALP
İnandım İman Ettim, s. 36.

Şiirde meleklerle ilgili bilgileri tespit ederek arkadaşlarınızla konuşunuz.

İslam'ın inanç esaslarından biri de meleklere imandır. Melek, sözlükte "haber, elçi, güç ve iktidar" anlamına gelir. Melekler, Yüce Allah (c.c.) tarafından nurdan yaratılan ve gözle görülmeyen varlıklardır. Melekler hakkında Kur'an-ı Kerim ve Peygamberimizin (s.a.v.) hadislerinde bizlere bilgi verilmektedir. Örneğin, Kur'an-ı Kerim'in bir ayetinde meleklerle ilgili şöyle buyurulmaktadır: **"Şüphesiz Rabb'in katındaki (melek)ler O'na ibadet etmekten büyüklenmezler. O'nu tespih ederler ve yalnız O'na secde ederler."**(3)

(3) A'râf suresi, 206. ayet.

Meleklerin başlıcaları; Cebrail (a.s.)(4), Azrail (a.s.), Mikâil (a.s.), İsrafil (a.s.) ve Kiramen Kâtibin melekleridir.

Cebrail (a.s.)	Allah'ın (c.c.) emir ve yasaklarını peygamberlere iletir.
Azrail (a.s.)	Ölüm vakti gelenlerin canını almakla görevlidir.
Mikâil (a.s.)	Doğa olaylarını düzenlemekle görevlidir.
İsrafil (a.s.)	Kıyamet ve diriliş vaktini ilan etmekle sorumludur.
Kiramen Katibin	İnsanların yaptığı iyilik ve kötülükleri yazmakla görevlidir.

Okuma Metni

Varlıklar âlemi sadece görünen varlıklardan ibaret değildir.

ALLAH'IN MELEKLERİ

Allah'ın yarattığı her şeyi göremeyiz,
Varlığını hisseder fakat el süremeyiz.

Duyulmaz kelebeğin kanadından çıkan ses,
Havayı görmesek de alırız nefes nefes

Isıtır, aydınlatır, motorları işletir,
Elektrik denen gücü kim görebilir?

(4) (a.s.): "Aleyhisselam" diye okunur. "Selam onun üzerine olsun." anlamındadır.

Hiçbir göze görünmez hiçbir meyvenin tadı
Güllerin kokusunu gözle gören olmadı.

Görmeden biliyoruz nurdan kelebekleri,
Dolaşır aramızda Allah'ın melekleri.

Yapayalnızken bile dertli değildir başım,
Sağımda ve solumda melekler arkadaşım.

Ben onları göremem, onlar beni görürler,
Güzel düşüncelere güç ve kuvvet verirler.

Gökhan EVLİYAOĞLU
Çocuk ve Dua, s.15.

Yukarıdaki şiirde meleklerin hangi özelliklerinden söz edildiğini değerlendiriniz.

Etkinlik **Eşleştirelim**

Aşağıdaki tabloda verilen meleklerin isimlerini ve görevlerini eşleştiriniz.

1. Cebrail (a.s.)	☐	Kıyametin ve insanların diriliş vaktini ilan etmekle sorumludur.
2. Azrail (a.s.)	☐	Doğa olaylarını düzenlemekle görevlidir.
3. Mikâil (a.s.)	☐	İnsanların yaptığı iyilik ve kötülükleri yazmakla görevlidir.
4. İsrafil (a.s.)	☐	Allah'ın (c.c.) emir ve yasaklarını peygamberlere iletmekle görevlidir.
5. Kiramen Katibin	☐	Ölüm vakti gelenlerin canını almakla görevlidir.

Hz. Muhammed (s.a.v.) buyuruyor ki:
"…Meleğin görevi hakka, iyiliğe çağırmak ve kötülükten uzaklaştırmaktır. Kim içinde iyiliğe çağıran bir ses duyarsa bilsin ki o, meleğin sesidir. Hemen ona uysun ve Allah'a şükretsin…" (Tirmizî, Tefsir, 2991)

Kitaplara İman

Bildiğiniz ilahi kitapların adlarını yazınız.

Yüce Allah (c.c.) tarih boyunca insanlara ilahi kitaplar göndermiştir. İlahi kitaplar Allah'ın (c.c.) emir, yasak ve öğütlerini içerir. Bu kitapların gönderiliş amacı insanları doğruluğa, mutluluğa ve huzura ulaştırmak için yol göstermektir.

Allah'ın (c.c.) gönderdiği bütün ilahi kitaplara inanmak, İslam'ın inançları arasında yer alır.

Yüce Allah'ın (c.c.) insanlara ilahi kitaplar göndermesi, ilk insan ve ilk peygamber Hz. Âdem ile başlamış, son peygamber Hz. Muhammed (s.a.v.) ile sona ermiştir. Bazı peygamberlere "suhuf" adı verilen ilahi metinler gönderilmiştir. Bunun dışında Allah (c.c.) dört büyük kitap göndermiştir. Bu kitaplar ve gönderildiği peygamberler şöyledir:

✓ Tevrat Hz. Musa'ya *(a.s.)*,
✓ Zebur Hz. Davut'a *(a.s.)*,
✓ İncil Hz. İsa'ya *(a.s.)*,
✓ Kur'an-ı Kerim Hz. Muhammed'e (s.a.v.) gönderilmiştir.

Kur'an-ı Kerim

Biliyor musunuz?

Allah (c.c.) tarafından gönderilen ilahi kitapların bir kısmı özgünlüğünü koruyamamış ve insanlar tarafından değiştirilmiştir. Günümüze aslı değiştirilmeden ulaşan tek ilahi kitap Kur'an-ı Kerim'dir.

Etkinlik **Okuyalım, Yazalım**

ALLAH'IN KİTAPLARI

Yüce Allah kitaplar
Gönderdi insanlara.
Gerçek yolu, doğruyu
Gösterdi hep onlara.

Hazreti Muhammed'i
Kur'an'la destekledi.
"Her şeyi tamamladım;
Son kitabım bu." dedi.

İşte diğer kitaplar;
Tevrat indi Musa'ya,
Zebur Davut'a geldi,
İncil ise İsa'ya.

Ahmet EFE
Sevgi Çiçeği, s. 38.

Şiiri okuyunuz. Buna göre hangi ilahi kitapların, hangi peygamberlere gönderildiğini noktalı yerlere yazınız.

....

....

....

Allah (c.c.) buyuruyor ki:

"...(Bu Kur'an), Rabb'lerinin izniyle insanları karanlıklardan aydınlığa, güçlü ve övgüye lâyık olan Allah'ın yoluna çıkarman için sana indirdiğimiz kitaptır."

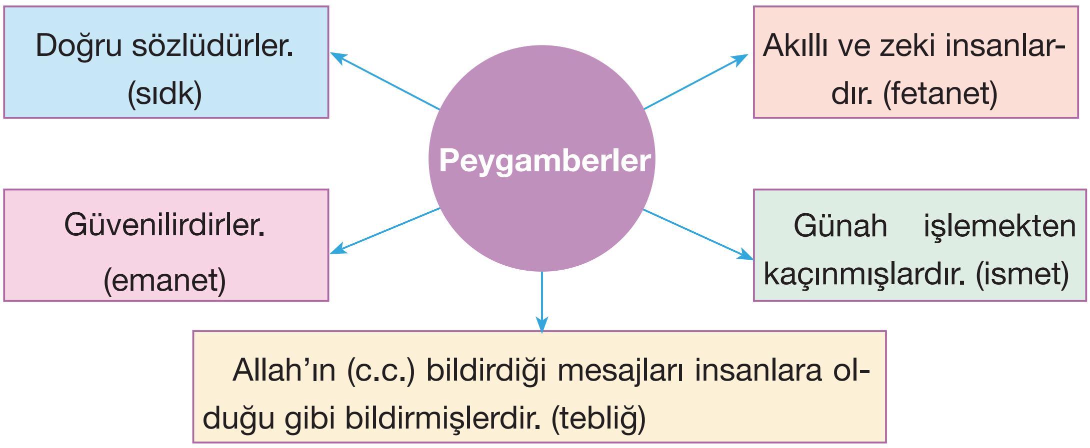
(İbrâhîm suresi, 1. ayet)

Peygamberlere İman

İsmini bildiğiniz peygamberler kimlerdir? Arkadaşlarınızla paylaşınız.

Peygamber, Allah'ın (c.c.) buyruklarını insanlara ulaştırmak ve açıklamak için insanların arasından Allah (c.c.) tarafından seçilip görevlendirilen kişidir. Allah (c.c.), tarih boyunca pek çok peygamber görevlendirmiştir. Hz. Âdem ilk peygamber, bütün insanlığa gönderilen Hz. Muhammed (s.a.v.) son peygamberdir. Peygamberlerin bazılarının adları Kur'an'da bildirilmiştir.

İslam'da yer alan temel inanç esaslarından biri de peygamberlere inanmaktır. Kur'an-ı Kerim'de, Allah'ın (c.c.) gönderdiği peygamberler arasında hiçbir ayrım yapılmaması gerektiği[(5)] vurgulanır. Bu nedenle Müslümanlar, Hz. Âdem'den (a.s.) Hz. Muhammed'e (s.a.v.) kadar gönderilen bütün peygamberlere inanırlar.

Etkinlik **Okuyalım, Değerlendirelim**

"And olsun ki içlerinden, kendilerine Allah'ın ayetlerini okuyan, (kötülerden ve inkârdan) kendilerini temizleyen, kendilerine kitap ve hikmeti öğreten bir peygamber göndermekle Allah, müminlere büyük bir lütufta bulunmuştur. Hâlbuki daha önce onlar apaçık bir sapıklık içinde idiler."

(Âl-i İmrân suresi, 164. ayet.)

İnsanlara peygamberler gönderilmesinin önemini yukarıdaki ayet çerçevesinde değerlendiriniz.

(5) bk. Bakara suresi, 285. ayet.

Kaza ve Kadere İman

Çevrenizdeki varlıkları hiç gözlemlediniz mi? Varlıkların yaratılışında güzellik ve mükemmellik uyandıran gözlemlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Kader ve kazaya iman, İslam'ın inanç esasları arasında yer alır. **Kader**, Allah'ın (c.c.) varlıkları ölçülü, uyumlu, düzenli bir şekilde yaratması; ilmiyle olmuş ve olacak her şeyi bilmesi anlamına gelir. Allah'ın (c.c.) evrende gerçekleşecek olayları belli yasalar çerçevesinde takdir etmesi kaderdir. Takdir edilen olayların zamanı geldiğinde gerçekleşmesi ise **kaza** olarak adlandırılır.

Evrende canlı ve cansız pek çok varlık bulunmaktadır. Allah'ın (c.c.) yarattığı her şey düzenli, ölçülü ve uyumludur. Örneğin, güneş her gün doğup batmakta, yeryüzünde hayat binlerce yıldır devam etmektedir. Gezegenlerin hareketleri, Dünya'mızın kendi ekseni ve Güneş çevresindeki dönüşü düzenli bir şekilde, aksamadan sürmektedir. Bütün bunlar, Yüce Allah (c.c.) tarafından belirlenen bir plan, ölçü ve kadere göre gerçekleşmektedir.

Güneş her gün bir düzene göre doğup batmaktadır.

Kur'an'da evrendeki her şeyin ölçü ve düzen içinde yaratıldığını belirten birçok ayet vardır. Bunlardan birinde, "**Güneş de kendi yörüngesinde akıp gitmektedir. Bu, mutlak güç sahibi, hakkıyla bilen Allah'ın takdiri (düzenlemesi)dir. Ay'ın dolaşımı için de konak yerleri (evreler) belirledik. Nihayet o, eğrilmiş kuru hurma dalı gibi olur. Ne Güneş Ay'a yetişebilir ne de gece, gündüzü geçebilir. Her biri bir yörüngede yüzmektedir.**"(6) buyrulmaktadır.

Yüce Allah (c.c.) dünyayı tüm canlıların rahatça yaşayabilecekleri şekilde yaratmıştır. Dünya üzerindeki havayı, suyu, çeşit çeşit bitkileri ve hayvanları o var etmiştir. İnsanı akıllı ve irade sahibi bir varlık olarak yaratmış ve onu yapmış olduğu eylemlerden sorumlu tutmuştur.

(6) Yâsîn suresi, 38-40. ayetler.

Etkinlik **Okuyalım, Bulalım**

“Gökleri ve yeri yaratan, gökten su indirip onunla size rızık olarak türlü türlü ürünler çıkaran Allah’tır; izni ile denizde yüzüp gitmeleri için gemileri emrinize veren, nehirleri sizin için faydalı olacak şekilde yaratan O’dur. Düzenli seyreden güneşi ve ayı sizin için yararlı kılan, gece ile gündüzü faydalanacağınız biçimde yaratan O’dur.”

(İbrâhîm suresi, 32, 33. ayetler)

Yukarıdaki ayet mealinde Allah’ın (c.c.) evrene koyduğu düzenle ilgili hangi örneklerden bahsedilmektedir? Bulunuz.

Ahirete İman

AHİRET

Ölünce bir ebedî
Hayata doğarız biz.
Ahirete inanır,
Şeytanı kovarız biz.
...

Bir tohum nasıl yere,
Düşer de canlanırsa,
Nasıl uyuyan insan,
Uykudan uyanırsa.

Tıpkı öyle dirilir,
Ölen bütün insanlar,
İşte budur ahiret,
Benim de imanım var.

Ahmet EFE
Sevgi Çiçeği, s. 26.

Yukarıdaki şiir size ahiret hakkında neleri hatırlatmaktadır? Arkadaşlarınızla paylaşınız.

Ahiret, sözlükte “son, sonra olan, son gün” anlamlarına gelir. Ahiret hayatı, dünya hayatından sonra başlayıp ebedî olarak devam edecek olan hayattır.

Ahiretin varlığına inanmak, İslam’ın inanç esaslarından biridir. Bu inanca göre bütün insanlar kıyametin kopuşundan sonra ahirette yeniden diriltilecektir. İnsanlar mahşer denilen yerde toplanacak, dünyada yaptıklarından sorguya çekilecektir. Allah’a (c.c.) ve onun bildirdiklerine inanmayanlar ile kötülük yapanlar cehennemde cezalandırılacak, inanıp yararlı işler yapanlar ise cennet ile ödüllendirileceklerdir.

Allah (c.c.) buyuruyor ki:

“Allah’a karşı saygısızlıktan sakınanlar mutlaka cennet bahçelerinde ve pınar başlarında olacaklar. ‘Esenlikle, güvenle girin oraya!’ (denecek). Onların gönüllerini düşmanlık duygularından temizledik; artık bir kardeşler topluluğu olarak sedirler üzerinde karşı karşıya oturacaklar. Orada hiçbir yorgunlukla karşılaşmayacaklar. Oradan çıkarılmaları da söz konusu olmayacaktır.”

(Hicr suresi, 45-48. ayetler)

Doğada sonbahar ölüme, ilkbahar canlanma ve yeniden dirilişe örnektir.

Okuma Metni

ASIL YURDUMUZ

Bizim asıl yurdumuz
Cennetimiz var, kızım.
Gülleri solmaz, çünkü
Her günü bahar, kızım.

Beyaz gülü kar gibi,
Kırmızısı nar gibi,
Kokla beni der gibi
İnsana bakar, kızım.

Orada her şey olacak
Mutluluk kucak kucak.
İnsanlar yaşayacak
Sonsuza kadar, kızım.

M. Yaşar KANDEMİR

Ahirete İnanıyorum, s.17.

Şiirde ahiret hayatının hangi özelliklerinden söz edilmektedir? Arkadaşlarınızla konuşunuz.

Hz. Muhammed (s.a.v.) buyuruyor ki:

"Cennetlikler cennete girince onlara şöyle seslenilir: Siz cennette ebediyyen yaşayacak, hiç ölmeyeceksiniz; hep sağlıklı olacak, hiç hastalanmayacaksınız; hep nimet ve mutluluk içinde yaşayacak, hiç keder ve sıkıntı çekmeyeceksiniz." (Müslim, Cennet, 22.)

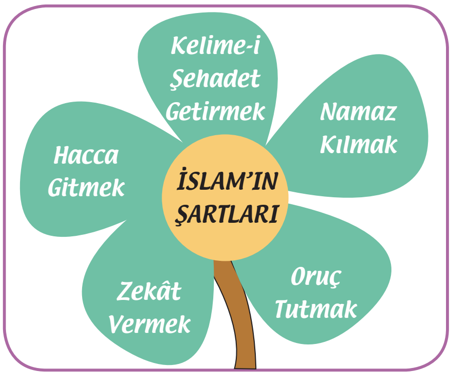
İSLAM'IN ŞARTLARI

İslam dininin beş temel esası vardır. Bunlara İslam'ın şartları denir. Bu beş temel esas şunlardır:

- ✓ Kelime-i şehadet getirmek
- ✓ Namaz kılmak
- ✓ Oruç tutmak
- ✓ Zekât vermek
- ✓ Hacca gitmek

Hz. Muhammed (s.a.v.) buyuruyor ki:

"İslam beş esas üzerine kurulmuştur: Allah'tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın elçisi olduğuna şehadet etmek, namaz kılmak, zekât vermek, haccetmek ve Ramazan orucunu tutmak." (Buharî, İman, 2)

İslam'ın şartları

Kelime-i Şehadet Getirmek

"Kelime-i şehadet, Müslüman olmanın anahtarıdır." sözünün anlamı üzerinde düşününüz.

İslam dininde bir kimsenin Müslüman olabilmesinin ilk şartı kelime-i şehadet sözünü kalpten tasdik ederek dil ile söylemektir.

Kelime-i şehadet, "Eşhedü en lâ ilâhe illallâh ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve resûlüh." cümlesiyle ifade edilir.

Anlamı şöyledir:

"Şahitlik ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şahitlik ederim ki Hz. Muhammed (s.a.v.) onun kulu ve elçisidir."

Kelime-i şehadeti inanarak ve bilinçli bir şekilde söyleyen kimse Allah'ın (c.c.) varlığını, birliğini ve Hz. Muhammed'in (s.a.v.) onun peygamberi olduğunu kabul etmiş olur. Bu kabulü gerçekleştiren, İslam dinini benimsemiş, Müslüman olmuş olur.

"Kelime-i Şehadet" ifadesinin Arapça güzel yazı ile yazılışı (Hattat: Hasan Çelebi).

Kelime-i şehadet ile aynı anlama gelen başka bir söz de **kelime-i tevhid** ifadesidir. "Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlullah." olarak söylenir. "Allah'tan (c.c.) başka hiçbir ilah yoktur. Hz. Muhammed (s.a.v.) onun elçisidir." anlamına gelir.

Biliyor musunuz?

Tevhid; birlik, birleme anlamına gelir. Bu kelime Allah (c.c.) inancının en kısa ve en özlü ifadesidir.

Etkinlik

Aşağıda karışık bir şekilde verilen kelime-i şehadet ve kelime-i tevhidi oluşturan kelimeleri okunuşuna göre doğru bir şekilde sıralayarak noktalı yerlere yazınız.

Kelime-i şehadet

☐ ve resûluh ☐ ve eşhedü ☐ enne
☐ ilâhe ☐ abdühû
☐ eşhedü ☐ illallah
☐ en lâ ☐ Muhammeden

....
....

Kelime-i tevhid

☐ ilâhe ☐ lâ
☐ resûlullah ☐ illallah
☐ Muhammedün

....
....

Okuma Metni

LA İLAHE İLLALLAH

İkilik yok, birlik var,
Yalnız bunda dirlik var.
Yalnız bundadır felah,
Lâ ilahe illallah.

Bir aşk için gönüller,
Çarpar iken beraber,
İkiye tapmak günah,
Lâ ilahe illallah.

Şu alaca karanlık,
Sona erecek artık,
Sabah olacak sabah,
Lâ ilahe illallah.

Her türlü nimet bunda,
Beklenen cennet bunda,
Yalnız bir din bir Allah,
Lâ ilahe illallah.

Orhan Seyfi ORHON

Dinî Şiirler Antolojisi, s. 144.

Yukarıdaki şiire göre, Allah'ın (c.c.) birliğine inanmanın önemini arkadaşlarınızla değerlendiriniz.

Allah (c.c.) buyuruyor ki:

"De ki: O, Allah birdir. Allah sameddir. (Her şey O'na muhtaçtır. O, hiçbir şeye muhtaç değildir.) O, doğurmamış ve doğmamıştır. Onun hiçbir dengi yoktur."

(İhlâs suresi, 1- 4. ayetler)

Namaz Kılmak

Namazla ilgili bildiklerinizi söyleyiniz.

İslam'ın temel esaslarından biri namaz kılmaktır. **Namaz**; sabah, öğle, ikindi, akşam ve yatsı olmak üzere günde beş vakit yerine getirilmesi dinimizce buyrulan bir ibadettir. Namaz ibadeti Allah (c.c.) rızası için yapılır. Akıllı ve ergenlik çağına gelmiş her Müslüman, namaz kılmakla yükümlüdür. Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'in pek çok ayetinde inananların namaz kılmasını emreder.

Örneğin, bunlardan birinde, "**... Allah'a saygı ve bağlılık içinde namaz kılın."**[7] buyrulmuştur. Peygamberimiz (s.a.v.) de çeşitli hadislerinde namazın önemini dile getirmiştir. Onun bu konuyla ilgili hadislerinden biri şöyledir: **"Dinin başı İslam (kelime-i şehadet getirerek Allah'a teslim olmak), direği ise namazdır. "**[8]

Namaz, İslam dininde temel ibadetlerden biridir.

Etkinlik **Okuyalım, Değerlendirelim**

Allah'a zikir* için
Gelin namaz kılalım
Lütfuna şükür için
Gelin namaz kılalım.

Bestami YAZGAN
Çiçek Güzeli, s.46.

Yukarıdaki dörtlüğe göre namazın niçin kılındığını değerlendiriniz.

Allah (c.c.) buyuruyor ki:

"**Ey iman edenler! Sabır ve namazla yardım dileyin. Şüphesiz Allah sabredenlerin yanındadır.**" (*Bakara suresi, 153. ayet)*

Oruç Tutmak

Oruç denilince aklınıza neler gelmektedir? Aşağıya listeleyiniz.

....

....

Ramazan orucu, İslam'ın temel esaslarından biridir. **Oruç**, tan yerinin ağarmasından gün batımına kadar Allah (c.c.) rızası için hiçbir şey iyiyip içmemektir. İslam'da akıllı ve ergenlik çağına ulaşmış, sağlıklı Müslümanlar ramazan ayında oruç tutmakla

(7) *Bakara suresi 238. Ayet.*
(8) *Tirmizî, İman, 8.*
* *Zikir: Anmak, hatırlamak, adını söylemek.*

yükümlüdür. Kutsal kitabımız Kur'an-ı Kerim'de oruç tutmayı emreden çeşitli ayetler bulunur. Bunlardan biri şöyledir: **"Ey iman edenler! Allah'a karşı gelmekten sakınmanız için oruç, sizden öncekilere farz kılındığı gibi, size de farz kılındı."**(9) Peygamberimiz (s.a.v.) de bir hadisinde, **"Oruç tutun. Şüphesiz oruç cehennem ateşine ve dünyanın kötülük ve musibetlerine karşı kalkandır."**(10) buyurmuştur.

Etkinlik **Okuyalım, Değerlendirelim**

"Bir kimse inanarak ve mükâfatını umarak ramazan orucunu tutarsa geçmiş günahları bağışlanır." *(Buhari, Savm, 6.)*

Yukarıdaki hadiste oruçla ilgili verilmek istenen mesajı değerlendiriniz.

Zekât Vermek

Zekât kavramını daha önce hiç duydunuz mu? Bu kavram size neleri çağrıştırıyor?

İslam'ın beş temel şartından biri zekâttır. Dinî ölçülere göre zengin sayılan Müslümanların, mal veya paralarının belirli bir bölümünü yılda bir kez ihtiyaç sahiplerine vermelerine **zekât** denir. Akıllı, ergenlik çağına girmiş ve zengin Müslümanlar zekât vermekle yükümlüdür. Kur'an-ı Kerim'de zekât vermeyi emreden birçok ayet yer alır. Bunlardan birinde: **"Namazı kılın, zekâtı verin, önceden kendiniz için yaptığınız her iyiliği Allah'ın katında bulacaksınız..."**(11) buyrulmaktadır.

Etkinlik **Okuyalım, Konuşalım**

Aşağıdaki şiirde zekâtla ilgili nelerden bahsedilmektedir?

BİR EKEN BİNLER BİÇER

Allah daha artırsın,
Dedemin çoktur malı.
Fakirlere dağıtır,
Kendi olmaz hamalı.

Hafifletir yükünü,
Her yıl kırkta bir verir.
Yüce Mevla'mız ona,
Fazlasını gönderir.

Dedem her zaman der ki:
Bir eken binler biçer,
Allah'a kul olmanın,
Yolu zekâttan geçer.

Her müminin evinde,
Zekât gülü açmalı,
İhtiyaç duyanlara,
Mutluluklar saçmalı.

Bestami YAZGAN
Yoksulları Unutmam, s.3,5.

---

(9) Bakara suresi, 183. ayet.
(10) Süyutî, el-Cami'üs-Sağir, C 4, s.212.
(11) Bakara suresi, 110. ayet.

Hacca Gitmek

Çevrenizde hacca giden biriyle hiç konuştunuz mu? Hacla ilgili bilgilerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Hac ibadeti İslam'ın temel esaslarından biridir.

İslam'ın beş temel şartından biri de hacca gitmektir. **Hac**, Mekke'de bulunan Kâbe'yi ve belirli kutsal yerleri, hac aylarında haccın gereklerini yerine getirerek ziyaret etmektir. Kur'an'da; **"Haccı da umreyi de Allah için tamamlayın..."**(12) buyrulmuştur.

Hz. Muhammed (s.a.v.) buyuruyor ki:

"Kim çirkin söz söylemeden ve günah işlemeden hac ibadetini yerine getirirse annesinden doğduğu gündeki gibi günahsız olarak evine döner." *(Buhari, Hac, 4)*

Okuma Metni

İSLAM'IN ŞARTLARI

İslam'ın beş şartı var;
Bilmek bile saadet,
Bunlara kim uyarsa
Ona açılır cennet...

Şartlardan birincisi:
Kelime-i Şehadet;
Tek ve büyük Allah'tan
Başka tanrı yok elbet.
O'nun son peygamberi
Şanı Yüce Muhammed…

İkinci şart namazdır,
O ne güzel ibadet.
Günde yarım saate,
Sığar beş vakit nöbet...

Üçüncü şart Ramazan
Orucunadır niyet,
Gündüz yiyip içmeden
Sevinçle geçer müddet...

Dördüncü şart zekâttır,
Allah vermişse servet:
Bedelini kırka böl,
Birini hediye et...

Bir defa Hac'ca gitmek,
Olabilirse kısmet,
Beşinci şart İslam'ın
Kâbe'sini ziyaret...

Gökhan EVLİYAOĞLU

Çocuk ve Dua, s. 10,11.

(12) *Bakara suresi, 196. ayet.*

KUR'AN-I KERİM

KUR'AN

Kur'an Allah sözüdür,
Tüm sözlerin özüdür.
En büyük kitap derim,
Okurum ezberlerim.

Cebrail, yüce melek,
Hak yanından gelerek
İndirmiş bu kitabı,
Bu en büyük hitabı.

Fâtiha ile başlar,
Yüz on dört suresi var.
...

Getiremez hiç kimse,
Ömür boyu didinse,
Onun bir benzerini,
Göstereyim yerini.
...

Şükür elimde duran
En büyük kitap: Kur'an.

Ahmet EFE
Sevgi Çiçeği, s. 7.

Şiirde, Kur'an'la ilgili nelerden söz edildiğini arkadaşlarınızla paylaşınız.

Kur'an-ı Kerim, Allah (c.c.) tarafından Cebrail (a.s.) aracılığıyla Hz. Muhammed'e (s.a.v.) gönderilen son ilahi kitabın adıdır. Kur'an, insanları huzur ve mutluluğa kavuşturacak emir ve öğütleri içerir.

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) peygamberlik hayatı boyunca Kur'an'ın ayet ve surelerinin bir kısmı Mekke'de, bir kısmı Medine'de inmiştir. Kur'an-ı Kerim'in ilk ayetleri, Hz. Muhammed'e (s.a.v.) 610 yılının Ramazan Ayı'nda indirilmeye başlanmıştır. Kur'an Hz. Muhammed'in (s.a.v.) peygamberliği boyunca yirmi üç yıla yakın bir zamanda, bölüm bölüm ve aşama aşama indirilmiştir. Hz. Muhammed (s.a.v.) Kur'an'ın indirilen bölümlerini ezberlemiş ve özenle yazdırmıştır. Peygamberimize inen ayetlerin tamamlanmasından sonra surelerin Kur'an'daki yerleri Cebrail'in (a.s.) bildirmesiyle peygamberimiz tarafından belirlenmiştir.

Peygamberimiz hayattayken Kur'an kitap hâline getirilmemişti. Onun ölümünden sonra Hz. Ebu Bekir (r.a)* zamanında, Kur'an ayetleri Peygamberimizin (s.a.v.) daha önce belirlediği şekliyle toplanarak bir kitap hâline getirildi. Hz. Osman (r.a) zamanında da Kur'an, yedi adet çoğaltılarak büyük şehir merkezlerine gönderildi. Daha sonraki dönemlerde bu ilk örneklere uygun çok sayıda Kur'an nüshası yazıldı. Böylece Kur'an-ı Kerim günümüze kadar değişmeden ulaştı. Kur'an'ın ilk kez kitap hâlini aldığı şekline **Mushaf** denir.

Kur'an-ı Kerim'in ayet, sure ve cüzlerden oluşan kendine özgü bir iç düzeni vardır.

* *(r.a.): "Radiyallahu anh" ifadesinin kısaltılmış şeklidir. "Allah (c.c.) ondan razı olsun." anlamına gelir.*

Biliyor musunuz?

Kur'an-ı Kerim, kötü tutum ve davranışlardan insanların sakınmalarını ister. Yalancılık, hırsızlık, helal olmayan kazanç, israf ve kibirlilik gibi kötü davranışları yasaklar. Kur'an-ı Kerim, insanın niçin yaratıldığı, nasıl yaşaması gerektiği ve ölümden sonraki hayatın nasıl olacağıyla ilgili olarak insanların merak ettiği konulara açıklık getirir.

Ayet

✓ Kur'an-ı Kerim'in surelerini oluşturan cümlelere ayet denir.

✓ Kur'an'da çeşitli uzunluklarda yaklaşık 6666 ayet vardır.

✓ Ayetler "durak" adı verilen ve ayet numaralarının yazılı olduğu işaretlerle birbirinden ayrılır.

✓ Her ayetin kendi içinde anlam bütünlüğü vardır.

Sure

✓ Kur'an'daki ayetlerin oluşturduğu bölümlere sure denir.

✓ Kur'an'da 114 sure vardır. Sureler "besmele" ile birbirinden ayrılır.

✓ Tevbe suresi dışında tüm surelerin başında besmele vardır.

✓ Kur'an'ın en uzun suresi Bakara suresi, en kısa suresi ise Kevser suresidir.

✓ Kur'an-ı Kerim'in ilk suresi Fâtiha suresi, son suresi ise Nâs suresidir.

✓ Surelerin her birinin bir adı vardır. Bunlar, çoğu zaman surenin konusuyla ilgili bir kavram ya da isimden alınmıştır.

Kur'an-ı Kerim'in ilk suresi, Fâtiha suresidir.

Cüz

✓ "Cüz", kelime olarak parça, bölüm, kısım anlamına gelir.

✓ Kur'an-ı Kerim'in her yirmi sayfalık bölümüne cüz denir.

✓ Kur'an-ı Kerim otuz cüzden oluşur.

✓ Kur'an'da yer alan her bir cüzün kaçıncı cüz olduğu, yirmi sayfada bir işaretle gösterilir.

Biliyor musunuz?

Kur'an'ın sonunda sırasına göre surelerin fihristi verilir. Burada rakamla sure sırası, surelerdeki ayet sayısı ve surenin bulunduğu sayfa yazılıdır.

Etkinlik — İnceleyelim

Aşağıda yer alan Kur'an sayfasını inceleyerek öğrendiklerimizi tekrar ediniz.

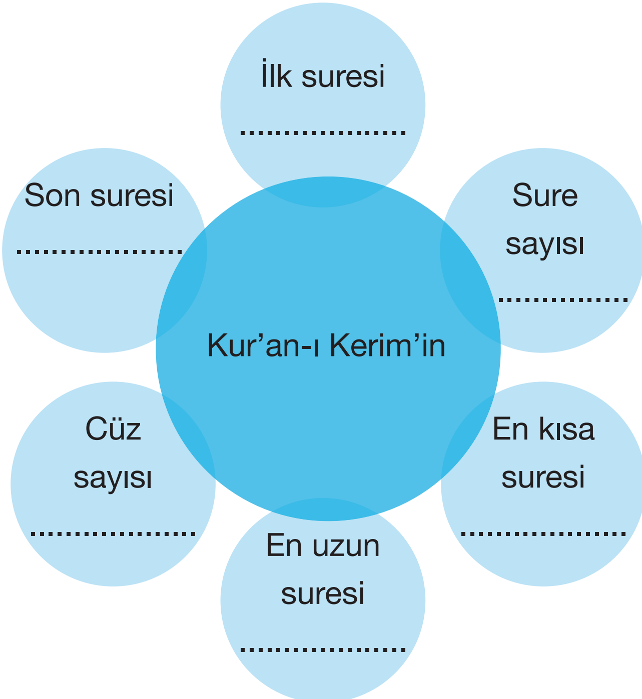

Allah (c.c.) buyuruyor ki:

"Bu (Kur'an), insanlar için bir açıklama, Allah'a karşı gelmekten sakınanlar için bir hidayet ve bir öğüttür. (Âl-i İmrân suresi, 138. ayet)

Etkinlik **Dolduralım**

Aşağıdaki şemada noktalı yerleri doldurunuz.

Okuma Metni

YÜCE KİTABIM

Elimde Kur'an,
Dilimde Kur'an,
Benimle her an,
Yüce kitabım.

Rabb'imin sözü,
Her şeyin özü,
Uyarır bizi,
Yüce kitabım.
...

Müjdeler verir,
Çok sevindirir,
Hakkı gösterir,
Yüce kitabım.

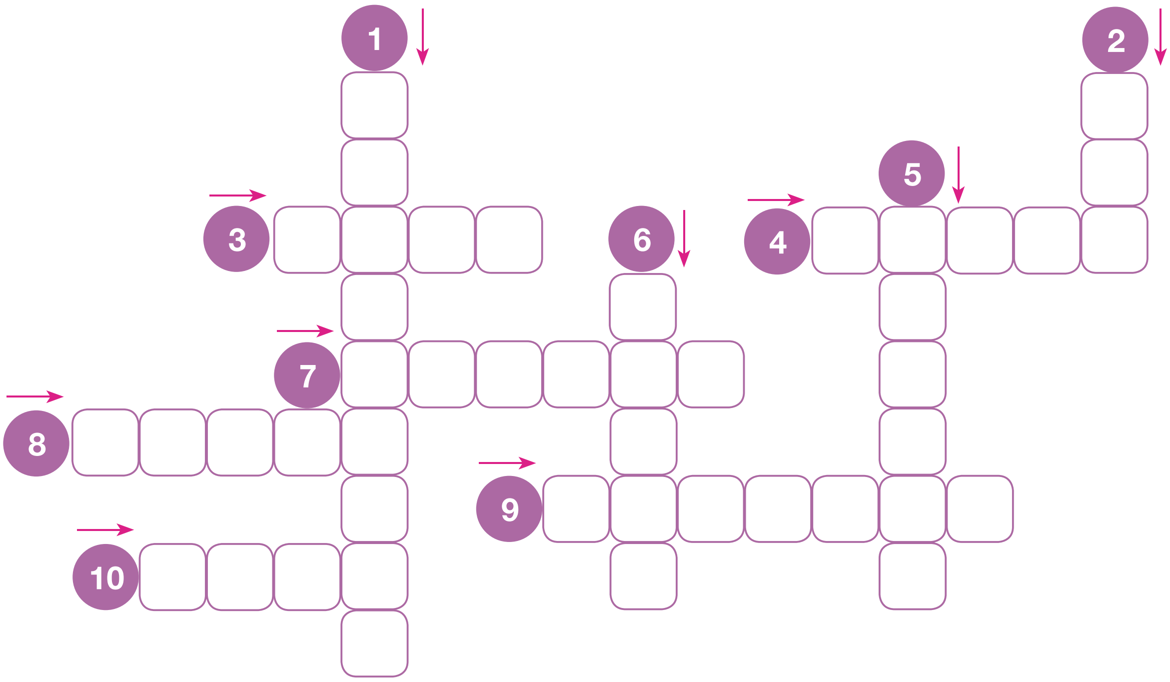
Seni okuyan,
Sesini duyan,
Mutlu her zaman,
Yüce kitabım.
....

M. Yaşar KANDEMİR
Peygamberlere ve Kitaplara İnanıyorum, s. 63.

Etkinlik **Bulmaca Çözelim**

Aşağıda verilen bilgiler doğrultusunda bulmacayı çözünüz.

1. Allah'ın (c.c.) buyruklarını insanlara ulaştırmak için insanlar arasından seçip görevlendirdiği kişi.

2. Kur'an-ı Kerim'in yirmişer sayfadan oluşan her bir bölümüne verilen ad.

3. Sureleri oluşturan Kur'an cümlelerine verilen ad.

4. Günde beş vakit yerine getirilmesi dinimizce emredilen İslam'ın temel şartlarından biri.

5. Ölüm vakti gelenlerin canını almakla görevli melek.

6. Yüce Allah (c.c.) tarafından nurdan yaratılmış ve gözle görülmeyen varlıklar.

7. İslam inancına göre öldükten sonra başlayacak olan ebedî hayat.

8. Allah'ın (c.c.) bütün peygamberlere bildirdiği dinin ortak adı.

9. Allah'ın (c.c.) emir ve yasaklarını peygamberlere ileten melek.

10. Kur'an-ı Kerim'in ayetlerden oluşan her bir bölümü.

BİR DUA TANIYORUM: ÂMENTÜ DUASI VE ANLAMI

Âmentü; “İnandım.”, İman ettim.” anlamına gelen Arapça bir kelimedir. **Âmentü duası** her Müslümanın inanması, kabul edip tasdik etmesi gerekli olan İslam’ın iman esaslarını kısa ve öz olarak içerir.

اٰمَنْتُ بِاللّٰهِ وَمَلٰٓئِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ ○ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَبِالْقَدَرِ
خَيْرِهِ وَشَرِّهِ مِنَ اللّٰهِ تَعَالٰى ○ وَالْبَعْثُ بَعْدَ الْمَوْتِ حَقٌّ ○
اَشْهَدُ اَنْ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ ○ وَاَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ○

Okunuşu

“Âmentü billâhi ve melâiketihî ve kütübihî ve rusülihî ve’l-yevmi’l-âhiri ve bi’l-kaderi hayrihî ve şerrihî minallâhi teâlâ ve’l-ba‘sü ba‘de’l-mevti hakkun. Eşhedü enlâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abduhû ve rasûlüh.”

Anlamı

“Ben; Allah’a, (c.c.) meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe, kadere, hayır ve şerrin Allah’ın (c.c.) yaratmasıyla olduğuna inandım. Öldükten sonra tekrar dirilmek gerçektir. Şahitlik ederim ki, Allah’tan (c.c.) başka ilah yoktur. Yine şahitlik ederim ki, Hz. Muhammed (s.a.v) O’nun kulu ve elçisidir.”

Etkinlik **Duayı Birleştirelim**

Beşer kişilik gruplar oluşturunuz. Âmentü duasının okunuşuyla ilgili kelimeleri her biri ayrı olacak şekilde grup sayısınca keserek bir torbaya doldurunuz. Torbadaki kelimeleri karıştırınız. Grupça yardımlaşarak doğru okunuş sırasına göre kelimeleri birleştirerek duayı oluşturunuz. Grup başkanı aracılığıyla birleştirdiğiniz duayı sınıfa okuyunuz.

ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A. Aşağıdaki soruların doğru yanıtlarını bulup işaretleyiniz.

1. İslam dininin inanç esasları arasında aşağıdakilerden hangisi **yer almaz**?
A. Peygamberlere inanmak
B. Namaz kılmak
C. Kitaplara inanmak
D. Meleklere inanmak

2. Aşağıdakilerden hangisi ilk insan ve ilk peygamberdir?
A. Hz. Nuh (a.s.)
B. Hz. İbrahim (a.s.)
C. Hz. Âdem (a.s.)
D. Hz. Musa (a.s.)

3. Aşağıda seçeneklerde ahiretle ilgili verilen bilgilerden hangisi **yanlıştır**?
A. Ahiret; iyiliklerin mükâfatının, kötülüklerin de cezasının verileceği yerdir.
B. Ahirette insan dünyada yaptıklarından sorguya çekilecektir.
C. Ahiret yeniden dirilmeyle başlayacak ebedî hayattır.
D. Ahiret hayatı geçici bir yerdir.

4. Hangi seçenekte Kur'an-ı Kerim'in en kısa ve en uzun sureleri birlikte verilmiştir?
A. Fâtiha-Bakara
B. İhlâs-Mâide
C. Kevser-Bakara
D. Fâtiha-Nâs

5. Kur'an-ı Kerim'de ayetlerden meydana gelen ve belli konuları işleyen bölümlere ne ad verilir?
A. Ayet
B. Sure
C. Cüz
D. Vahiy

B. Aşağıdaki eşleştirmeleri yapınız.

1. Günde beş vakit yerine getirilmesi dinimizce emredilen İslam'ın temel şartlarından biri.	☐	Namaz
2. Sureleri oluşturan Kur'an cümlelerine verilen ad.	☐	Fâtiha
3. İslam'ın iman esaslarını kısa ve öz olarak içeren dua.	☐	Bakara
4. Kur'an-ı Kerim'in son suresi	☐	Ayet
5. Kur'an-ı Kerim'in ilk suresi	☐	İslam
6. Allah'ın (c.c.) bütün peygamberlere bildirdiği dinin ortak adı.	☐	Âmentü
	☐	Nâs

C. Noktalı yerlere, aşağıda verilen sözcüklerden uygun olanını yazarak cümleleri tamamlayınız.

30	ilahi kitap	melek
peygamber	114	Kur’an-ı Kerim

1. ...., Allah’ın (c.c.) buyruklarını insanlara ulaştırmak ve açıklamak için insanlar arasından seçip görevlendirdiği kişidir.

2. İlahi emir, öğütlerin ve ahlaki ilkelerin yer aldığı kitaplara .... denir.

3. Kur’an-ı Kerim’de .... cüz .... sure vardır.

4. Hz. Muhammed’e (s.a.v.) gönderilen son ilahi kitap .... dir.

5. Yüce Allah (c.c.) tarafından nurdan yaratılmış ve gözle görülmeyen varlıklara .... denir.

Ç. Aşağıdaki yargılardan doğru olanların başına “D”, yanlış olanların başına “Y” yazınız.

( ) **1.** Melekler topraktan yaratılmış varlıklardır.
( ) **2.** Âmentü duası İslam’ın iman esaslarını açıklar.
( ) **3.** Dünya hayatı sona erdikten sonra başlayacak olan hayata âlem denir.
( ) **4.** İslam’ın beş temel şartından biri de hacca gitmektir.

D. Aşağıdaki soruların cevaplarını noktalı yerlere yazınız.

1. İslam’ın şartları nelerdir? Sıralayınız.

....
....
....

2. Meleklerin özellikleri nelerdir? Yazınız.

....
....
....

3. Evrendeki düzen ve ölçünün kaderle ilişkisini açıklayınız.

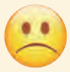
....
....
....

ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

"İslam'ı Tanıyalım" ünitesinin sonunda neleri, ne kadar öğrendiğinizi ölçmek için kendinizi değerlendirebilirsiniz. Bunun için aşağıdaki ifadelerin sonuna;

"Bunu çok iyi yapabiliyorum." için

"Bunu kısmen yapabiliyorum." için

"Bunu yapamıyorum." için işaretleyiniz.

			
İslam'ın inanç esaslarını sıralarım.			
İslam'ın şartlarını söylerim.			
Kur'an-ı Kerim'in iç düzeni ile ilgili kavramları tanımlarım.			
Âmentü duasını okur, bu duanın anlamını söylerim.			

3. ÜNİTE

GÜZEL AHLAK

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Ahlak, sevgi ve saygı sözcüklerinin anlamlarını sözlüklerden araştırınız.

2. İnsani ilişkilerde sevgi ve saygıyı gösteren davranışlar nelerdir? Görüşlerinizi defterinize yazınız.

3. Anne ve babanızın, kendilerine nasıl davranmanızı beklediklerini onlarla konuşunuz, düşüncelerini defterinize yazınız.

4. Arkadaşlarınızla iyi ilişkiler içinde olabilmeniz için nelere dikkat edersiniz? Arkadaşlarınızla paylaşınız.

5. Sevgi ve saygı ile ilgili birer atasözü bularak defterinize yazınız.

Anahtar Kavramlar

- Ahlak
- Sevgi
- Saygı

Neler Öğreneceğiz?

Bu ünitede;

- Bireyin güzel ahlaklı olmasında dinin rolünü,
- İnsani ilişkilerin gelişmesinde sevgi ve saygının önemini ve gerekliliğini,
- Fâtiha suresini okumayı ve bu surenin anlamını öğreneceğiz.

DİN GÜZEL AHLAKTIR

“İyi Müslüman olmak güzel ahlaklı olmak demektir.” *(Tirmizî, Zühd, 52)* hadisinden ne anlıyorsunuz?

Ahlak kelimesi kısaca huy anlamına gelir. Ahlak, genel olarak bir toplum içinde kişilerin uymaları gereken iyi, güzel davranışları ve kuralları ifade eder. Tarih boyunca bütün peygamberler, insanları, Allah’ın (c.c.) varlığı ve birliği inancına sahip olmaya ve güzel ahlaklı olmaya çağırmışlardır. Kendileri de yaşantılarıyla onlara örnek olmuşlardır.

İslam dini, güzel söz ve davranışlara çok önem verir. İyi, güzel ve yararlı davranışlarda bulunmayı öğütler. İyi, dürüst davranmayı; yoksullara yardım etmeyi, alçak gönüllü, adaletli, merhametli ve bağışlayıcı olmayı ister.

Dinimiz, insanlara yardım ve iyilik yapmayı öğütler.

Dinimiz, insanlar arasında sevgi, saygı ve kardeşlik duygularına önem verilmesini tavsiye eder. Yalancılık, hırsızlık, cimrilik, ikiyüzlülük ve gıybet gibi kötü ve zararlı olan davranışlardan da sakınılmasını öğütler. Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) bir hadisinde, **“Müminlerin iman bakımından en üstünü, ahlakı en güzel olanıdır.”**(1) buyurmuştur.

İslam dininin temel amacı, güzel ahlaki özelliklere sahip insanlar yetiştirmektir. Hz. Muhammed (s.a.v.) bir sözünde Müslümanı, **“Elinden ve dilinden başkalarına zarar gelmeyen kimse”**(2) olarak tanımlamıştır. Peygamberimiz (s.a.v.) bir başka sözünde, **“Sizin en hayırlınız ahlakı en güzel olanınızdır.”**(3) buyurarak güzel ahlakın önemini belirtmiş ve Müslümanın güzel ahlaklı olması gerektiğini ifade etmiştir.

Güzel ahlakın en önemli göstergelerinden biri doğruluktur. Doğruluk, kişinin, konuşmalarında ve davranışlarında tutarlı olması demektir. İslam dininin özü, dosdoğru ol-

(1) Ebu Davud, Sünnet, 15.
(2) Buharî, Edep, 38.
(3) Tirmizî, Birr ve Sıla, 47.

maktır. Bununla ilgili olarak bir ayette şöyle buyrulur: **"... Emrolunduğun gibi dosdoğru ol!..."**[(4)] Doğruluk, insanı dünyada ve ahirette mutluluğa götürür. Peygamberimiz (s.a.v.) bir hadisinde, **"Doğruluktan ayrılmayınız! Doğruluk, iyiliğe, iyilik de cennete götürür... Yalandan uzak durunuz. Yalan kötülüğe, kötülük de cehenneme götürür..."**[(5)] buyurmaktadır.

"...Emrolunduğun gibi dosdoğru ol!..." (Şûra suresi, 15. ayet) mealindeki ayetin Arapça hat yazısı. (Hat: Mehmet Memiş; Tezhip: Asiye Cambaz)

Etkinlik **Okuyalım, Değerlendirelim**

Aşağıdaki şiirde hangi ahlaki davranışlardan bahsedilmektedir? Değerlendiriniz.

Hiç kimseye hor bakma,
İncitme gönül yıkma,
Sen nefsine yan çıkma,
Mevla görelim neyler
Neylerse güzel eyler.

Erzurumlu İbrahim Hakkı
Dinî Şiirler Antolojisi, s. 52.

Güzel ahlakın, hem insanın kendisine hem de içinde yaşadığı topluma çok büyük faydaları vardır. Güzel davranışların toplumda yaygınlaşması, insanların bir arada barış, huzur ve güven içinde yaşamasına katkı sağlar. İnsanlar arasında, sevgi, saygı ve dostluk bağları güçlenir.

Bizler bu bilinçle hareket ederek hayatımızda iyi ve güzel davranışlarda bulunmaya özen göstermeliyiz. Evde, okulda, mahallede ve başka ortamlarda daima güzel davranışlar sergilemeliyiz. İnsanlara karşı sevgi ve saygı ile yaklaşmalıyız. Kızgınlık, öfke gibi kendimize ve başkalarına zarar verecek, insanları incitecek davranışlardan kaçınmalıyız. Böylece hem güzel ahlaklı hem de Allah'ın (c.c.) sevgisini kazanmış oluruz.

Allah (c.c.) buyuruyor ki:

"O takva sahipleri ki... Öfkelerini yenerler ve insanları affederler. Allah da güzel davranışta bulunanları sever." (Âl-i İmrân suresi, 134. ayet.)

(4) *Hûd suresi,112. ayet.*
(5) *Buharî, Edeb, 69.*

Etkinlik **Okuyalım, Değerlendirelim**

Hz. Ayşe'ye, Sevgili Peygamber (s.a.v.) Efendimiz'in ahlakı sorulunca bu soruya o şöyle cevap vermiştir: "... Onun ahlakı Kur'an'dı."[(6)] "Peygamberimiz (s.a.v.) kimseyi azarlamazdı... İki iş arasında kaldığı zaman günah olmadıkça kolayını seçerdi. Günah işlemekten sakınırdı. Kendine yapılan kötülüğün intikamını almazdı. Suç işleyene hak ettiği cezayı verirdi."[(7)] "O, kaba, çirkin söz ve davranışlarda bulunmaz, çarşı pazarda insanlarla yüksek sesle konuşmazdı. O, kötülüğe kötülükle karşılık vermez, bağışlayıcı ve hoşgörülü davranırdı."[(8)]

Peygamberimizi (s.a.v.) örnek almanın ahlakımızı güzelleştirmedeki önemini değerlendiriniz.

Etkinlik **Okuyalım, Değerlendirelim**

DİN

...
Hepimizi yaratanı
Sorup bilmek vazifedir!
Vazifedir fakat onu,
Bize işte din öğretir.

Doğruluğun, iyiliğin
Yolu onunla bulunur,
Bunu iyi bilin ki din
Vicdanların kanunudur.

Allah bize bir peygamber
Bir de Kur'an'ı göndermiş;
Onun ile bize söyler
Doğru nasıl olur her iş.

Saçma, hile, yalan asla
Yoktur onda iyi bilin;
Her din doğru söyler ama
Müslümanlık en büyük din.

İbrahim Alâaddin GÖVSA

Dinî ve Millî Şiirler Antolojisi, s. 148.

Yukarıdaki şiire göre dinin ahlaki davranışlardan bize neleri öğrettiğini değerlendiriniz?

(6) *Müslim, Müsâfirîn, 139.*
(7) *Buharî, Menakıb, 23; Müslim, Fedail, 20.*
(8) *Tirmizî, Birr, 69.*

İNSANİ İLİŞKİLERİN TEMELİ: SEVGİ VE SAYGI

Hatırladığınız saygılı davranış örneklerini arkadaşlarınızla paylaşınız.

İnsan toplumda diğer insanlarla birlikte yaşar, onlarla iletişim kurar. Sevgi ve saygının; insanlar arasında iyi ilişkilerin, dostluk ve kardeşlik bağlarının kurulmasında ve gelişmesinde önemli bir yeri vardır. Sevgi sayesinde yaratıcımızı, ailemizi, diğer insanları, hayvanları ve vatanımızı severiz. Sevgi ve saygı sayesinde insanlar birbirleriyle daha iyi anlaşır ve kaynaşırlar. Toplumda kardeşlik ve dostluk gibi duygular çoğalır.

Sevgi ve saygıyla dostluklar sürdürülür. İnsan, sevgi ve saygı duyduğu kişileri kendisine daha yakın hisseder. Bu kişilerle sevinç ve üzüntülerini paylaşmaktan hoşlanır; iyi ve kötü günlerinde onların yanında bulunmaktan, onlara destek olmaktan mutluluk duyar. Onlara karşı her zaman iyi ve anlayışlı davranır. Onları incitecek söz ve davranışlardan uzak durmaya çalışır.

Etkinlik **Slogan Oluşturalım**

İnsani ilişkilerde saygının yeri ile ilgili örnekteki gibi sloganlar oluşturunuz.

- Saygı her şeyden önce gelir.
- Saygınlık kazanmak için saygılı ol.
- ....
- ....
- ....

Birbirlerini seven ve birbirlerine saygı duyan insanların oluşturduğu toplumda güven, huzur ve birlik oluşur. Sevgi ve saygı duyguları ile insanlar, birbirlerini sever, başkalarının düşünce ve inançlarına karşı saygılı davranırlar. Karşılıklı yardımlaşma ve dayanışma içinde olurlar. Birbirlerine haksızlık ve adaletsizlik yapmamaya özen gösterirler. Bütün bunlar, toplumda huzur, güven ve barış ortamının oluşmasına katkı sağlar.

İslam dini, insanların birbirleriyle ilişkilerinde sevgi ve saygı bağlarını güçlendirmeye yönelik öğütlerde bulunur. İslam dininin öğütleri anne babamızla; kardeş, akraba, komşu, arkadaş ve öğretmenlerimizle ilişkilerimizde bize yol gösterir.

Hz. Muhammed (s.a.v.) buyuruyor ki:

“Birbirinizden nefret etmeyiniz, birbirinize haset etmeyiniz, sırt çevirmeyiniz, kardeşçe davranınız. Bir Müslüman’ın bir başkasıyla üç günden fazla küs durması helal olmaz!” (Buharî, Edeb, 62)

Etkinlik **Şiir Yazıyoruz**

Akrostiş tekniğini kullanarak örnekteki gibi sevgi konulu bir şiir yazınız.

Sevelim, sevilelim
En güzel duygudur bunlar.
Verelim tüm sevgimizi,
Muhtaçtır insanlar.
Elem, keder hepsi boş,
Karşılıklı sevgiyle coş.

Saliha ÜNVER

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretimi, s. 322.

S...
E...
V...
G...
İ...

Okuma Metni

İNSAN VE ALLAH (C.C.) SEVGİSİ

Timur ile Gonca, dedelerine sarılıp onun iki yanına oturdular. Dedeleri, her zamanki gibi anlatmaya başladı:

— Çocuklarım, iyi ve güzel olan her şeye sevgi, saygı, hayranlık duyarız. Örneğin, ben sizi çok seviyorum. Sizinle birlikte olmak, konuşmak beni çok sevindiriyor; mutlu ediyor. Siz, ikiniz de beni çok seviyorsunuz değil mi?

Çocuklar atıldılar:

— Dedeciğim, bu nasıl soru? Biz de senden hiç ayrılmak istemiyoruz. Senin yanında çok mutlu oluyoruz.

— Evet yavrularım, siz beni sevdiğiniz gibi birbirinizi de çok seviyorsunuz. Bunu nereden anladığımı merak ediyorsunuz değil mi? Hani geçen yıl Timur ateşli bir hastalık yüzünden günlerce yataktan çıkamamıştı. O zaman Gonca'nın onun başından hiç ayrılmadığını, çok üzüldüğünü gördüm. Aynı şekilde annenizi, babanızı, arkadaşlarınızı da çok sevdiğinizi biliyorum. İşte yavrularım, dikkatinizi bu noktaya çekmek istiyorum. Sevgi nedir? Sevgi duygusu içimizde nasıl doğuyor? İçimizde uzun süre nasıl yaşayabiliyor? İnsanda bu duygunun kaynağı neresidir? Size onu açıklayacağım.

Dede konuşmasını şöyle sürdürdü:

— Sevgi, insanı bir şeye veya bir kimseye karşı yakın ilgi ve bağlılık göstermeye yönelten duygudur. Sevgi duygusunun kaynağına "kalp" diyoruz. Türkçemizde kalp, daha güzel bir sözcükle de ifade ediliyor. Bu sözcük, "gönül" sözcüğüdür. Gönül, duygularımızın odak noktası gibidir. Çoğu zaman aklın, bilginin sezemediği şeyleri gönül sezer.

Allah (c.c.) sevgisini de her zaman gönlümüzde duyarız. Birçok şair, şiirlerinde bunu dile getirmiştir. Bakın, Yunus Emre gönül yoluyla Allah'a (c.c.) ulaşma konusunda şöyle diyor:

"Yoldaş olalım ikimiz
Gel dosta gidelim gönül
Haldaş olalım ikimiz
Yol göster sen bana yönelelim
Allah'a gel dosta gidelim gönül"

Dede sözlerini şöyle tamamladı:

— Sevgili yavrularım. Bizler de gönlümüzde Allah'ın (c.c.) sevgisini her an yaşatmalıyız. Bunun için kendimize ve çevremizdeki bütün insanlara iyi davranmalıyız. Kötü davranışlardan sakınmalıyız. Sevgi ve saygı duygularıyla herkese iyilik ve yardım etmeye çalışmalıyız.

Macit YAŞAROĞLU
Çocuklarımız İçin Din Bilgisi 2, s. 149.
(Düzenlenmiştir.)

Yukarıdaki metin insanlar arası ilişkilerde sevginin yeri konusunda nasıl bir mesaj vermektedir? Tartışınız.

Anne Baba ile İlişkiler

"Biz insana anne babasıyla ilgili öğütler verdik. Annesi, nice sıkıntılara katlanarak onu karnında taşımıştır... Bunun için (ey insan), hem bana hem anne babana şükret…" (Lokmân suresi,14. ayet)

Sizce anne ve babamıza karşı teşekkürümüzü nasıl gösterebiliriz?

İnsanın hayatta en büyük destekçisi anne ve babasıdır. Çocuklar, hayatla ilgili birçok şeyi anne babasından öğrenir. Anne babalar, çocuklarını özveriyle eğitir, sevgi ve şefkatle büyütürler. Çocuklarının büyümesi; saygılı, çalışkan, topluma yararlı bir evlat olarak yetişmesi için çaba gösterirler. Onların beslenme, barınma ve giyim gibi birçok ihtiyacını karşılarlar. Anne babaların tüm bu çabaları her türlü övgüye değerdir.

Anne babaların yaptıklarına karşın çocuklarının da onlara karşı görev ve sorumlulukları vardır. Çocukların anne babalarına karşı en önemli görevleri; onlara iyi davranmak, onların sözlerini yerine getirmek ve ihtiyaç duyduklarında ihtiyaçlarını temin etmektir.

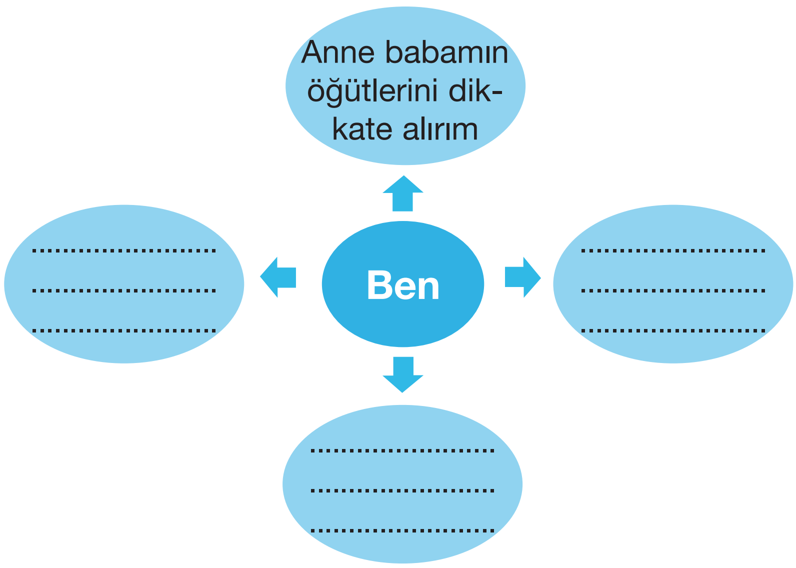
Anne ve babalar çocuklarının iyi şekilde yetişmesi için çaba gösterirler.

Ailede huzur ve mutluluğun hâkim olması, anne babaya karşı sevgi ve saygı temeline dayalı bir ilişkinin kurulmasına bağ-

lıdır. Anne babaya sevgi ve saygı, onların sözlerini dinlemek ve onlara gereken değeri vermekle gerçekleşir. Peki, onlara nasıl saygı duymalı ve değer vermeliyiz? Anne babamıza saygıda kusur etmemeli, onları incitecek söz ve davranışlardan kaçınmalıyız. Onlara güzel sözlerle hitap etmeli, nazik davranmalıyız. Önemli kararlar alırken onlara danışmalıyız. Öğütlerini dinlemeli ve isteklerini yerine getirmeliyiz. Gerektiğinde onlara yardımcı olmalıyız. Bütün bunlar anne babamıza karşı yerine getirmemiz gereken güzel davranışları oluşturur.

Etkinlik **Dolduralım**

Anne babanızla ilişkilerinizi dikkate alarak aşağıdaki şemada boş bırakılan yerleri doldurunuz.

Yüce Allah (c.c.), Kur'an-ı Kerim'de anne babamıza karşı nasıl davranmamız gerektiği konusunda şöyle buyurmaktadır: **"Rabb'in, sadece kendisine kulluk etmenizi ve anne babanıza iyi davranmanızı emretti. Onlardan biri veya ikisi senin yanında yaşlanırsa onlara öf bile deme! Onları azarlama! İkisine de gönül alıcı güzel sözler söyle. Onlara merhametle ve alçak gönüllülükle kol kanat ger. "Rabb'im! Onlar nasıl küçüklükte beni şefkatle eğitip yetiştirdilerse şimdi sen de onlara merhamet göster."**(9) Peygamberimiz (s.a.v.), **"Rabb'in hoşnutluğu anne babanın hoşnutluğuna bağlıdır. Rabbin öfkesi ise, anne babanın öfkesine bağlıdır."**(10) buyurarak ana babaya iyilik etmenin, insanı Allah'ın (c.c.) hoşnutluğunu kazanmaya götürdüğünü belirtmiştir.

Sonuç olarak anne ve babaya iyi davranmanın sevgi ve saygının bir gereği, dinî ve ahlaki bir görev olduğunu unutmamalıyız.

---

(9) İsrâ suresi, 23-24. ayetler
(10) Tirmizî, Birr, 3.

Hz. Muhammed (s.a.v.) buyuruyor ki:

Peygamberimize (s.a.v.), bir kişi, “Kendisine güzel davranmamı en çok hak eden kimdir?” diye sordu. Hz. Peygamber, **“Annen.”** cevabını verdi. Adam, “Sonra kimdir?” diye sorunca Hz. Peygamber yine, **“Annen.”** buyurdu. Adam, “Sonra kimdir?” diye yeniden sorunca Peygamber Efendimiz, **“Annen.”** cevabını verdi. Bunun üzerine adam, **“Sonra kimdir?”** dedi. Hz. Peygamber, (s.a.v.) “Sonra babandır.” buyurdu. (Buharî, Edeb, 2)

Etkinlik **Okuyalım, Yazalım**

GÖKLERE YAZDIM ADINI

(Sevgili Anneme)

Kulağımda ninni sesin,
Cennet kokuyor nefesin.
Sen her zaman içimdesin,
Dahası var, dahası var.

Çiçek çiçek her renk sende.
Dünyadaki ahenk sende.
Anneliğin bir renk sende.
Dahası var, dahası var.

Her bahçeden bir çiçekle,
Geleceğim beni bekle.
Bana dünyaları ekle,
Dahası var, dahası var.

Dilimdeki şarkı ona.
Bütün sevgilerim sana.
Duaların yeter bana.
Dahası var, dahası var.

Mustafa Ruhî ŞİRİN
Gökyüzü Çiçekleri, s. 18.

Şiirde anneye duyulan sevgi nasıl ifade edilmiştir? Siz de annenize sevginizi ifade eden düşüncelerinizi noktalı yerlere yazınız.

....
....
....
....

Kardeşler Arasında İlişkiler

Kardeşlerinizden ayrı kaldığınızda neler hissedersiniz? Duygularınızı aşağıdaki noktalı yerlere yazınız.

....

....

....

....

....

Ailede huzur ve mutluluk; karşılıklı sevgi, saygı ve hoşgörüye dayanır. Kardeşler aile ağacının dalları gibidirler. Aile kardeşlerle bir bütündür. Günümüzün büyük bir bölümünü evde kardeşlerimizle geçiririz. Onlarla aynı evi, aynı odayı ve eşyaları paylaşırız. Sevinçlerimizi paylaşarak hep birlikte güler, eğleniriz. Sıkıntılı günlerimizde hep beraber üzülür, sorunlarımıza hep beraber çözümler ararız.

Kardeşler arasında ilişkileri iyi bir şekilde sürdürebilmenin temeli sevgi ve saygıdır. Kardeşler arasında sevgi ve saygının gösterilmesi, kardeşlerin birbirlerini anlayışla karşılamaları; onların iyi geçinmelerini sağlar. Bu da ailede huzur ve mutluluğun oluşmasına katkıda bulunur.

Kardeşler arasındaki ilişkiler sevgi ve saygı esasına dayanmalıdır.

Saygı, farklı duygu ve düşüncelere anlayış göstermektir. Karşılıklı saygı ve anlayış, kardeşler arasında uyum ve dayanışmayı geliştirir. Herhangi bir konuda kardeşler arasında görüş farklılığı olabilir. Kardeşler aynı zevk, istek ve beklentilere sahip olmayabilir. Aynı şeylerden hoşlanmayabilir. Bu durumda, onlara saygı duymalı ve onlarla ilişkilerimizi bozmamalıyız. Örneğin, kardeşlerimizden biri televizyonda bir programı izlemek isterken diğer kardeşimiz ders çalışmak ya da uyumak istiyor olabilir. Böyle durumlarda birbirimize anlayış göstermeli ve birbirimizi kırmamaya özen göstermeliyiz.

Kardeşler birbirlerine kırıcı söz ve davranışlardan kaçınmalıdır. Kardeşler kıskançlık, bencillik, cimrilik gibi kötü huylardan sakınmalıdır. Küçükler, büyüklerine saygı göster-

meli, onların sözlerini dikkate almalıdır. Büyük kardeşler de küçüklere iyi örnek olmalı, onlara sevgi ve şefkatle yaklaşmalıdır. Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.), **"Küçüklerimize merhamet etmeyen, büyüklerimize saygı göstermeyen bizden değildir."**(11) buyurmuştur.

Kardeşler arasında ilişkilerin iyi olması için iyilik, yardımlaşma ve dayanışma önemlidir. Yardımlaşma ve dayanışma kardeşlerimizle yaşadığımız zorlukları ve üzüntüleri birlikte göğüslememizi sağlar. Bizler bunun bilincinde olmalı, üzerimize düşen sorumlulukları yerine getirmeliyiz. Her zaman yardımlaşma ve dayanışma içinde olmalıyız. Ödevlerimizi yapmada, odalarımızı temizlemede birbirimize yardım etmeli ve destek vermeliyiz. Peygamberimiz (s.a.v.), kime iyilik yapayım diye soran birisine, **"Önce annene, sonra babana, sonra da kız kardeşine, erkek kardeşine ve bundan sonra gelen yakınlarına..."**(12) buyurarak cevap vermiştir.

Etkinlik **Değerlendirelim**

"Birlikten güç doğar.", "Bir elin nesi var, iki elin sesi var." atasözlerini, kardeşler arasında yardımlaşma ve dayanışma açısından değerlendiriniz.

Etkinlik **Resim Yapıyoruz**

Aşağıdaki boşluğa kardeş sevgisini anlatan bir resim çiziniz.

(11) Tirmizî, Birr, 15.

(12) Ebu Davud, Edep, 129.

Okuma Metni

PARKTAKİ KOZALAK

Baharın yavaş yavaş çiçek açmaya başladığı bir gündü. Kardeşim ile bana her zaman "tatlı kirazlarım" diye hitabeden biricik teyzemiz bizi ziyarete gelmişti. Sevincimiz eve sığmamış, teyzemin arabasıyla zümrüt gibi parıldayan ağaçlarla bezenmiş güzel bir parka gitmiştik.

Teyzem ikimizle konuşmak istiyordu. Çünkü kardeşim ile aramızda küçük şeylerden sık sık tartışıyorduk. Birbirimize sık sık kırılıyor, sonra barışıyorduk. Tatlı tatlı geçinmek istiyorduk ama bir türlü başaramıyorduk.

Teyzem ellerimizden tutarak bizi kocaman bir çam ağacına götürdü. Ağacın hemen kıyısına düşmüş ve bir çiçek gibi açılmış kocaman bir kozalağı eline aldı:

- Çocuklar, ince düşünmeyi öğrenmeliyiz, dedi.

Kardeşim ile bir ağızdan:

- İnce düşünmek mi, dedik.

- Evet ya, ağaçların diplerinde yere düşmüş kozalaklar hepimizin dikkatini çeker öyle değil mi? Bu güzel kozalak önce sımsıkı kapalıdır, sonra baharla birlikte zamanla açılarak yere düşer. Kozalaklar yeni bir çam ağacının tohumlarını saklar. Baharla birlikte canlanarak yeşerir. Yeni bir ağaç böylece yetişecektir. Kozalakların sabırla içlerinde sakladıkları güzelliği hatırınızdan çıkarmayın. Birbiriniz için sevginizi daima içinizde saklayın. Kendiniz için arzu ettiğiniz güzellikleri kardeşiniz için de temenni edin.

İkimiz de susmuştuk. Son zamanlarda birbirimizi anlamamaya başladığımızın farkındaydık.

Eve dönünce teyzem:

- Güzel bir oyun oynamaya var mısınız, diyerek ikimize birer kutu verdi. Benimkinin üzerinde kardeşimin adı yazılıydı, kardeşiminkinde ise benim adım.

Birbiriniz için hayal ettiklerinizi, güzel düşüncelerinizi yazıp kutunuzda saklayın. Kutuları bir hafta sonra, ben yola çıkmadan önce birlikte açarız, dedi.

Yanaklarımız al al olmuştu.

Bir hafta sonra teyzem yolculuk için hazırlandığı sırada bizi yanına çağırdı. Tabii kutularımızla birlikte. Kardeşimle beraber kutularımızın açılmasını beklerken teyzem isimlerimizin yazılı olduğu kutuların üzerindeki kâğıtları çıkararak birbiriyle yer değiştirdi:

- Şimdi açıp okuyabiliriz, dedi.

Kardeşim için kurduğum hayaller ve düşünceleri şimdi kendim için okuyacaktım.

Kardeşim de aynısını kendisi için yapacaktı. Bu teyzemin bize verdiği büyük bir ders olmuştu. Elimizdeki anı kutuları birer kozalak gibi açılmıştı ve kendimize nasıl davranılmasını istiyorsak karşımızdakine de öyle davranmamız gerektiğini ikimiz de anlamıştık. Neyse ki ikimizin kutuları da güzel temennilerle doluydu.

Hafsa BOYNUKALIN

Diyanet Çocuk Dergisi , s.22, 23.

Akraba, Komşu ve Arkadaşlarla İlişkiler

Akrabanız olarak kimleri söyleyebilirsiniz?

Yaşadığımız toplumda akraba, komşu ve arkadaşlarla ilişkiler kurarız. Nasıl anne babamız ve kardeşlerimizle olan ilişkilerimizde sevgi ve saygı önemliyse komşu ve arkadaşlarımızla olan ilişkilerimizde de sevgi ve saygı o kadar önemlidir. Dinimiz akrabalık, komşuluk ve arkadaşlık ilişkilerine önem verir. Onlara nasıl davranacağımız konusunda bizlere yol gösterir.

Dinimiz, büyüklerimize saygı göstermemizi ister.

Aile fertlerimizden sonra bize en yakın kişiler akrabalarımızdır. Dedemiz, büyükannemiz, amcamız, dayımız, halamız, teyzemiz ve onların çocukları büyük bir ailenin parçalarını oluşturur. Dinimizin üzerinde önemle durduğu ahlaki değerlerin başında; akrabalara saygılı olmak, onlara sevgiyle yaklaşarak ilgiyi kesmemek ve akrabalık bağlarını güçlendirmek gelir. Kur'an'da Allah (c.c.) akrabalara iyi davranmayı, onlara yardım etmeyi ve onları gözetmeyi emretmiştir.[13] Yüce Allah (c.c.) **"...Anne babaya, akrabaya, ... iyi davranın..."**[14] **"... akrabalık bağlarını koparmaktan sakının..."**[15] buyurmuştur. Hz. Peygamber (s.a.v.) de akrabalardan ilgimizi kesmememizi istemiştir. O, bu konuda, **"... Kim Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsa, akraba ilişkilerini sürdürsün..."**[16] **"Akrabalar arasında ilişkileri devam ettirmek (sıla-i rahim) ailede sevgi doğurur."**[17] buyurmuştur.

(13) bk. Nahl suresi, 90. ayet,
(14) Nisâ suresi, 36.ayet.
(15) Nisâ suresi, 1. ayet
(16) Buharî, Edeb, 85.
(17) Tirmizî, Birr, 49.

Akrabalarımıza karşı saygı ve sevgimizi onları sık sık ziyaret ederek, uzakta iseler telefonla arayıp hâl ve hatırlarını sorarak göstermeliyiz. Hastalandıklarında ziyaret ederek onlara Allah'tan (c.c.) şifa dilemeliyiz. Bayram, nişan, düğün, cenaze gibi önemli günlerde onların yanında olarak sevinç ve üzüntülerini paylaşmalıyız.

Biliyor musunuz?

"Ey Allah'ın Resulü, iki komşum var, ikramda bulunurken hangisinden başlayayım?" diye soran Hz. Âişe'ye, Peygamberimiz (s.a.v.), **"Kapısı (sana) en yakın olandan."** cevabını vermiştir (Ebu Davud, Edeb, 122-123).

Komşuluk ilişkileri de akrabalık ilişkileri kadar önemlidir. Günlük hayatımızda her gün komşularımızla yüz yüze gelir, onlarla selamlaşır ve görüşürüz. İhtiyaç duyduğumuzda kapısını çalacağımız insanlardır komşularımız. "Komşu komşunun külüne muhtaçtır." atasözümüz de bunu ifade eder. Aynı mahalle, sokak ya da aynı apartman sakinlerinin huzur ve güven içinde yaşamaları; birbirlerine fedakârlık, sevgi ve saygı göstermeleriyle mümkündür.

Dinimiz komşularla ilişkilere ayrı bir önem vermiştir. Komşularla ilişkilerimizi iyi tutmamızı ve onlara rahatsızlık verecek söz ve davranışlardan sakınmamızı öğütlemiştir. Rabb'imiz (c.c.) bir ayette, **"… Yakın komşuya, uzak komşuya, yakın arkadaşa, … iyi davranın."**(18) buyurarak komşulara iyi davranılmasını istemiştir. Peygamberimiz (s.a.v.) de bir hadisinde, **"… Allah'a ve ahiret gününe iman eden komşusuna eziyet etmesin! …. misafirine ikram etsin!"**(19) buyurmuştur.

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.), komşularıyla her zaman iyi ilişkiler içinde olmuş, onlara iyi davranmış, onları üzecek söz ve davranışlardan her zaman kaçınmıştır. O, komşularıyla karşılaştığında selam vermiş, onların hâl ve hatırlarını sormuştur. Hasta olan komşularını ziyaret etmiş, onlara iyi dileklerde bulunmuştur. Zaman zaman komşularına hediyeler vermiştir. İhtiyaç duydukları onlara yardım etmiş, onları koruyup gözetmiştir.

Komşular karşılaşınca selamlaşmalı, birbirlerinin hâl ve hatırlarını sormalıdır.

(18) Nisâ suresi, 36. ayet

(19) Buharî, Rikâk, 23.

Bizler de komşularımızla ilişkilerimizde Peygamberimizi (s.a.v.) örnek almalı, onlara iyi davranışlar sergilemeye özen göstermeli, saygı ve sevgide kusur etmemeye çalışmalıyız.

Hz. Muhammed (s.a.v.) buyuruyor ki:

"...Allah katında komşuların en hayırlısı, komşusuna karşı güzel davranandır." (Tirmizî, Birr, 28)

Etkinlik **Okuyalım, Değerlendirelim**

Peygamberimiz (s.a.v.) komşuya karşı görevlerimizi şöyle sıralamıştır:

"Ödünç para istediğinde vereceksin; davet ettiğinde davetine katılacaksın; hastalandığı zaman ziyaret edeceksin; senden yardım beklediği zaman yardımda bulunacaksın; kendisine bir felaket geldiğinde teselli edeceksin; kendine bir iyilik ve hayır dokunduğu zaman tebrik edeceksin; öldüğünde cenazesinde hazır bulunacaksın; bir yere gittiğinde çocuklarını koruyacaksın."

(Buharî, el-Edebü'l Müfred, C II, s. 381)

Yukarıdaki hadise göre dinimizin komşuya verdiği önemi, arkadaşlarınızla konuşunuz.

Aile ve akrabalarımızdan sonra bize en yakın kişiler arkadaşlarımızdır. Mutlu günlerimizde sevincimizi, kötü günlerimizde ise üzüntümüzü paylaşabildiğimiz arkadaşlarımızın hayatımızda ayrı bir yeri vardır. Oynadığımız oyunlar, paylaştığımız anılar arkadaşlarımızla anlam kazanır. Bu açıdan arkadaşlık ilişkilerinin iyi sürdürülmesi çok önemlidir.

Etkinlik **Değerlendirelim**

"Dost, kara günde belli olur." atasözünü arkadaşlık ilişkileri açısından değerlendiriniz.

Arkadaşlık ilişkileri, karşılıklı sevgi, saygı ve değer vermeyle sürdürülür. Arkadaşlar en değerli dostlarımızdır. Onlara her zaman iyi davranmalıyız. Peygamberimiz (s.a.v.) bir hadisinde, **"Allah nezdinde arkadaşın en hayırlısı, arkadaşına karşı iyi davranandır..."**[20] buyurarak bizleri arkadaşlarımıza karşı iyi ve güzel davranmaya teşvik etmiştir. Biz de Peygamberimizin (s.a.v.) bu öğüdüne uymalıyız. Arkadaşlarımızı üzecek ve incitecek davranışlardan uzak durmalıyız. Onların duygu ve düşüncelerine saygı duymalıyız.

(20) Tirmizî, Birr, 28.

Arkadaşlarımıza sevgi ile yaklaşıp güzel sözler söylemeliyiz. Hasta olduklarında onları ziyaret etmeliyiz. Mutlu günlerinde arkadaşlarımızı tebrik etmeli ve onlara hediyeler vermeliyiz. Zor ve sıkıntılı anlarında arkadaşlarımıza yardım edip destek olmalıyız.

Etkinlik **Okuyalım, Paylaşalım**

ARKADAŞ

Birbirini yürekten,
Sevmeli arkadaşlar.
Şuna inanırım ki
Her şey sevmekle başlar.

Sen sana ne istersen.
Dostuna onu iste.
İyiliği emreder,
Ayetler, hadisler de

Ahmet Mahir PEKŞEN
Sevgi Dünyası, s. 13.

Şiire göre arkadaşlarımıza nasıl davranmalıyız? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Öğretmenlerle İlişkiler

ÖZLEDİM ÖĞRETMENİM

Okumayı, yazmayı
Soruları çözmeyi
Özledim öğretmenim

Boş kaldı sevgi koyu
Yolunu bir yaz boyu
Gözledim öğretmenim.

Tuttum bilge elini
Mutluluğun yolunu
İzledim öğretmenim.

Sana olan sevgimi
Sanma ki bunca zaman
Gizledim öğretmenim.

Gördüğüm çiçeklere
İsmini söylüyorum.
İnan ki öğretmenim
Seni çok seviyorum.

Bestami YAZGAN
Bilgi Çiçeği Öğretmenim, s. 32.

Şiirde öğretmen için hangi duygular dile getirilmiştir? Düşüncelerinizi söyleyiniz.

Bizi eğiten, bize hayatta ihtiyaç duyabileceğimiz gerekli bilgileri öğreterek bizi hayata hazırlayan öğretmenlerimizdir. Öğretmenlerimiz bize tarihimizi, dilimizi, dinimizi, güzel ahlakı, doğruluğu ve iyiliği öğretirler. Dürüst, bilgili, vatana ve millete faydalı, iyi bir insan olarak yetişmemiz için gayret gösterirler. Sabır ve çabayla, başarılı olmamız için emek sarf ederler. Sevgi, sabır ve fedakârlık göstererek sorunlarımızla ilgilenirler. Bütün bunlara karşılık bizden bekledikleri şey, başarılı, iyi bir insan olarak yetişmemizdir.

Dinimiz, ilim öğrenmeye ve öğretmene büyük önem ve değer vermiştir. Peygamberimiz (s.a.v.) de: **"... Ben bir öğretmen olarak gönderildim."**(21) buyurarak öğretmenliğin önemli bir görev olduğuna dikkat çekmiş, öğrendiği ilmi başkalarına öğretenlerin imrenilecek kimseler olduğunu bildirmiştir.(22)

Öğretmenlerimiz başarılı olmamız için büyük bir özveriyle emek sarf ederler.

Biliyor musunuz?

Öğretmenler, yetiştirdikleri öğrencilerinin başarıları ile mutlu olurlar.

Peygamberimiz (s.a.v.) **"İlim öğreniniz, ... ilim öğrendiğiniz kişiye karşı saygılı olunuz."**(23) buyurarak bizlere ilim öğreten öğretmenlerimize saygılı davranmamızı istemiştir. Müslümanlar tarih boyunca öğretmenlere büyük değer vermişler, onlara sevgi, saygı ve hürmet göstermişlerdir. Biz de hayatımızda etkili olan öğretmenlerimizin önemini ve değerini fark etmeli, onlara daima sevgi ve saygı göstermeliyiz. Karşılaştığımızda onları saygıyla selamlamalı, onların hâl ve hatırlarını sormalıyız. Başarılı olmamız için, öğretmenlerimizi dikkatle dinlemeliyiz. Okulumuzu başarıyla tamamlayarak onların emeklerinin karşılığını vermeliyiz. Okuldan mezun olup ayrıldığımız zaman da öğretmenlerimizle iletişimimizi kesmemeliyiz. Onları unutmamalı, mümkünse ziyaret edip gönüllerini almalıyız.

Etkinlik **Tamamlayalım**

Aşağıdaki cümleleri tamamlayınız.

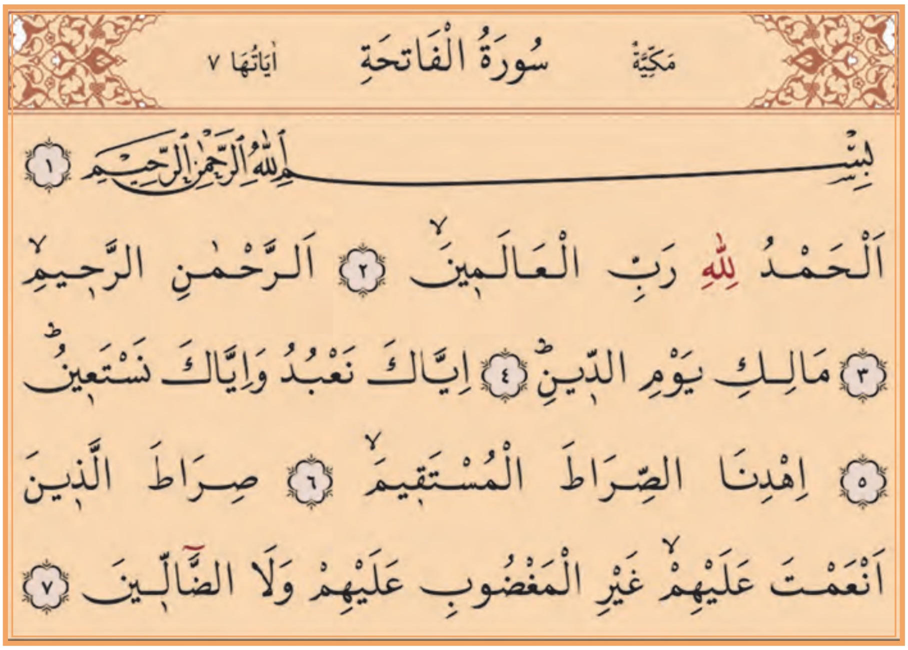
- Aileme saygı duyarım çünkü…………………………………………………...
- Arkadaşlarıma saygı duyarım çünkü…………………………………….........
- Öğretmenime saygı duyarım çünkü...

(21) İbn Mâce, Sünnet, 17.
(22) bk. Buharî, İ'tisâm, 13, Müslim, Müsafirîn, 268.
(23) Dârimi, Mukaddime 24, 27.

BİR SURE TANIYORUM: FÂTİHA SURESİ VE ANLAMI

Fâtiha suresi ile ilgili neler biliyorsunuz?

Fâtiha suresi, Mekke'de inmiştir. 7 ayettir. Bu sureye, Kur'an'ın ilk suresi olduğu için açış yapan, açan manasına gelen "Fâtiha" denilmiştir. Fâtiha suresi, Kur'an'ın girişi niteliğindedir. Surede övgüye layık tek varlığın Allah (c.c.) olduğu, kulluğun yalnızca Allah'a (c.c.) yapılacağı, yardımın yalnızca Allah'tan (c.c.) isteneceği, Allah'ın (c.c.) yüce ve bağışlayıcı olduğu, ahiret gününde tek söz sahibinin o olduğu özlü bir şekilde ifade edilmektedir. Fâtiha suresi, cenaze namazı dışında tüm namazların her rekâtında okunur.

مَكِّيَّةٌ سُورَةُ الْفَاتِحَةِ اٰيَاتُهَا ٧

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ ١
اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَم۪ينَ ٢ اَلرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ
٣ مَالِكِ يَوْمِ الدّ۪ينِ ٤ اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ نَسْتَع۪ينُ
٥ اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَق۪يمَ ٦ صِرَاطَ الَّذ۪ينَ
اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّٓالّ۪ينَ ٧

OKUNUŞU	ANLAMI
1. Bismillâhirrahmânirrahîm	Râhman ve Rahîm olan Allah'ın (c.c.) adıyla (başlarım).
2. Elhamdü lillâhi Rabbil âlemîn.	Hamt (övme övülme), âlemlerin Rabb'i Allah'a (c.c.) mahsustur.
3. Errahmânirrahîm.	O, Rahmandır ve Rahîmdir.
4. Mâliki yevmiddîn.	O, hesap gününün sahibidir.
5. İyyâkena'büdü ve iyyâke nestaîn.	(Rabb'imiz!) Ancak sana kulluk ederiz ve yalnız senden yardım dileriz.
6. İhdinassırâtal müstakîm.	Bize doğru yolu göster.
7. Sırâtallezîne en'amte aleyhim, ğayril mağdubi aleyhim veleddâllîn.	Kendilerine lütuf ve ikramda bulunduğun kimselerin yolunu; gazaba uğramışların ve sapmışların yolunu değil.

Biliyor musunuz?

Fâtiha suresinden sonra genelde “Âmin.” ifadesi söylenir. “Âmin” sözcüğü, “Allah’ım (c.c.) kabul et.” anlamına gelir. Peygamberimiz (s.a.v.) Fâtiha suresi okunduktan sonra “Âmin.” demiş ve bizden de söylememizi istemiştir.[24]

Etkinlik Sıralayalım

Fâtiha suresine ait ayetleri okunuş sırasına göre numara vererek sıralayınız.

- [ ] Errahmânirrahîm.
- [ ] Sırâtallezîne en’amte aleyhim.
- [ ] İhdinassırâtal müstakîm.
- [ ] Mâliki yevmiddîn.
- [ ] İyyâke na’büdü ve iyyâke nestaîn.
- [ ] Elhamdü lillâhi Rabbil âlemîn.
- [ ] Gayril mağdûbi aleyhim ve leddâllîn (Âmin).
- [ ] Bismillâhirrahmânirrahîm

(24) bk. Ebu Davud, Salat, 167 - 168.

ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A. Aşağıdaki soruların doğru yanıtlarını bulup işaretleyiniz.

1. Aşağıdakilerden hangisi çocukların anne babasına karşı görev ve sorumlulukları arasında **yer almaz**?

A. Anne babaya iyi davranmak
B. Anne babanın sözlerini yerine getirmek
C. Anne babaya saygısızlık yapmamak
D. Anne babanın yerine iyilikte bulunmak

2. I. Onları üzecek söz ve davranışlardan her zaman kaçınmak
II. Onların tüm ihtiyaçlarını karşılamak
III. Karşılaştığımızda selamlaşmak; hâl ve hatırlarını sormak
IV. Sevinçli ve mutlu günlerinde tebrik edip iyi dileklerde bulunmak

Yukarıdakilerden hangileri akraba ve komşuluk ilişkilerimizle ilgilidir?

A. I-II-III B. I-II-IV C. I-III-IV D. II-III-IV

3. Aşağıdakilerden hangisi Fâtiha suresinde verilen mesajlar arasında **yer almaz**?

A. Övgüye layık tek varlık Allah'tır. (c.c.)
B. İbadet ve kulluk yalnızca Allah'a (c.c.) yapılır.
C. Allah (c.c.) her şeyi yaratandır.
D. Allah (c.c.) yüce ve bağışlayıcıdır.

B. Aşağıdaki eşleştirmeleri yapınız.

Aşağıdaki sözcükleri karşılarındaki açıklamalarla eşleştiriniz.

1. Bir toplum içinde kişilerin uymaları gereken iyi, güzel davranışlar ve kurallar	☐	Doğruluk
2. İnsanı bir şeye veya bir kimseye karşı yakın ilgi ve bağlılık göstermeye yönelten duygu	☐	Saygı
3. Farklı duygu ve düşüncelere anlayış göstermek	☐	Şükür
4. Kişinin, konuşmalarında doğruyu söylemesi ve davranışlarında dürüst olması	☐	Ahlak
	☐	Sevgi

C. Noktalı yerlere, aşağıda verilen sözcüklerden uygun olanını yazarak cümleleri tamamlayınız.

davranışlar | doğruluk | huzur | saygı

1. Öğretmenlerimize daima sevgi ve .... göstermeliyiz.

2. Kardeşler arasında sevgi ve saygı ailenin .... ve mutluluğu için önemlidir.

3. ...., güzel ahlakın en önemli göstergelerinden biridir.

4. Dinimiz, insanı güzel .... yapmaya yönlendirir.

Ç. Aşağıdaki yargılardan doğru olanların başına “D”, yanlış olanların başına “Y” yazınız.

( ) **1.** Ahiret gününde tek söz sahibi Allah’tır. (c.c.)

( ) **2.** Akrabalarla ilişkilerde onları ziyaret etmek önemli bir davranış sayılamaz.

( ) **3.** Kardeşlerimin görüşlerini anlayışla karşılayarak onlara saygı duyarım.

( ) **4.** İnsanlar arası ilişkilerde saygı ve sevgi önemlidir.

D. Aşağıdaki soruların yanıtlarını noktalı yerlere yazınız.

1. İnsani ilişkilerde sevgi ve saygının önemi nedir? Açıklayınız.

....

....

....

2. Akrabalarımızla ilişkilerimiz nasıl olmalıdır? Açıklayınız.

....

....

....

3. Güzel ahlakın birey ve toplum açısından önemini açıklayınız.

....

....

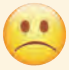
....

ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

“Güzel Ahlak” ünitesinin sonunda neleri, ne kadar öğrendiğinizi ölçmek için kendinizi değerlendirebilirsiniz. Bunun için aşağıdaki ifadelerin sonuna;

“Bunu çok iyi yapabiliyorum.” için

“Bunu kısmen yapabiliyorum.” için

“Bunu yapamıyorum.” için işaretleyiniz.

			
Bireyin güzel ahlaklı olmasında dinin rolünü fark ederim.			
İnsani ilişkilerin gelişmesinde sevgi ve saygının önemini ve gerekliliğini savunurum.			
Fâtiha suresini okur ve bu surenin anlamını söylerim.			

4. ÜNİTE

HZ. MUHAMMED'İ (S.A.V.) TANIYALIM

Mescid-i Nebi-Medine

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Cahiliye, kabile, Hanif, putperest kavramlarının anlamlarını araştırıp defterinize yazınız.

2. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) doğduğu çevrenin dinî ve sosyal özellikleriyle ilgili bilgiler toplayınız.

3. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) aile büyükleriyle ilgili bilgiler toplayarak defterinize yazınız.

4. Haksızlığa uğradığınızda neler hissedersiniz? Haksızlıklara karşı duyarsız kalmamak neden önemlidir? Düşüncelerinizi defterinize kısaca yazınız.

5. Mescid-i Nebi'nin Müslümanların eğitimindeki rolünü araştırınız.

Anahtar Kavramlar

- Cahiliye
- Kâbe
- El-emin
- Mevlit
- Ehl-i Beyt

Neler Öğreneceğiz?

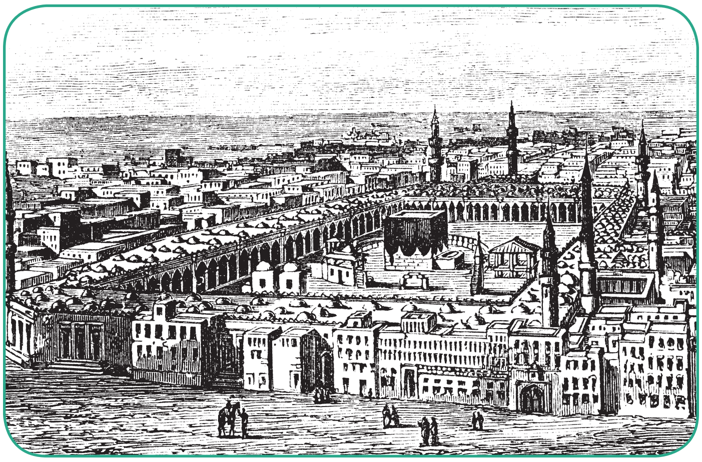
Bu ünitede;

- Hz. Muhammed'in (s.a.v.) doğduğu çevrenin genel özelliklerini,
- Hz. Muhammed'in (s.a.v.) aile büyüklerini,
- Hz. Muhammed'in (s.a.v.) doğumu, çocukluk ve gençlik yıllarını,
- Hz. Muhammed'in (s.a.v.) çocukluk ve gençlik yıllarındaki erdemli davranışlarını,
- Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Mekke ve Medine yıllarını,
- Salli ve Barik dualarını okumayı ve bu duaların anlamını öğreneceğiz.

HZ. MUHAMMED'İN (S.A.V.) DOĞDUĞU ÇEVRE

Peygamberimizin (s.a.v.) doğduğu çevreyi tanımak sizce niçin önemlidir? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Hz. Muhammed (s.a.v.), Arap Yarımadası'nda bulunan Mekke şehrinde dünyaya geldi. Mekke o dönemde, Arap Yarımadası'nın en önemli ticaret ve yerleşim merkezlerinden biriydi. Mekke'de Hz. İbrahim (a.s.) ve oğlu Hz. İsmail (a.s.) tarafından yapılan Kâbe bulunuyordu. Kâbe, yeryüzünde Allah'ın (c.c.) adını anmak amacıyla yapılan ilk ibadet yeridir. Kâbe'nin bu kentte olması Mekke'ye ayrı bir önem kazandırmıştır. Tarih boyunca Mekke, insanların ziyaret için sürekli uğradıkları bir şehir olmuştur.

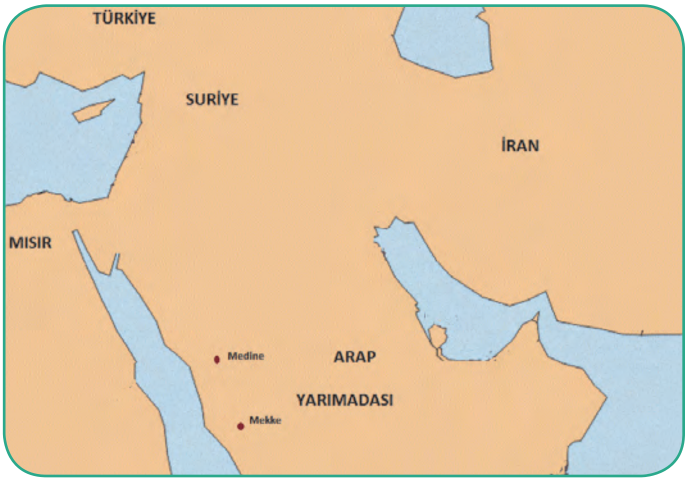

Kâbe yeryüzünde yapılan ilk mescittir. (Mekke ve Kâbe'nin, kabartma çizilmiş bir resmi.) (1886-1891)

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) doğduğu dönemde Araplar, kabileler hâlinde yaşıyorlardı. Kabile sisteminin kendine özgü kuralları vardı. Bir kabileye mensup olmak kişiye belirli haklar kazandırıyordu. Kabile bağları çok güçlüydü. Bu nedenle her kabile kendi mensuplarını korumaya büyük önem verirdi.

Arap toplumunun yaşam şekli de farklılık gösteriyordu. Halkın bir bölümü kentlerde yerleşik bir hayat sürerken bir bölümü de göçebe bir hayat yaşıyordu. Göçebe hayat yaşayanlara "bedevi" deniyordu. Kentlerde yaşayanlar tarım ve ticaretle uğraşıyorlardı. Göçebe yaşayanlar ise geçimlerini hayvancılık yaparak sağlıyorlardı.

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) doğduğu dönemde Arapların büyük bir bölümü putlara tapıyordu. Kâbe'de çok sayıda put bulunmaktaydı. İnsanlar, kendi yaptıkları putları Allah (c.c.) ile aralarında bir aracı olarak görüyorlardı. O dönemde Arap Yarımadası'nda putperest olanların yanı sıra az da olsa Yahudilik, Hristiyanlık ve Mecusilik gibi dinlere inananlar da yaşıyordu. Bunların dışında **"Hanif"** adı verilen kişiler de vardı.

Arap Yarımadası

Bu insanlar Hz. İbrahim'in inancını devam ettiriyorlardı. Allah'ın (c.c.) varlığına ve birliğine inanıyorlar ve putlara tapmıyorlardı. Hanifler, o dönemde yaşanan kötülüklere de katılmıyorlardı. Hz. Muhammed (s.a.v.) de kendisine peygamberlik görevi verilinceye kadar bu inanca göre yaşamıştı.

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) doğduğu yıllarda Arap toplumunda insanların can ve mal güvenlikleri yoktu. Çünkü adam öldürme, hırsızlık, kan davaları ve kabileler arasında savaş gibi olaylar çok sık yaşanıyordu. Güçlüler zayıf olanların haklarını elinden alıyor; kadınlara, kız çocuklarına hiç değer verilmiyordu. Bir baba için kız çocuğu sahibi olmak utanç verici bir durumdu.(1)

Sonuç olarak Arap Yarımadası'nda o yıllarda çok farklı dinî, sosyal ve ekonomik bir yaşam söz konusuydu. Hz. Muhammed (s.a.v.) böyle bir ortamda dünyaya geldi.

Biliyor musunuz?

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) peygamberliğinden önce, insanların yaşadıkları ve özünde, putlara tapma, soy sopla övünme, hukuksuzluk, kibir ve zayıfları ezme gibi olumsuzlukları barındıran sosyal ve kültürel ortama **"Cahiliyye"** denir.

(Dinî Terimler Sözlüğü, s. 44)

Etkinlik — Düşünelim, Yazalım

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) yaşadığı çevrenin özelliklerini, öğrendiklerinizden hareketle örnekteki gibi boş bırakılan yerlere yazınız.

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Doğduğu Çevrenin Özellikleri

- Dinî Hayat
  - ....
  - ....
  - ....
  - Yahudilik
- Sosyal Hayat
  - ....
  - Bedeviler (Göçebeler)
- Ekonomik Hayat
  - Tarım
  - ....

(1) bk. Nahl suresi, 58-59. ayetler.

HZ. MUHAMMED'İN (S.A.V.) AİLESİ

Yaratıklar arasında yoktur eşi Muhammed'in.
Gönülleri aydınlatır hep güneşi Muhammed'in.
Abdullah'la Âmine'den ilkbaharda doğmuştu o.
Bütün Kureyş oymağını sevinçlere boğmuştu o.
Doğum yeri Mekke şehri, Medine'de yatar şimdi.
Abdülmuttalip dedesi, onun babası Haşim'di.

M. Âsım KÖKSAL

Peygamberimiz, s.13.

Yukarıdaki şiirde Hz. Muhammed'in (s.a.v.) aile büyüklerinden hangilerinin adı geçmektedir?

Hz. Muhammed (s.a.v.), soylu bir kabile olan Kureyş kabilesinin bir üyesi olarak dünyaya gelmiştir. Babasının adı Abdullah, annesinin adı ise Âmine'dir. Onun soyu Hz. İbrahim'e (a.s.) kadar uzanmaktadır. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) doğduğu yıllarda dedesi Abdülmuttalip, Kureyş kabilesinin başkanı ve Mekke şehrinin yöneticisiydi.

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) babası Abdullah toplumda çok sevilen bir kişiydi. Üstün kişiliği ve ahlakıyla çevresinin güvenini ve saygısını kazanmıştı. O da Mekkelilerin çoğunluğu gibi geçimini ticaretle sağlıyordu. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) annesi Âmine de Kureyş kabilesinin Zühreoğulları koluna mensuptu. Çevresinde üstün ahlakı ile tanınıyordu. Abdullah, Âmine ile evlendikten bir süre sonra ticaret amacıyla Suriye'ye gitti. Dönüş yolunda Medine'de hastalandı ve genç yaşta vefat etti. Öldüğünde 25 yaşındaydı. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) babası öldüğünde, annesi ona hamileydi. Âmine, eşinin vefatından sonra başka birisiyle evlenmedi. Âmine, Hz. Muhammed (s.a.v.) altı yaşındayken hastalanarak vefat etti.

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) hayatında, dedesi Abdülmuttalip ve amcası Ebu Talip'in önemli bir yeri vardır. Onlar, annesiz ve babasız kalan Hz. Muhammed'in (s.a.v.) çocukluğundan itibaren sürekli yanında olmuşlardır. Ondan sevgi, şefkat ve ilgilerini hiçbir zaman eksik etmemişlerdir.

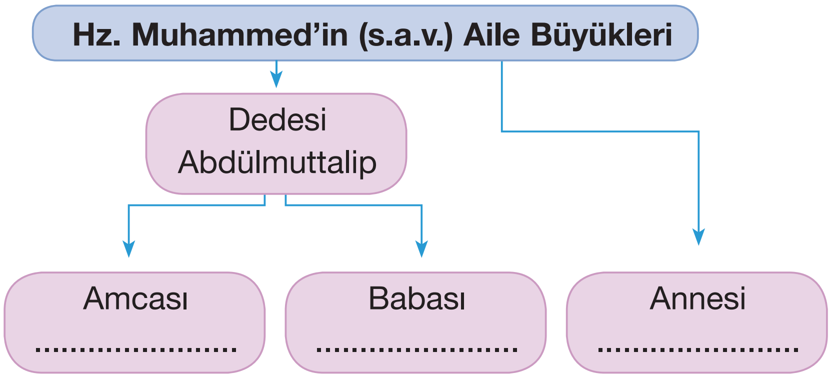
Hz. Muhammed (s.a.v.), dedesi Abdülmuttalip için çok değerliydi. Çünkü o, çok sevdiği ve erken yaşta kaybettiği oğlunun bir emanetiydi. Mekke'nin ileri gelenlerinden biri

olan Abdülmuttalip, çevresinde cesareti, cömertliği ve ileri görüşlü olmasıyla tanınırdı. Abdülmuttalip, ölünceye kadar Hz. Muhammed (s.a.v.) ile ilgilenmiştir. Son zamanlarında bu emaneti oğlu Ebu Talip'e bırakmıştır. Çünkü Ebu Talip çocuklara karşı çok şefkatlidir.

Hz. Muhammed'le (s.a.v.) sekiz yaşından sonra amcası ilgilendi. Ebu Talip, çevresinde akıllı, zeki, ileri görüşlü ve dürüst kişiliğiyle tanınan bir insandı. Bu nedenle herkes tarafından sevilir ve sayılırdı. Ebu Talip, Hz. Muhammed'i (s.a.v.) çocukluğunda olduğu gibi peygamber olduktan sonra da korumuş ve desteklemiştir.

Etkinlik **Tabloyu Dolduralım**

Aşağıdaki tabloda boş bırakılan yerlere Hz. Muhammed'in (s.a.v.) aile büyüklerinin adlarını yazınız.

HZ. MUHAMMED'İN (S.A.V.) DOĞUMU, ÇOCUKLUK VE GENÇLİK YILLARI

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) çocukluk ve gençlik yıllarında yaşadığı olaylardan hangilerini biliyorsunuz? Arkadaşlarınızla paylaşınız.

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Doğumu

Hz. Muhammed (s.a.v.) 20 Nisan 571 tarihinde Mekke'de doğdu. Babası, o doğmadan iki ay önce vefat etti. Doğumu, ailesinde büyük bir sevinçle karşılandı. Dedesi Abdülmuttalip, sevincini kurbanlar keserek, yoksullara ve komşularına yemek ziyafeti vererek kutladı. Torununa "övülen, beğenilen, güzel huyları pek çok olan" anlamında Muhammed (s.a.v.) ismini koydu. Annesi de ona Ahmed adını verdi.

Peygamberimizin "Muhammed" (s.a.v.) isminin yazılı olduğu bir hüsnühat örneği

Biliyor musunuz?

Ülkemizde Hz. Muhammed'in (s.a.v.) doğduğu gece "Mevlit Kandili" olarak kutlanır. Mevlit, doğum, doğum zamanı ve doğum yeri anlamlarına gelir. Özellikle Peygamberimiz'in (s.a.v.) doğumu anlamında kullanılır.

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) doğduğu evin yerinde, günümüzde bir kütüphane bulunmaktadır.

Hz. Muhammed (s.a.v.) Sütannesi Halime'nin Yanında: Bolluk ve Bereket Getiren Çocuk

Mekke, havası sıcak olduğundan yeni doğan çocukların sağlıklı yetişmesi için elverişli bir yer değildi. Bu nedenle Mekke'de yeni doğan çocuklar Mekke dışında yaşayan sütannelere verilirdi. Hz. Muhammed (s.a.v.) de bu geleneğe uygun olarak Halime isimli bir sütanneye verildi. Böylece çocukluk dönemini havası daha serin ve güzel bir ortamda geçirmiş oldu. Halime ve eşi Haris yoksul bir aileydi. Hz. Muhammed (s.a.v.), onların ailesine bolluk ve bereket getirdi. Halime, Hz. Muhammed'e (s.a.v.) dört yaşına kadar baktı. Hz. Muhammed (s.a.v.), sütannesini çok sevdi. Bu sevgi ve saygısını peygamberliği sonrasında da gösterdi.

Etkinlik **Dolduralım**

Aşağıdaki tabloda boş olarak verilen yerlere Hz. Muhammed'in (s.a.v.) kimlik bilgilerini doldurunuz.

HZ. MUHAMMED'İN (S.A.V.) KİMLİK BİLGİLERİ			
ADI	:		
DOĞUM YERİ	:		
DOĞUM TARİHİ	:		
AİLE BİLGİLERİ			
ANNE ADI	:	BABA ADI	:
DEDE ADI	:	AMCA ADI	:

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Annesi ile Geçen Yılları

Halime, dört yaşına geldiğinde Hz. Muhammed'i (s.a.v.) annesine teslim etti. Hz. Muhammed (s.a.v.) altı yaşına geldiğinde, annesiyle birlikte babasının mezarını ve akrabalarını ziyaret etmek için Medine'ye gitti. Medine'de bir süre kaldıktan sonra Mekke'ye dönmek için yola çıktılar. Yolculuk sırasında Hz. Muhammed'in (s.a.v.) annesi Âmine hastalandı. Ebva adı verilen yere geldiklerinde hayatını kaybetti. Böylece Hz. Muhammed (s.a.v.) çok sevdiği annesini de kaybetmiş oldu. Altı yaşındayken hem yetim hem de öksüz kaldı. Hz. Muhammed'i (s.a.v.) Ümmü Eymen isimli yardımcıları Mekke'ye götürdü ve dedesi Abdülmuttalip'e teslim etti.

Hz. Muhammed (s.a.v.) Abdülmuttalib'in Yanında: Dedesinin Sevgili Torunu

Abdülmuttalip yaşlı bir insandı. Buna rağmen öksüz ve yetim kalan torunuyla özel olarak ilgilendi. Onun iyi bir şekilde yetişmesi için elinden geleni yaptı. Hz. Muhammed (s.a.v.) sekiz yaşına geldiğinde, kendisini çok seven dedesi Abdülmuttalip'i de kaybetti. Dedesinin ölümüyle birlikte Hz. Muhammed (s.a.v.), amcası Ebu Talip tarafından büyütüldü.

Etkinlik **Düşünelim, Tamamlayalım**

Öğrendiğiniz bilgiler yardımıyla aşağıda verilen cümleleri sebep sonuç ilişkisi kurarak tamamlayınız.

Hz. Muhammed'i (s.a.v.) dedesi ve amcası büyüttü.

Çünkü ....

Hz. Muhammed (s.a.v.) sütanneye verildi.

Çünkü ....

Hz. Muhammed (s.a.v.) Ebu Talip'in Yanında: Amcasına Emanet

Hz. Muhammed (s.a.v.), dedesinin ölümünden sonra amcası Ebu Talip'in yanında yaşamaya başladı. Ebu Talip, merhametli bir insandı. O, yeğeniyle devamlı ilgilenir ona babasızlığını hissettirmemeye çalışırdı. Onu kendi çocuklarından ayırmaz ve

HZ. MUHAMMED'İN (S.A.V.) HAYATI

...
Babası, o doğmadan ayrılmıştı dünyadan,
Beş yıl sonra annesi öldü ona doymadan.
Altı yaşında iken nur çocuk yalnız kaldı,
Onun öksüz kalbine Allah sevgisi doldu.
Dedesi de ölünce kaldı büsbütün garip,
Yanına aldı onu amcası Ebu Talip.

Gökhan EVLİYAOĞLU
Çocuk ve Dua, s. 17-18.

sürekli ona göz kulak olurdu. Gittiği yerlere onu da götürür, yanı başına oturtur ve bir arkadaş gibi onunla konuşurdu. Ebu Talip, Hz. Muhammed'i (s.a.v.) yemek esnasında sofrada görmezse onsuz yemek yemeğe başlamaz, "Muhammed'im (s.a.v.) nerede? Çağırın, gelsin." derdi.(2)

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) ticaret için gittiği Şam Busra pazarından günümüzde bir görünüm.

Ebu Talip ticaretle uğraşıyordu. Bu amaçla zaman zaman Mekke dışına yolculuk yapardı. Hz. Muhammed (s.a.v.) de bazen bu ticari seferlere katılırdı. On iki yaşlarındayken amcasıyla çıktığı Şam yolculuğu onun Arabistan dışına yaptığı ilk yolculuğu oldu.

Peygamber (s.a.v.) Efendimizin çocukluk ve gençlik yıllarının geçtiği Mekke'nin bugünkü hâli.

Hz. Muhammed (s.a.v.), yaptığı bu yolculuklarda ticareti öğrendi. Doğruluğu ve dürüstlüğü, insanların sevgi, saygı ve güvenini kazanmasını sağladı. O, genç yaşına rağmen, herkesin kendisine korkmadan bir şeyler emanet edebildiği bir insan olarak tanındı. Onun bu özellikleri, ticarette kendisine yardımcı arayan Hz. Hatice'nin de kulağına geldi. Mekke'nin önde gelen zengin ve akıllı kadınlarından olan Hz. Hatice, Hz. Muhammed'e (s.a.v.) birlikte ticaret yapmayı teklif etti. Hz. Muhammed (s.a.v.) bu teklifi kabul etti, Hz. Hatice adına ticari seferlere çıktı. Hz. Muhammed (s.a.v.) bu seferlerden kâr elde ederek döndü. Bu durum, Hz. Hatice'nin doğru bir karar verdiğini gösteriyordu. Hz. Hatice bu dönemde Hz. Muhammed'i (s.a.v.) daha yakından tanıma imkânı buldu.

(2) bk. İbn Sa'd, Tabakat, C 1, s. 120.

Hz. Muhammed’in (s.a.v.) Hz. Hatice ile Evliliği ve Çocukları

Hz. Hatice, Hz. Muhammed’de (s.a.v.) bulunan üstün ahlaki özellikleri fark ederek ona evlenme teklif etti. Hz. Muhammed (s.a.v.) bu teklifi bir süre düşündükten sonra kabul etti. Sade bir törenle evlendiler. Yirmi beş yıl süren bu evlilikten altı çocukları dünyaya geldi. Bunlar; Kasım, Zeynep, Rukiye, Ümmü Gülsüm, Fatma ve Abdullah’tır. Hz. Mâriye adlı eşinden de İbrahim isminde bir çocuğu olmuştur.

Etkinlik **Kelime Avı**

Aşağıda verilen kelimeleri tabloda bularak işaretleyiniz.

G	Ü	V	E	N	İ	L	İ	R	A	L	N	A
N	T	A	L	E	R	M	S	Ü	K	C	E	B
M	K	P	R	Y	~~M~~	~~E~~	~~K~~	~~K~~	~~E~~	D	M	D
T	S	L	Y	Â	O	P	S	T	B	S	Y	Ü
H	A	L	İ	M	E	A	T	E	U	A	M	L
D	N	Y	O	İ	K	L	M	N	T	Y	O	M
O	P	S	K	N	A	Y	A	R	A	G	Ş	U
K	U	R	M	E	L	U	Y	A	L	I	M	T
Y	H	M	Ş	T	M	Y	A	L	İ	D	O	T
A	B	D	U	L	L	A	H	K	P	N	S	A
Ş	C	A	L	E	M	S	Ş	U	T	Z	U	L
A	L	H	A	T	İ	C	E	V	Y	O	K	İ
T	U	D	Ü	R	Ü	S	T	K	N	T	Y	P

Abdülmuttalip	Güvenilir	Ebu Talip
Âmine	~~Mekke~~	Saygı
Halime	Abdullah	

Hz. Muhammed’in (s.a.v.) Çocukluk ve Gençlik Yıllarında Erdemli Davranışları

Hz. Muhammed’in (s.a.v.) çocukluk ve gençlik yıllarında, toplumda büyük sorunlar yaşanıyordu. Her türlü haksızlık, hırsızlık, içki, kumar vb. kötü alışkanlıklar Arap toplumunda yaygınlaşmıştı. Hz. Muhammed (s.a.v.), yaşanan bütün bu kötülüklerden ve çirkinliklerden daima uzak kalmıştı. O, dürüst, güvenilir, aile büyüklerine sevgi ve saygılı

davranan, haksızlıklara karşı güzel bir tavırla karşı çıkan biriydi. Bu nedenle o, güzel ahlak ve erdemli davranışları ile çevresindekilerin beğeni ve takdirlerini kazanmıştı.

Hz. Muhammed (s.a.v.), her zaman aile büyüklerini sever ve sayardı. O, yetişmesinde emeği geçen aile büyükleriyle iyi ilişkiler kurardı. Hz. Muhammed (s.a.v.), babasını doğmadan kaybettiği için bütün sevgisini annesine verdi. Fakat annesiyle de bir arada uzun süre yaşayamadı. Çok sevdiği annesini kaybetmesi onu çok etkiledi. Bu nedenle anne ve babasının mezarlarını fırsat buldukça ziyaret ederdi. Bu ziyaretler onu çok duygulandırırdı.

Aile büyüklerimiz bize yol gösterici olurlar.

Sütannesi Halime ve sütkardeşi Şeyma'ya karşı da ayrı bir sevgi ve saygısı vardı. Yanlarından ayrıldıktan sonra da onları hiç unutmadı. Sütannesi kendisini Mekke'de ziyaret ettiğinde ona "Anne!" diyerek hitap etmiş ve onu en güzel şekilde ağırlamıştı.

Hz. Muhammed (s.a.v.), anne ve babasının ölümünden sonra bakımını üstlenen dedesi Abdülmuttalip'i çok severdi. Ona daima saygılı davranır ve onun öğütlerini dinlerdi. Hz. Muhammed (s.a.v.) için çocukluk ve gençlik yıllarını yanında geçirdiği amcası Ebu Talip'in ayrı bir değeri vardı. Hz. Muhammed (s.a.v.) bir süre çobanlık yaparak amcasının aile bütçesine katkı sağlamıştı. Hz. Hatice ile evliliği sonrasında da Ebu Talip'in oğlu Hz. Ali'yi yanına alarak bakımını üstlenmişti.

Ebu Talip'in eşi Fatma'ya da "Anne" diyerek hitap etmişti.(3) Sağlığında onu sık sık ziyaret ederdi. Onun ölümünden büyük üzüntü duymuş ve üzerindeki haklarının çok fazla olduğunu belirtmişti.(4)

Hz. Muhammed (s.a.v.), yalnız akrabalarına karşı değil herkese nazik ve kibar davranırdı. Hiçbir zaman kırıcı ve kaba sözler söylemezdi. Onlarla kibar ve saygılı bir biçimde konuşurdu. Güzel sözlerle onların gönüllerini alırdı. Hz. Muhammed (s.a.v.) alışverişte ve bütün davranışlarında doğruluktan ayrılmaz, kimsenin hakkını yemezdi. Bu nedenle insanlar en değerli eşyalarını gerektiğinde ona emanet ederlerdi.

---

(3) bk. Hâkim, el-Müstedrek, C 3, s. 108. Heysemî, Mecmau'z-Zevâid, C 9, s. 256.
(4) İbn Sa'd, Kitabu't-Tabakati'l-Kebîr, C 1, s. 117.

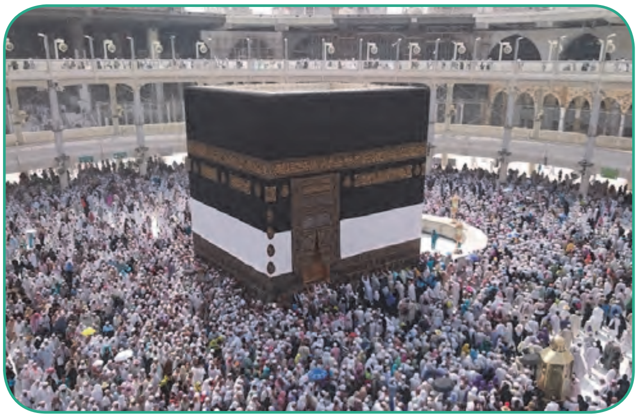
Hz. Muhammed (s.a.v.) hayatı boyunca güzel davranışlarda bulunmuş, kötü ve çirkin davranışlardan kaçınmıştır. Onun yaşadığı toplumda kötü davranışlar oldukça yaygındı. Başta puta tapmak olmak üzere rüşvet, hırsızlık, içki, kumar vb. kötülükler sosyal hayatın bir parçası olmuştu. Hz. Muhammed (s.a.v.), sahip olduğu üstün ahlak sayesinde çocukluğunda ve gençliğinde bütün kötü davranışlardan uzak durdu. Hiçbir zaman puta tapmadı, putlar için kesilen kurbanlardan yemedi, içki içmedi ve kumar oynamadı. Hz. Muhammed (s.a.v.), insanlarla ilişkilerinde sürekli iyi davranma yolunu seçti. İnsanlara karşı kaba, kırıcı söz ve davranışlardan uzak durdu.

Hz. Muhammed (s.a.v.), içinde bulunduğu toplumun kötülüklerine ortak olmadı. Aksine insanlara her yönüyle örnek oldu. Çünkü o, gerek çocukluğunda gerekse gençliğinde herkesin güven duyduğu bir kişiliğe sahipti. Yalan söylemez, kimseyi aldatmazdı. Gençliğinde ticaretle uğraşmış, ticaret yaşamındaki doğruluğu ve güvenilirliği ile Mekkelilerin beğenisini ve güvenini kazanmıştı. Mekkeliler, herhangi bir nedenle Mekke dışına çıktıkları zaman, değerli eşyalarını ona emanet ederlerdi. Hz. Muhammed (s.a.v.), onları en güzel şekilde korur ve sahiplerine geri verirdi. Bu nedenle Mekkeliler kendisine "el-emin" yani "güvenilir insan" demişlerdir.

Hz. Muhammed, (s.a.v.) kimseye kin ve düşmanlık beslememiş, kimseyi kıskanmamıştır. İnsanların kusurlarını araştırmamış, eksikliklerini yüzlerine vurmamıştır. O, daima kötü davranışlardan kaçınmıştır. Her zaman haksızlıklara karşı mücadele etmiş ve güzel bir tavırla da karşı çıkmıştır.

Okuma Metni

ADİL BİR HAKEM

Hz. Muhammed (s.a.v.) otuz beş yaşlarında idi. Kâbe; su baskınları, sel vb. nedenlerle hasar görmüştü. Mekkeliler bir araya gelerek Kâbe'yi tamir etmek istediler. Tamir esnasında, Hacerü'l-Esved adlı siyah taşın yerine konulmasına sıra gelince anlaşmazlığa düştüler. Çünkü her kabile, kutsal kabul edilen bu taşı yerine kendisi koymak istiyordu. Anlaşmazlık çatışmaya dönmek üzereyken içlerinden yaşlı biri, Kâbe'ye ilk gelecek kişinin hakem olmasını teklif etti. Bu teklif bütün kabilelerce benimsendi. Aradan bir süre geçtikten sonra Mekke halkının güvenini kazanan Hz. Muhammed (s.a.v.) Kâbe'nin avlusunda göründü. Mekkeliler onun gelmesine çok sevindiler. Çünkü onun adil,

dürüst, güvenilir bir insan olduğunu biliyorlardı. Durumu, Hz. Muhammed'e (s.a.v.) anlattılar. O, Hacerü'l-Esved'i bir sergi üzerine koydu. Her kabileden bir kişinin, serginin ucundan tutmasını istedi. Kabile temsilcileri taşı konulacağı yere kadar getirince, o onu aldı ve Kâbe'deki yerine koydu. Hz. Muhammed (s.a.v.), böylece yaptığı bu hakemlikle hem muhtemel bir çatışmayı önledi hem de kendisine duyulan güven ve saygınlığı bir kat daha artırdı.

İbn Hişâm
es-Sîretü'n-Nebeviyye, C 1, s. 122-125.
(Özetlenip uyarlanmıştır.)

Yukarıdaki olay, Hz. Muhammed'in (s.a.v.) yaşadığı toplumdaki güvenilirliği hakkında size nasıl bir fikir vermektedir? Görüşlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Toplumsal Sorunlara Duyarlı Bir Genç

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) içinde yaşadığı toplumda, haksızlık ve adaletsizlik iyice artmıştı. Mekke'de kadınların ve kölelerin hiçbir değeri yoktu. Bu nedenle onlara iyi davranılmıyordu. Güçlüler zayıfları eziyor, insan haklarına saygı gösterilmiyordu. İnsanlar arasında ayrım yapılması çok yaygındı. Bu dönemde insanların can ve mal güvenlikleri kalmamıştı.

Mekke'de adaletin, insanların mal ve can güvenliğinin sağlanmasının zamanı gelmişti. Bu amaçla "Hilfü'l-Fudûl" (Erdemliler Topluluğu) adı verilen bir cemiyet kuruldu. Bu cemiyetin amacı Mekke'ye dışarıdan gelen ve haksızlığa uğrayan insanlara yardımcı olmaktı. Hz. Muhammed (s.a.v.) de bu gruba katılmış ve aktif görev almıştı. O ve arkadaşları, haksızlıkları önlemeye gayret gösterdikleri gibi yapılan haksızlıkları da düzeltmeye çalışıyorlardı. O günlerde Mekke'ye ticaret için gelen bir tüccarın malları zorla elinden alınmıştı. Bu adam kendisine kimlerin yardım edebileceğini sordu. Erdemliler topluluğundan yardım isteyebileceği cevabını aldı. Hz. Muhammed'e (s.a.v.) gelerek durumunu anlattı. Hz. Muhammed (s.a.v.) ve arkadaşları, haksızlığa uğrayan bu yabancıya yardım ederek mallarını geri almasını sağladılar.(5) Bu örnek, Hz. Muhammed'in (s.a.v.) haksızlıklara karşı olan tavrını göstermektedir.

Hz. Muhammed (s.a.v.), hayatı boyunca kimseye haksızlık ve adaletsizlik yapmamıştı. Herkese eşit davranmıştı. Daima haklının yanında olmuştu. İnsanlara kötülük edenlerle mücadele etmişti. Böyle davrananları uygun bir şekilde uyarmış ve yapılan yanlışlığı anlamalarını sağlamıştı.

Örneklerden de anlaşıldığı gibi Hz. Muhammed (s.a.v.) kendisine peygamberlik gelmeden önce de çocukluk ve gençlik yıllarında içinde bulunduğu toplumun kötülüklerinden uzak durmuş, erdemli ve güzel davranışlar sergilemiştir.

(5) Muhammed Hamidullah, İslam Peygamberi, C 1, s. 58.

Bizler de Hz. Muhammed (s.a.v.) gibi başta aile büyüklerimiz olmak üzere çevremizdeki insanlara karşı iyi ve güzel davranışlarda bulunmalıyız. Sevgi ve saygımızı göstermeliyiz. Sözlerimizde ve davranışlarımızda dürüst ve güvenilir olmalıyız. Başkalarının hakkını çiğnememeliyiz. İyilik konusunda yardımlaşmalı ve kötülüklere karşı koymalıyız. Böylece herkes tarafından sevilen ve sayılan insanlardan olabiliriz.

Etkinlik **Sen Olsaydın**

Bir arkadaşınıza yapmadığı davranışla ilgili bir suçlama yapılıyor. Yani arkadaşınız haksızlığa uğruyor. Haksızlığı yapanlar da sizin arkadaşlarınız. Böyle durumda yapılan bu haksızlığa karşı nasıl bir tavır takınırdınız? Düşüncelerinizi yazınız.

....

....

Etkinlik **Düşünelim, Değerlendirelim**

Aşağıdaki tabloda Hz. Muhammed'in (s.a.v.) çocukluk ve gençlik yıllarındaki erdemli davranışlarından bazıları verilmiştir. Siz de buna göre davranışlarınızı değerlendirerek kendinizle ilgili bölümü işaretleyiniz.

HZ. MUHAMMED (S.A.V)	**BEN**			
	Her zaman	Çoğunlukla	Bazen	Hiçbir zaman
Kötü davranışlardan kaçınırdı.				
Kibar ve saygılı bir biçimde konuşurdu.				
Yalan söylemez, kimseyi aldatmazdı.				
Konuşanları saygıyla dinler, kimsenin sözünü kesmezdi.				
Kırıcı ve kaba sözler söylemezdi.				
Aile büyüklerine saygı gösterirdi.				
Verdiği sözü yerine getirirdi.				
Çalışmayı severdi.				
Aldığı emanetleri korurdu.				
Temizliğe önem verirdi.				
İhtiyacı olanlara yardım ederdi.				
Başkalarının hakkını yemezdi.				

HZ. MUHAMMED'İN (S.A.V.) MEKKE VE MEDİNE YILLARI

Hz. Peygamberimizin (s.a.v.) Mekke'de yaşadığı olaylardan bildiğiniz birini söyleyiniz.

Hira Günleri ve İlk Vahyin Gelişi

Hz. Muhammed (s.a.v.), otuz beş yaşından itibaren her yıl ramazan ayında Mekke yakınlarında bulunan Nur Dağı'ndaki Hira Mağarası'na giderdi. Burada evreni, canlı cansız tüm varlıkları yaratan Allah'ın (c.c.) kudretini ve yüceliğini düşünürdü. İnsanlığı, içinde bulunduğu kötü durumdan ve sıkıntılardan kurtarması için Yüce Allah'a (c.c.) dua ederdi.

610 yılının ramazan ayında bir gün yine Hira Mağarası'ndayken Cebrail (a.s.) adlı melek, Peygamberimize (s.a.v.) geldi ve ona, "Oku!" dedi. Peygamberimiz (s.a.v.) okuma bilmediğini söyledi. Bu konuşma aralarında üç kez tekrarlandı. Üçüncüde Peygamberimiz (s.a.v.), "Ne okuyayım?" deyince Cebrail (a.s.) ona Alak suresinin ilk beş ayetini okudu.

*"...**Rabb'inin adıyla oku...**" (Alak suresi, 1. ayet.) mealindeki ayetin hüsnühat olarak yazılışı*

Yaşadığı bu olaydan sonra Peygamberimiz (s.a.v.), endişeli bir şekilde hemen evine döndü. Başından geçenleri eşi Hz. Hatice'ye anlattı. Hz. Hatice onu şu sözlerle teselli etti: "Korkma! Allah'a (c.c.) yemin ederim ki o seni hiçbir zaman utandırmaz. Çünkü sen akrabanı gözetirsin. İşini görmekten âciz olanların işini yüklenirsin. Fakire yardım eder, misafiri ağırlar ve halka yardım edersin."[6] Hz. Hatice daha sonra Peygamberimizi (s.a.v.), Yahudilik ve Hristiyanlık hakkında bilgi sahibi bir kimse olan amcasının oğlu Varaka bin Nevfel'e götürdü. Varaka, Peygamberimizi (s.a.v.) dinledikten sonra ona gelenin, daha önceki peygamberlere de gelen vahiy meleği Cebrail (a.s.) olduğunu söyledi.

(6) *Buharî, Bedül'l-vahy, 3.*

Davetin Başlaması ve İlk Müslümanlar

İlk vahiyden sonra Peygamberimize (s.a.v.) bir süre vahiy gelmedi. Hz. Muhammed (s.a.v.), bir gün yine Hira Mağarası'ndan dönerken Cebrail'i (a.s.) gördü. Evine döndü, yatağına uzandı ve eşi Hz. Hatice'ye kendisini örtmesini söyledi. Bu sırada, **"Ey örtüsüne bürünen! Kalk ve uyar! Sadece Rabb'inin büyüklüğünü dile getir. Elbiseni tertemiz tut. Her türlü pislikten uzak dur."**(7) ayetleri indirildi. Bu ayetlerle Yüce Allah (c.c.), Hz. Muhammed'den (s.a.v.) insanları İslam dinine davet etmesini istiyordu. Peygamberimiz (s.a.v.), Allah'ın (c.c.) emrine uyarak yakınlarından başlamak üzere insanları İslam'a çağırdı. Ona ilk inananlar, en yakınında bulunan kişiler oldu.

Biliyor musunuz?

Peygamberimize ilk inananlar; eşi Hz. Hatice, yakın arkadaşı Hz. Ebu Bekir (r.a.), amcasının oğlu Hz. Ali (r.a.) ve yardımcısı Hz. Zeyd'di (r.a.). Bunlara ilk Müslümanlar denir.

Etkinlik — Okuyalım, Değerlendirelim

…
Mekke yakınlarında bir dağ vardı: Nur
Nur Dağı'nda ise mukaddes bir mağara.

Nuru Yüce Muhammed orada derin derin
Sırrını düşünürdü yerlerin ve göklerin.

Bir gün birden bir ışık belirdi mağarada
Bu gelen bir melekti, perde yoktu arada.

Ben Cebrail'im dedi, Allah gönderdi beni
Son peygamber olarak görevlendirdi seni.

Gökhan EVLİYAOĞLU
Çocuk ve Dua, s. 23.

Yukarıdaki şiirde Hz. Muhammed'e (s.a.v.) ilk vahyin gelişiyle ilgili nelerden söz edilmektedir? Değerlendiriniz.

(7) *Müddessir suresi, 1-5. ayetler.*

Hz. Peygamber (s.a.v.), insanları İslam'a çağrısını bir süre gizli bir şekilde yaptı.

Daha sonra **"Sana emrolunanı açıkça söyle ..."**(8) ayeti gelince insanları İslam dinine açıkça davet etmeye başladı.

Hz. Muhammed (s.a.v.), Yüce Allah'ın (c.c.) emri gereği ulaşabildiği herkesi İslam dinine inanmaya, putlara tapmamaya çağırdı. Mekkeliler başlangıçta Peygamberimizin (s.a.v.) çağrısını önemsemediler. Onunla alay ettiler, yaptığı çalışmaları küçümsediler. Ancak zamanla Hz. Muhammed'e (s.a.v.) inanıp Müslüman olanların sayısı artmaya başladı. Bu durum Mekke'nin ileri gelenlerini endişelendirdi. Mekkeli müşrikler, İslam'ın yayılmasını engellemek için önlemler almayı kararlaştırdılar. Özellikle kimsesiz Müslümanlara, dinlerinden dönmeleri için baskı uyguladılar. Onlara, katlanılması güç işkence ve eziyetler yaptılar. Müslümanlara sosyal ve ekonomik boykot uyguladılar. Hz. Muhammed'e (s.a.v.) inananlarla her türlü ilişkiyi ve alışverişi kestiler. Mekkeli müşrikler sadece kimsesiz Müslümanlara değil Peygamberimize (s.a.v.) de çeşitli eziyetler ettiler. Onun geçeceği yollara dikenler attılar. Kâbe'de ibadet etmesini engellediler. Ona çeşitli hakaretlerde bulundular. Mekkelilerin baskısı artınca bazı Müslümanlar, 615 ve 616 yılında Peygamberimizin (s.a.v.) yönlendirmesiyle Habeşistan'a göç ettiler.

Hz. Muhammed (s.a.v.), yaşadığı her türlü olumsuzluğa rağmen insanları İslam dinine çağırmaya devam etti. Ticaret vb. amaçlarla Mekke'ye gelen yabancılara da İslam'ı anlattı. 620 yılında Medine'den gelen bir grup insanla Akabe denilen yerde buluşarak onları İslamiyet'i kabul etmeye çağırdı. Peygamberimizin (s.a.v.) çağrısına uyan bu kişiler Müslüman oldular.

Medineli Müslümanlar, ertesi yıl daha kalabalık bir grupla Mekke'ye gelerek aynı yerde Peygamberimizle (s.a.v.) görüştüler. Peygamberimize (s.a.v.) bağlılıklarını bildirip onun belirttiği ilkelerden ayrılmayacaklarına söz verdiler. Bu görüşmeler, İslam tarihinde Akabe Biatları olarak adlandırılır. Peygamberimizin (s.a.v.) ve Müslümanların Mekke'de baskı altında olduğunu öğrenen bu kişiler, onları Medine'ye davet ettiler.

620 yılında Peygamberimizin (s.a.v.) çok sevdiği, her şeyini paylaştığı eşi Hz. Hatice (r.anhâ.) ve en büyük destekçisi amcası Ebu Talip vefat etti. Peygamberimiz (s.a.v.) sevdiği bu iki yakınının vefatına çok üzüldü. İslam tarihinde bu yıla "hüzün yılı" adı verildi.

Taif'e Yolculuk ve Miraç

Ebu Talip (r.a.) ve Hz. Hatice'nin (r.a.) vefatından sonra müşrikler Müslümanlara baskılarını daha da artırdılar. Bu durum karşısında Peygamberimiz (s.a.v.) Mekke dışında kendisine sığınacak bir yer aramaya karar verdi. Bunun için de Taif'i düşündü.

(8) Hicr suresi 94. ayet.

Hz. Muhammed (s.a.v.) 620 yılında Zeyd bin Harise'yi (r.a.) de yanına alarak Taif şehrine gitti. Taiflileri İslam'a davet etti. Taifliler onun İslam'a davetini kabul etmediler. Şehrin ileri gelenleri onunla alay ettiler, onu köle ve çocuklara taşlattılar. Peygamberimiz (s.a.v.) buna çok üzüldü ve Mekke'ye geri döndü.

620 yılında bir gece vakti Allah (c.c.), mucize olarak Peygamberimizi (s.a.v.) Mekke'deki Mescid-i Haram'dan Kudüs'teki Mescid-i Aksa'ya götürdü. Oradan da göklere yükseltildi. Bu olaya miraç olayı denir. Miraç olayı onun için büyük bir teselli oldu.

Biliyor musunuz?

Miraç Gecesi Müslümanlara namaz ibadeti beş vakit olarak farz kılınmıştır.

Allah (c.c.) buyuruyor ki:

"Kendisine ayetlerimizden bir kısmını gösterelim diye, kulunu (Muhammed'i) bir gece Mescid-i Haram'dan, çevresini bereketlendirdiğimiz Mescid-i Aksa'ya götüren Allah'ın şanı yücedir. Hiç şüphesiz O, hakkıyla işitendir, görendir." (İsrâ suresi, 1. ayet)

Yeni Yurt Arayışları: Medine'ye Hicret

"...Onlar ki, hicret ettiler, yurtlarından çıkarıldılar, benim yolumda eziyete uğradılar, çarpıştılar ve öldürüldüler; andolsun, ben de onların kötülüklerini örteceğim ve onları altlarından ırmaklar akan cennetlere koyacağım..."

(Âl-i İmrân suresi, 195. ayet)

Ayette hicretle ilgili nelerden söz edilmektedir? Arkadaşlarınızla konuşunuz.

Mekkeli müşriklerin İslam'ı kabul edenlere yaptığı baskılar, işkenceler iyice arttı ve dayanılmaz hâle geldi. Bunun üzerine Müslümanlar, Peygamberimizin (s.a.v.) yönlendirmesiyle gruplar hâlinde Medine'ye hicret (göç) etmeye başladılar. Bunu öğrenen müşrikler daha çok telaşlandılar. İslam dininin Medine'de de yayılıp güçleneceğini düşünerek endişeye kapıldılar. İslamiyet'in yayılmasını engellemenin tek yolunun Hz. Muhammed'i (s.a.v.) öldürmek olduğuna karar verdiler. Her kabileden bir genç seçerek Peygamberimizi (s.a.v.) öldürmekle görevlendirdiler.

Mekkeli gençler Peygamberimizin (s.a.v.) evini kuşattılar. Yüce Allah (c.c.) müşriklerin bu planını Hz. Muhammed'e (s.a.v.) bildirdi. Bunun üzerine Peygamberimiz (s.a.v.) bir gece gizlice evinden ayrılarak Hz. Ebu Bekir'le (r.a.) birlikte Medine'ye doğru yola çıktı. Kendisine emanet edilen eşyaları, sahiplerine vermek üzere Hz. Ali'ye (r.a.) bıraktı. Ayrıca müşriklerin, şehirden ayrıldığını fark etmemesi için de Hz. Ali'nin (r.a.) kendi yatağına yatmasını istedi.

Hz. Ali (r.a.) canı pahasına Hz. Peygamber'in (s.a.v.) yatağına yattı ve emanetlere sahip çıktı. Sabah olunca Peygamberimizin (s.a.v.) evine onu öldürmek için girenler onun yatağında Hz. Ali'yi (r.a.) görünce büyük bir şaşkınlık yaşadılar. Hemen onu aramaya koyuldular. Hz. Muhammed'i (s.a.v.) yakalayıp getirene yüz deve ödül vadettiler.

Peygamberimiz (s.a.v.) ve Hz. Ebu Bekir, Sevr Dağı'ndaki bir mağarada üç gün gizlendiler. Bir grup Mekkeli, bu mağaranın önüne kadar geldi. Ancak bu sırada mağaranın kapısına bir örümcek ağ örmüş, bir kuş da yuva yapmıştı. Mekkeliler mağarada kimsenin olamayacağını düşünerek oradan ayrıldılar.

Peygamberimiz (s.a.v.), hicret sırasında Hz. Ebu Bekir (r.a.) ile birlikte bir süre Sevr Mağarası'nda kalmıştır.

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) ve Hz. Ebu Bekir (r.a.) bir süre daha mağarada bekledikten sonra oradan ayrılarak yolculuğa devam ettiler. Medine yakınlarında Kuba denilen yerde bir süre konakladılar. Peygamberimiz (s.a.v.) burada bir mescit yaptırdı. Bir cuma günü Kuba'dan ayrılan Hz. Muhammed (s.a.v), Ranuna Vadisi'ne geldiğinde burada Müslümanlara ilk cuma namazını kıldırdı.

Kuba Mescidi'nin günümüzdeki görünümü

Allah (c.c.) buyuruyor ki :

"Eğer siz ona (Resulüllah'a) yardım etmezseniz (bu önemli değil); ona Allah yardım etmiştir: Hani, kâfirler onu, iki kişiden biri olarak (Ebu Bekir ile birlikte Mekke'den) çıkarmışlardı; hani onlar mağaradaydı; o, arkadaşına, 'Üzülme, çünkü Allah bizimle beraberdir.' diyordu. Bunun üzerine Allah ona (sükûnet sağlayan) emniyetini indirdi, onu sizin görmediğiniz bir ordu ile destekledi..."

(Tevbe suresi, 40. ayet)

Peygamberimizin (s.a.v.) Medine Yılları

Peygamberimiz (s.a.v.) Eylül 622'de Medine'ye ulaştı. Medineli Müslümanlar, Peygamberimiz (s.a.v) ve yanındakileri büyük bir sevinç ve coşkuyla karşıladılar. Mekke'den gelenlere her türlü yardımı yaptılar. Evlerinde misafir edip işlerine ortak ettiler. Maddi imkânlarını onlarla paylaştılar.

Biliyor musunuz?

Peygamberimizin (s.a.v.) ve Müslümanların, Mekke'den Medine'ye göç etmesine **hicret** denir. Medine'nin ismi hicretten önce **Yesrip** idi. Mekke'den Medine'ye göç eden Müslümanlara **muhacir** (hicret eden), onlara her türlü yardımı yapan Medineli müminlere ise **ensar** (yardım edenler, yardımcılar) denir.

Okuma Metni

MEDİNE'DE BAYRAM

Peygamber Efendimiz
Artık Hicret etmişti
Coşkuyla karşılanmış
Medine'ye gelmişti

Herkes istedi candan
Resulü konuk etmek
Evini Peygamberin
Sesiyle şenlendirmek

Müminler mescit için
Canla başla çalıştı
Efendimiz boş durmadı
Eliyle taş taşıdı

Medinelilerin bugün
Sanki bayramıydı
Çünkü Allah Resulü
Artık komşularıydı

İlk iş Medine'de
Bir mescit inşa etmek
Bunun için gerekli
Gayret, sabır ve emek

Müslümanlar birlikte
Yaptılar bu mescidi
Sonra yaşandı orada
Kutlu namaz sevinci

Şerife Nihal ZEYBEK

Diyanet Çocuk Dergisi, s. 17.

Şiirde Medine'ye hicretle ve sonrası ile ilgili nelerden söz edilmektedir? Arkadaşlarınızla konuşunuz.

Müslümanlar hicret ederek:

- Mekkelilerin baskı ve işkencelerinden kurtuldular.
- İnançlarını rahatça ifade etme imkânına kavuştular.
- İslam'ı anlatabilecekleri özgür bir ortama kavuştular.
- İbadetlerini serbestçe yerine getirme imkânı buldular.
- İslam dinini Medine ve çevresinde hızla yaydılar.

Biliyor musunuz?

Hicret, ikinci halife Hz. Ömer (r.a.) zamanında takvim başlangıcı kabul edilmiştir. Bu takvime **hicri takvim** denir.

Peygamberimizin (s.a.v.) Toplumda Barış ve Huzuru Sağlaması

Peygamberimiz (s.a.v.), hicretten sonra Medine'de toplumda huzur ve güven ortamını sağlamak için bazı çalışmalar yaptı. İbadet, eğitim, öğretim ve sosyal hayata yönelik birtakım faaliyetler gerçekleştirdi ve kurumlar oluşturdu. İnsanların birbirleriyle olan ilişkilerinde uyacakları kuralları düzenledi.

Hz. Peygamber (s.a.v.) Müslümanlar arasında birlik ve beraberliği sağlayacak, kardeşlik bağlarını daha da güçlendirecek faaliyetlerde bulundu. Peygamberimiz (s.a.v.) ve yanındakiler Medine'ye geldiklerinde hiçbir şeyleri yoktu. Onlar evlerini, mallarını ve eşyalarını memleketlerinde bırakmışlardı. Peygamberimiz (s.a.v.) Mekke'den göç edenlerle Medineli Müslümanlar arasında kardeşlik ilan etti. Medineli Müslümanlar sahip oldukları imkânları Mekke'den gelen din kardeşleriyle paylaştılar. Bu durum, onlar arasındaki sevgi ve kardeşlik duygularının güçlenmesini sağladı.

Allah (c.c.) buyuruyor ki :

"İman edip de hicret edenler, Allah yolunda mallarıyla, canlarıyla cihad edenler ve (muhacirleri) barındırıp yardım edenler var ya, işte onların bir kısmı diğer bir kısmının dostlarıdır." (Enfâl suresi, 72. ayet)

Etkinlik **Siz Olsaydınız Ne Yapardınız?**

Evini, mallarını, doğup büyüdüğü yeri bırakıp göç etmek zorunda kalmak, kişide ne gibi duygular uyandırır? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) Medine'ye hicretten sonra orada bir mescit yaptırdı. Yapılan mescidin inşaatında kendisi de bizzat çalıştı. Bu mescide Peygamber Mescidi (Mescid-i Nebi) denir. Bu mescitte, Müslümanlar ibadetlerini yaparlardı. Beş vakit namaz için her gün burada bir araya gelip görüşürlerdi. Sevinçlerini, üzüntülerini ve sorunlarını burada paylaşırlardı. Bazı konuları görüşüp karara bağlarlardı.

Mescid-i Nebi'nin günümüzdeki görünümü

Mescit, aynı zamanda bir eğitim kurumuydu. Hz. Muhammed (s.a.v.), Mescid-i Nebi'nin bitişiğine kendisi için bir ev, yoksul ve kimsesiz Müslümanların barınmaları için de odalar yaptırdı. Bu odalara **suffe** denir. Suffede, Peygamberimizin (s.a.v.) yanında okuma yazma ve Kur'an öğreten ve dinî konularda bilgiler veren öğretmenler de vardı. Suffede kalanlar, zamanların çoğunu ilim öğrenmekle geçirirlerdi. Peygamberimizden (s.a.v.) dinî konularda eğitim alır, Kur'an okur ve ezberlerlerdi.

Şehrin iki büyük Arap kabilesi olan Evs ve Hazreç arasında yıllardır süren bir rekabet ve düşmanlık vardı. Peygamberimiz (s.a.v.) bu iki kabileyi barıştırdı ve onları İslam kardeşliği etrafında birleştirdi.

Medine'de sadece Müslümanlar değil Yahudi kabileler de yaşıyordu. Peygamberimiz (s.a.v.) onlarla, tarihe Medine Sözleşmesi olarak geçen, Medine'deki Müslümanların, Arapların ve Yahudilerin bir arada yaşamasını sağlayan bir vatandaşlık antlaşması imzaladı. Bu antlaşma, tarafların birbirinin haklarına saygılı bir şekilde, barış ve huzur içinde yaşamasını amaçlıyordu. İki tarafın hak ve görevlerini, birbirleriyle ilişkilerini belirli esaslara bağlıyordu. Hz. Muhammed (s.a.v.) bu gibi çalışmalarla Medine'de toplumsal barış ve düzenin kurulmasına büyük bir katkı sağlamış oldu.

Peygamberimizin (s.a.v) Medine'de İslam'ı Yayma Çabaları

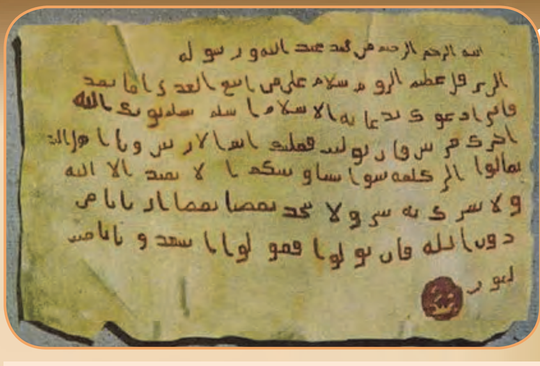
Peygamberimiz (s.a.v.) ve Müslümanlar, Medine'ye hicret ettikten sonra İslamiyet bütün Arap Yarımadası'nda hızla yayılmıştır. Peygamberimiz (s.a.v.), hicretin altıncı yılından sonra çevre ülkelerin hükümdarlarına da elçiler aracılığıyla mektuplar göndererek onları Allah'ın (c.c.) varlığına ve birliğine inanmaya, kendisinin peygamberliğini kabul edip Müslüman olmaya davet etmiştir.

"Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Allah'ın Resulü Muhammed'den Rum'un büyüğü Herakleios'a (Herakliyus): Allah'ın selamı hak yolda olanlara olsun. Seni İslam'a çağırıyorum. İslam'ı kabul et ki kurtuluşa eresin. Allah (c.c.) da sana mükâfatını iki kat versin. Eğer kabul etmezsen halkın günahını sen çekersin.…"

Mahmud Esad

Tarihu'l-İslam, s. 732.

Peygamberimizin (s.a.v.) Rum büyüğüne gönderdiği mektup

Peygamberimizin (s.a.v.) gönderdiği elçiler, devlet başkanları tarafından farklı şekillerde karşılanmıştır. Bizans ve Mısır hükümdarları, elçileri hediyeler vererek geri göndermiştir. Ancak bu hükümdarlardan Habeş hükümdarı Necaşi dışında hiçbiri İslam'ı kabul etmemiştir. İran hükümdarı ise kendisine gelen mektubu okutmuş, Hz. Muhammed'in (s.a.v.) adının kendi adından önce yazılmasına kızarak mektubu yırtmış ve elçiyi huzurundan kovmuştur.

Sonuç olarak Hz. Muhammed (s.a.v.), İslam'ı yaymak için büyük çaba harcadı. O, yaklaşık 23 yıl süren peygamberlik hayatı boyunca insanlara İslam'ı anlattı. Onları Müslüman olmaya çağırdı. Bu çağrısında da başarılı oldu. Hz. Muhammed (s.a.v.), 632 yılında vefat etmeden önce İslamiyet Arap Yarımadası'nda yayıldı.

İslamiyet'in yayılışını gösteren bir harita

Hudeybiye Antlaşması ve Mekke'nin Fethi

628 yılında Hz. Muhammed (s.a.v.) ve arkadaşları Kâbe'yi ziyaret etmeye karar verdiler, hazırlıkları tamamlayarak Mekke'ye doğru yola çıktılar. Müslümanlar, Mekke yakınlarındaki Hudeybiye'ye ulaştılar. Mekkeli müşrikler, Müslümanları Mekke'ye girmeden geri çevirmek istediler ve bu ziyareti engellemeye çalıştılar.

Hz. Muhammed (s.a.v.), Mekke'ye bir elçi göndererek amaçlarının sadece Kâbe'yi ziyaret etmek olduğunu bildirdi. Fakat olumlu bir cevap alamadı. Karşılıklı görüşmeler sonucu "Hudeybiye Antlaşması" adı verilen bir antlaşma yapılmasına karar verildi. Bu antlaşmaya göre; Müslümanlar Kâbe'yi bir yıl sonra üç günlüğüne ziyaret edeceklerdi. İki taraf birbiriyle on yıl boyunca savaşmayacaktı. Arap kabilelerinden isteyen, istediği tarafla ittifak yapabilecekti.[9] Bu anlaşmanın imzalanmasından sonra Müslümanlar Medine'ye geri döndüler.

(9) bk. Vâkıdî, Kitabu'l-Meğâzî, C 2, s. 264-265.

Hudeybiye Antlaşması'ndan iki yıl sonra Mekkeli müşrikler anlaşma maddelerine uymadılar. Bunun üzerine Peygamberimiz (s.a.v.), 630 yılında Mekke'nin fethine karar verdi. Hz. Muhammed (s.a.v.) on bin kişilik bir orduyla Medine'den hareket etti. Peygamberimiz (s.a.v.), savaş yapmadan Mekke'yi fethetmeyi amaçlıyordu. Mekke'ye bir elçi göndererek hiç kimsenin canına ve malına zarar verilmeyeceğini duyurdu. Müslümanlar savaş olmadan Mekke'ye girdiler. Kâbe'yi putlardan temizlediler. Peygamberimiz (s.a.v.), orada Allah'a (c.c.) şükür için namaz kıldı. Peygamberimiz (s.a.v.) Kâbe'de etrafına toplanan insanlara hitaben bir konuşma yaptı. Konuşmasında insanları, eşi benzeri bulunmayan ve tek olan Yüce Allah'a (c.c.) inanmaya, cahiliye âdetlerini bırakmaya davet etti. Genel af ilân etti.[10] Peygamberimizin (s.a.v.) bu davranışının karşısında Mekkelilerin büyük bir çoğunluğu Müslüman oldu. Mekke'nin fethi, İslam'ın yayılışını son derece hızlandırmış ve İslam tarihinde önemli bir dönüm noktası olmuştur.

Peygamberimizin (s.a.v.) Haccı ve Veda Hutbesi

Hz. Muhammed (s.a.v.), 632 yılında hac ibadetini yerine getirmek amacıyla Mekke'ye gideceğini duyurdu ve yolculuk hazırlığına başladı. Bunu duyan çok sayıda Müslüman, Medine'den ve Arap Yarımadası'nın dört bir yanından Mekke'ye doğru yola çıktı. Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) ve Müslümanlar Mekke'de bir araya geldiler. Hac ibadetini yerine getirdiler. Bu, Peygamberimizin (s.a.v) ilk ve son haccı idi. Hz. Peygamber (s.a.v.) burada hac ibadetinin nasıl yapılacağını, Müslümanlara uygulamalı olarak öğretti.

Peygamberimiz (s.a.v.), hac sırasında, Arafat'ta toplanan yüz bini aşkın Müslüman'a bir konuşma yaptı. Onun bu konuşmasına Veda Hutbesi adı verilir. Hz. Muhammed (s.a.v.) Veda Hutbesi'nde, insanlara, belki burada bir daha kendileriyle buluşamayacağını söyledi ve onlarla vedalaştı.

Peygamberimiz (s.a.v.), Veda Hutbesi'nde insanlara öncelikle; Allah'tan (c.c.) başka tanrı bulunmadığını, kendisinin onun kulu ve elçisi olduğunu bir kez daha hatırlattı. İnsanların birbirleriyle barış ve kardeşlik içinde yaşamaları gerektiğini söyledi. Bütün insanların eşitliğini, hiç kimsenin bir diğerinden üstün olmadığını vurguladı. Her insanın

---

(10) bk. İbn-i Hişam, es-Sîretü'n-Nebeviyye, C 4, s. 73.

can, mal, namus ve şerefinin kutsal olduğunu; bunların korunması gerektiğini söyledi. Eşlerin birbirleri üzerinde hakları olduğunu, özellikle kadın haklarına saygı gösterilmesi gerektiğini belirtti. Peygamberimizin (s.a.v) üzerinde durduğu bu konular, dinimizin temel insan haklarına ne kadar büyük bir önem verdiğini ortaya koymaktadır.

Peygamberimizin (s.a.v.) Veda Hutbesi'ni okuduğu Arafat'tan bir görünüm

VEDA HUTBESİ'NDEN

Hamt Allah'a mahsustur. Ona hamt eder, ondan yardım isteriz. Şahitlik ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur. Allah tektir, eşi, ortağı, dengi ve benzeri yoktur. Yine şahitlik ederim ki Hz. Muhammed (s.a.v.) onun kulu ve resulüdür.

Ey insanlar! Sözümü iyi dinleyiniz. Bilmiyorum, belki bu seneden sonra sizinle burada bir daha buluşamayacağım.

Ey İnsanlar! Bu günleriniz nasıl mukaddes bir gün, bu aylarınız nasıl mukaddes bir ay, bu kentiniz Mekke nasıl mukaddes bir şehir ise canlarınız, mallarınız, namus ve şerefiniz de öylece mukaddestir; her türlü saldırıdan korunmuştur.

Ashabım! Yarın Rabb'inize kavuşacaksınız. Bugünkü her hâl ve hareketinizden muhakkak sorulacaksınız. Bu vasiyetimi burada bulunanlar, bulunmayanlara bildirsinler. Olabilir ki bildirilen kimse, burada bulunup da işitenden daha iyi kavramış olabilir.

Ashabım! Cahiliye Devri'nde güdülen kan davaları da tamamen kaldırılmıştır.

Ey insanlar! Kimin yanında bir emanet varsa onu sahibine versin. Ne zulmediniz ne de zulme uğrayınız.

Ey insanlar! Kadınların haklarını gözetmenizi ve bu konuda Allah'tan korkmanızı tavsiye ederim. Sizin kadınlar üzerinde hakkınız, onların da sizin üzerinizde hakları vardır.

Müminler! Size iki emanet bırakıyorum. Ona sımsıkı sarıldıkça yolunuzu şaşırmazsınız. Bu iki emanet, Allah'ın kitabı ve benim sünnetimdir.

Müminler! Sözümü iyi dinleyin, iyi belleyin. Rabb'iniz birdir, babanız birdir. Hepiniz Âdem'densiniz. Âdem ise topraktandır. Hiç kimsenin başkaları üzerinde soy sop üstünlüğü yoktur. Allah katında üstünlük, ancak takva iledir. Müslüman, Müslüman'ın kardeşidir. Böylece bütün Müslümanlar kardeştir. Gönül hoşluğu ile kendisi vermedikçe, başkasının hakkına el uzatmak helal değildir.

Ashabım! Allah'tan korkun, beş vakit namazınızı kılın, ramazan orucunuzu tutun, malınızın zekâtını verin. Böylece Rabb'inizin cennetine girersiniz.

Ey insanlar! Yarın beni sizden soracaklar, ne dersiniz?

Oradakiler :

-Allah'ın dinini tebliğ ettin, görevini hakkıyla yaptın, bize öğüt ve vasiyette bulundun, diye şahitlik ederiz, dediler.

İbn Hişam

es-Sîretü'n-Nebeviyye, C 4, s. 345.

Peygamberimizin (s.a.v.) Vefatı

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.), 632 yılında Veda Haccı'nı yaptıktan sonra Mekke'den Medine'ye döndü ve 27 Mayıs 632'de hastalandı. Zamanla rahatsızlığı arttı, mescide çıkamaz duruma geldi. Bunun üzerine Peygamberimiz (s.a.v), kendi yerine namaz kıldırması için yakın arkadaşı Hz. Ebu Bekir'i (r.a.) görevlendirdi. Bundan birkaç gün sonra da 8 Haziran 632 Pazartesi günü vefat etti. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) vefatı bütün Müslümanları derinden sarstı, büyük bir üzüntüye boğdu. Sevgili Peygamberimizin (s.a.v) cenazesini Hz. Ali (r.a.) yıkadı ve defin işlemleriyle bizzat ilgilendi. Amcası Hz. Abbas ve oğulları ile Üsâme bin Zeyd de ona yardımcı oldular.

Allah (c.c.) buyuruyor ki :

"Muhammed (s.a.v.), ancak bir peygamberdir. Ondan önce de peygamberler gelip geçmiştir. Şimdi o ölür ya da öldürülürse gerisin geriye (eski dininize) mi döneceksiniz? Kim (böyle) geri dönerse Allah'a hiçbir şekilde zarar vermiş olmayacaktır. Allah, şükredenleri mükâfatlandıracaktır."

(Âl-i İmrân suresi, 144. ayet)

Biliyor musunuz?

Peygamberimiz (s.a.v), vefat ettiği yer olan Hz. Ayşe'nin odasında defnedildi. Mescid-i Nebi'nin içinde bulunan Hz. Peygamber'in (s.a.v) kabri ile minberi arasındaki "tertemiz gül bahçesi" anlamına gelen bölüm **Ravza-i Mutahhara** olarak adlandırılır.

Hz. Peygamber'in (s.a.v.) kabri Mescid-i Nebi'nin içindedir.

Okuma Metni

GÜL YÜZLÜ PEYGAMBERİM

Karanlığa doğan nur,
Gül yüzlü peygamberim.
Sana itaat onur,
Gül yüzlü peygamberim.

Hem öksüz hem yetimdin,
Yeryüzüne âlimdin,
Emindin, Ahmed'imdin,
Gül yüzlü peygamberim.

Gelip tutsam kolundan,
Öpsem nurlu elinden,
Dua alsam dilinden,
Gül yüzlü peygamberim.

Sergül VURAL
"Anne, Peygamber Nerede?", s.26.

Etkinlik Tarih Şeridi Oluşturalım

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) doğumundan ölümüne kadar geçen aşağıda verilen önemli olayların numarasını tarih şeridine uygun bir şekilde yazınız.

1. Hz. Muhammed (s.a.v.) İslam'a davet için "Taif'e" gitti.
2. Hz. Hatice ve Ebu Talip vefat etti.
3. Son Peygamber Hz. Muhammed (s.a.v.) doğdu.
4. Hz. Muhammed (s.a.v.) Veda Haccı ve Hutbesi'ni gerçekleştirdi.
5. Müslümanlar Mekke'den Medine'ye hicret etti.
6. Hz. Peygamberin (s.a.v.) annesi Âmine vefat etti.
7. Hz. Muhammed (s.a.v.) Hz. Hatice ile evlendi.
8. Mekke'nin fethi gerçekleşti.
9. Hz. Peygamber (s.a.v) vefat etti ve defnedildi.
10. Hudeybiye Antlaşması imzalandı.
11. Hira Mağarası'nda ilk vahiy geldi.

571	577	596	610	619	620	622	628	630	632	632
3	....	....	....	....	....	....	....	....	....	9

BİR DUA TANIYORUM: SALLİ VE BARİK DUALARI VE ANLAMLARI

Peygamberimize (s.a.v.) salavat niçin getirilir? Hatırladıklarınızı söyleyiniz.

Peygambere (s.a.v.) sevgimizi, saygımızı ve bağlılığımızı göstermek için salli ve barik duaları okuruz. Bu duaları okuyarak Peygambere (s.a.v.) ve ailesi için rahmet, iyilik ve güzellik dileriz. Peygamberimizin (s.a.v.) adının anıldığı durumlarda kısaca "Allahümme salli alâ Muhammed" (Allah'ım (c.c.), Hz. Muhammed'e (s.a.v.) rahmet et.) deriz. Salli ve Barik dualarını bütün namazların son oturuşunda okuruz.

Biliyor musunuz?

Hz. Peygamber'in (s.a.v.) ailesine "Ehl-i Beyt" adı verilir.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَعَلٰى اٰلِ مُحَمَّدٍ ۞ كَمَا صَلَّيْتَ عَلٰى اِبْرَاهِيمَ
وَعَلٰى اٰلِ اِبْرَاهِيمَ ۞ اِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

OKUNUŞU	ANLAMI
Allâhümme salli alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed. Kemâ salleyte alâ İbrâhîme ve alâ âli İbrâhîm. İnneke hamîdün mecîd.	Allah'ım! İbrahim Peygamber'e ve ailesine rahmet ettiğin gibi Hz. Muhammed'e (s.a.v.) ve ailesine de rahmet et. Gerçekten sen övülen ve şanı yüce olansın.

اَللّٰهُمَّ بَارِكْ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَعَلٰى اٰلِ مُحَمَّدٍ ۞ كَمَا بَارَكْتَ عَلٰى اِبْرَاهِيمَ
وَعَلٰى اٰلِ اِبْرَاهِيمَ ۞ اِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

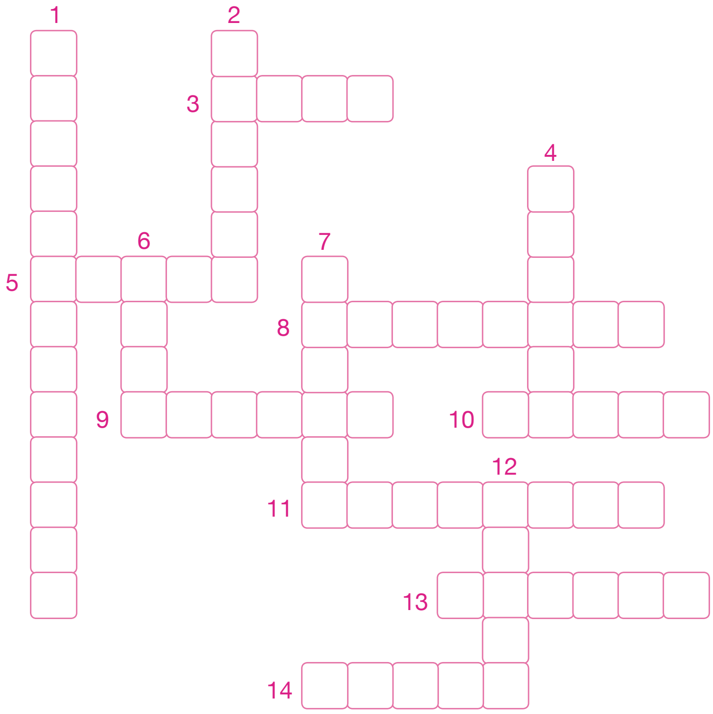
OKUNUŞU	ANLAMI
Allâhümme bârik alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed. Kemâ bârekte alâ İbrâhîme ve alâ âli İbrâhîm. İnneke hamidün mecîd.	Allah'ım! İbrahim Peygamber'i ve ailesini mübarek kıldığın gibi Hz. Muhammed'i (s.a.v.) ve ailesini de mübarek kıl. Gerçekten sen övülen ve şanı yüce olansın.

Etkinlik — Okuyalım, Listeleyelim

Salâvat dualarında nelerden söz edilmektedir? Listeleyiniz.

Etkinlik — Bulmaca Çözelim

Aşağıdaki bulmacayı verilen bilgilerden yararlanarak çözelim.

1. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) dedesi.
2. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) sütannesi.
3. Annesi öldüğünde Hz. Muhammed'in (s.a.v.) yaşı.
4. Muhammed (s.a.v.) kelimesinin anlamlarından biri.
5. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) doğduğu şehir.
6. Yeryüzünde Allah'ın (c.c.) adının anılması için yapılan ilk ibadet yeri.
7. Hz. Peygamberin (s.a.v.) eşi.
8. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) babası.
9. Hz. Muhammed'e (s.a.v.) verilen "güvenilir" anlamına gelen sıfat.
10. Hicret eden Mekkeli Müslümanlara yardım eden Medineli Müslümanlar.
11. Hz. Peygamberin (s.a.v.) bakımını üstlenen amcası.
12. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) annesi.
13. Müslümanların Mekke'den Medine'ye yaptığı göç.
14. Mescid-i Nebi'nin bitişiğinde barınma ve eğitim amaçlı yapılan bölüm.

ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A. Aşağıdaki soruların doğru yanıtlarını bulup işaretleyiniz.

1. Aşağıdakilerden hangisi Hz. Muhammed'in (s.a.v.) aile büyüklerinden birisi **değildir**?

A. Ebu Talip B. Hz. Ali C. Abdullah D. Âmine

2. Hz. Muhammed'le (s.a.v.) ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi doğrudur?

A. Anne babası ömrü boyunca yanında olmuştur.
B. Sütannesinin adı Fatma'dır.
C. Ebu Talip, Hz. Muhammed'in (s.a.v.) amcasıdır.
D. Hz. Muhammed (s.a.v.) Kureyş kabilesinden değildir.

3. Hz. Muhammed (s.a.v.) çocukluğunda aşağıdakilerden hangisinin yanında **kalmamıştır**?

A. Sütannesi Halime B. Amcası Ebu Talip
C. Arkadaşı Hz. Ebu Bekir D. Dedesi Abdülmuttalip

4. Peygamberimizin (s.a.v.) kabri aşağıdaki şehirlerin hangisindedir?

A. Mekke B. Medine C. Taif D. Cidde

5. Aşağıdaki seçeneklerden hangisinde Hz. Muhammed'in (s.a.v.) doğum yeri ve tarihi doğru olarak verilmiştir?

A. Medine-571 B. Mekke-622
C. Mekke-571 D. Medine-632

B. Aşağıdaki eşleştirmeleri yapınız.

Aşağıdaki sözcükleri karşılarındaki açıklamalarla doğru şekilde eşleştiriniz.

1. Hz. Muhammed'e (s.a.v.) ilk vahiyin geldiği yer	☐	Erdemliler Topluluğu
2. Mekke'den Medine'ye göç eden Müslümanlar	☐	Hira
3. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) kızlarından biri	☐	Ensar
4. Peygamberimizin (s.a.v.), haksızlığa uğrayanların hakkını korumak amacıyla katıldığı topluluk	☐	Hz. Fatma (r.a.)
5. İlk Müslümanlardan biri	☐	Hz. Ali (r.a.)
	☐	Muhacir

C. Noktalı yerlere, aşağıda verilen kelimelerden uygun olanını yazarak cümleleri tamamlayınız.

sütanne | ensar | Hz. Ebu Bekir (r.a.) | babasını

1. Hz. Muhammed (s.a.v.) doğmadan önce .... kaybetti.

2. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) doğduğu dönemde çocuklar belli bir süre ....ye verilirdi.

3. Mekke'den Medine'ye göç eden Müslümanlara yardım edenlere .... adı verilir.

4. Peygamberimiz (s.a.v.), Medine'ye .... ile birlikte hicret etmiştir.

Ç. Aşağıdaki yargılardan doğru olanların başına "D", yanlış olanların başına "Y" yazınız.

( ) **1.** Mekke'de, Hz. İbrahim'in dinine göre yaşayanlara, "Hanif" adı veriliyordu.

( ) **2.** Hz. Osman (r.a.) ilk Müslümanlardandır.

( ) **3.** Peygamber (s.a.v.) Efendimiz 571 yılında Medine'de vefat etmiştir.

( ) **4.** Peygamberimize (s.a.v.) ilk vahiy Hira Mağarası'nda gelmiştir.

( ) **5.** Salli Barik dualarında Peygamberimize Allah'tan (c.c.) rahmet ve iyilik dileriz.

D. Aşağıdaki soruların cevaplarını noktalı yerlere yazınız.

1. Hz Muhammed'in (s.a.v.) Medine'de toplumsal barışı sağlamak için yaptığı çalışmalar nelerdir? Açıklayınız.

....

....

....

2. Hz. Muhammed'in (s.a.v.), Veda Hutbesi'nde üzerinde durduğu başlıca konular nelerdir? Yazınız.

....

....

....

3. Müslümanlar açısından hicretin önemini açıklayınız.

....

....

....

ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

“Hz. Muhammed’i (s.a.v.) Tanıyalım” ünitesinin sonunda neleri, ne kadar öğrendiğinizi ölçmek için kendinizi değerlendirebilirsiniz. Bunun için aşağıdaki ifadelerin sonuna;

“Bunu çok iyi yapabiliyorum.” için 🙂

“Bunu kısmen yapabiliyorum.” için 😐

“Bunu yapamıyorum.” için 🙁 işaretleyiniz.

	🙂	😐	🙁
Hz. Muhammed'in (s.a.v.) doğduğu çevrenin genel özelliklerini açıklarım.			
Hz. Muhammed'in (s.a.v.) aile büyüklerini tanırım.			
Hz. Muhammed'in (s.a.v.) doğumu, çocukluk ve gençlik yıllarını özetlerim.			
Hz. Muhammed'in (s.a.v.) çocukluk ve gençlik yıllarındaki davranışlarını kendi hayatım ile ilişkilendiririm.			
Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Mekke ve Medine yıllarını özetlerim.			
Salli ve Barik dualarını okur ve bu duaların anlamını söylerim.			

5. ÜNİTE

DİN VE TEMİZLİK

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Çevre, taharet kavramlarının anlamlarını sözlüklerden bularak defterinize yazınız.

2. Bir gün boyunca beden temizliğiyle ilgili olarak neler yaptığınızı defterinize yazınız.

3. Temizliğin önemiyle ilgili atasözü ve deyimler bulup defterinize yazınız.

4. Çevre ile ilgili bir şiir bulup defterinize yazınız.

5. İnternet'ten çevre kirliliğini anlatan haber, resim vb. materyaller bularak bir sunum dosyası hazırlayınız.

6. Evde uyulması gereken temizlik kuralları neler olabilir? Defterinize yazınız.

Anahtar Kavramlar

- Abdest
- Taharet

Neler Öğreneceğiz?

Bu ünitede;

- İslam dininin temizliğe verdiği önemi,
- Temiz ve düzenli olmaya özen göstermeyi

öğreneceğiz.

İSLAM DİNİ VE TEMİZLİK

"Temiz insan", "Kalbi çok temiz" sözleri ile ne ifade edilmekledir? Düşüncelerinizi söyleyiniz.

Üç arkadaş, Hasanların evinde toplanmışlardı. O sırada televizyonda verilen bir haber dikkatlerini çekti. Haberde suyu olmayan bir köy konu ediliyordu. Su, uzak bir mesafeden zorluklarla taşınarak köye getiriliyordu. Suyun yeterli miktarda bulunmaması nedeniyle köyde hastalıkların çok yaygın olduğu belirtiliyordu. Temizliğin yapılamaması ve bunun sonucunda ortaya çıkan hastalıklar, köyün haber olmasına neden olmuştu.

Mert:

— Arkadaşlar! Temizlik ne kadar da önemliymiş. İnsanlar temizliklerini yapamayınca hastalıklar da beraberinde geliyor ve bir köy haberlere konu ediliyor.

Orhan:

— Doğru söylüyorsun Mert. Temizlik, sağlığımız açısından çok önemli. Dinimiz de temizliğe çok önem vermiş. Yeni okuduğum bir kitapta dinimizin temizliğe verdiği önem anlatılıyordu. İsterseniz size anlatabilirim.

Dinimiz temizliğe önem vermemizi öğütlemiştir.

Hasan:

— Çok iyi olur bence. Sen bilgilerini bizimle paylaşmış olursun, bizler de öğrenmiş oluruz.

Orhan:

— Öyleyse dinleyin. Okuduğum kitapta şöyle anlatılıyordu:

Dinimiz temizliğe çok önem vermiş ve insanların her bakımdan temiz olmalarını öğütlemiştir. Yüce Allah (c.c.) Kur'an'da, **"... Allah da çok temizlenenleri sever."**(1) buyurarak temizliğe önem veren kişilerin Allah'ın (c.c.) hoşnutluğunu ve sevgisini kazanacağı belirtilmiştir. Peygamberimiz (s.a.v.) de, **"Temizlik imanın yarısıdır."**(2) buyurarak İslam dininin temizliğe verdiği önemi vurgulamıştır.

İslam dininde temizlik, bazı ibadetlerin ön şartı olarak kabul edilmiştir. Örneğin, namaz kılabilmek için abdest almanın yanı sıra giysilerimizin, bedenimizin ve namaz kılacağımız yerin de temiz olması gerekir. Çünkü temizlik, hem sağlığımızın hem de ibadetlerin vazgeçilmez şartı olarak kabul edilmiştir.

(1) Tevbe suresi, 108. ayet.
(2) Müslim, Taharet, 1.

Hasan, Orhan'ı dinlerken daha önce öğrenmiş olduğu bazı bilgileri hatırladı ve söz alarak:

— Mert, bildiğim kadarıyla dinimizde temizlik, **taharet** kelimesiyle de ifade edilmektedir. Öğretmenimiz geçen haftaki dersimizde bize taharetin maddi ve manevi temizliği kapsadığını söylemişti, dedi.

Mert söze karışarak:

— Manevi temizlik ne demek Hasan, bunu ilk defa duyuyorum, dedi.

Namazda elbisemizin ve namaz kıldığımız yerin temiz olması gerekir.

Hasan:

— Ben de senin gibi bu soruyu öğretmenimize sormuştum. Öğretmenimiz manevi temizliği, "İslam dininin tavsiye ettiği güzel davranışları yerine getirmek, yasak ettiği söz ve davranışlardan kaçınmaktır." diye açıklamıştı.

Arkadaşlar, temizlik sadece beden, giysi ve çevre temizliğiyle sınırlı bir kavram değildir. Bunların dışında, insanın kötü duygu ve düşünceleri taşımaması; sözünde durması, dürüst ve güvenilir olması da temizliktir. Dinimize göre bunlar manevi temizlik sayılır. Bazen "kalbim temiz, içim temiz" diyerek manevi temizliği ifade ederiz. Öğretmenimizden öğrendiğime göre dinimiz maddi temizliğe önem verdiği gibi manevi temizliğe de önem vermektedir. Dinimiz İslam; sözünde durmak, dürüstlük ve güvenilir olmak gibi davranışları yapanları övmüştür. Kötü iş ve davranışlardan da sakınmamızı istemiştir. Yüce Allah (c.c.) bir ayette, **"... Kötülüklerin açığına da, gizlisine de yaklaşmayın..."**(3) buyurarak bütün kötü davranışlardan kaçınmamızı emretmektedir.

Mert en son söz alarak:

— Arkadaşlar, anlattıklarınızdan öğrendiğim; dinimiz, maddi ve manevi temizliğe çok önem verir. Rabb'imiz temiz olanları sever. Biz de Allah'ın (c.c.) sevgisini kazanmak için her zaman ve her yerde maddi ve manevi temizliğe önem vermeliyiz, diyerek konuşmasını tamamladı.

Hz. Muhammed (s.a.v.) buyuruyor ki:

"İnsan, bir günah işlediğinde kalbinde kara bir leke oluşur. Eğer günahtan vazgeçip Allah'tan af dilerse kalbi temizlenir. Günaha devam ederse siyah nokta artırılır ve sonunda tüm kalbini kaplar. İşte bu, 'Hayır, doğrusu onların kazandıkları şeyler kalplerini paslandırmıştır.' (Mutaffifîn suresi, 14. ayet) ayetinin açıklamasıdır." (Tirmizî, Tefsir, 83)

(3) En'âm suresi, 151. ayet.

Etkinlik **Okuyalım, Değerlendirelim**

Aşağıdaki ayeti okuyunuz ve dinimizin manevi temizliğe verdiği önem açısından değerlendiriniz.

"O gün ne mal ne evlat fayda verir, ancak Allah'a kalb-i selim (temiz bir kalp) ile gelenler (o günde fayda bulur)." (Şuarâ suresi, 88-89. ayetler)

Etkinlik **Düşünelim, Değerlendirelim**

Aşağıda kalp resminde verilen davranışların iyi olanlarını yuvarlak içine alınız kötü olanların ise üzerini çiziniz. Bu davranışları kalp temizliği açısından değerlendiriniz.

Doğru Abdest Alabiliyor muyum?

Serdar, din kültürü ve ahlak bilgisi dersinde abdest almayı öğrenmişti. Akşam okuldan döndüğünde öğrendiklerini uygulamak istedi. Bu konuda dedesinden yardım istemenin doğru olacağını düşündü.

— Dedeciğim, abdest alırken bana yardım eder misin, dedi. Dedesi,

— Tabii evladım, sen abdest al, ben de seni izleyeyim, dedi.

Serdar, abdest almak için lavabonun başına geçti. Gömleğinin kollarını dirseklerden biraz yukarısına kadar sıvadı. Abdesti nasıl aldığını dedesine göstermeye başladı.

Önce besmele çekerek "Niyet ettim Allah (c.c.) rızası için abdest almaya." deyip abdeste başlarım. Bileklerime kadar ellerimi yıkarım.

Sağ avcumla ağzıma su alıp iyice çalkalar, ağzımı üç kez yıkarım. Burnuma üç kez su alıp burnumu temizlerim.

Yüzümü üç kez yıkarım. Sağ kolumu, dirseğimle birlikte, üç kez yıkarım.

Sonra sol kolumu yine dirseğimle birlikte üç kez yıkarım. Sağ elimi ıslatarak başımın dörtte birini mesh ederim.

Ellerimi ıslatarak serçe parmaklarımla kulaklarımın içini, başparmaklarımla da kulaklarımın arkasını temizler, diğer üç parmağımla ensemi mesh ederim.

Önce sağ sonra sol ayağımı, topuklarımla birlikte, bileklere kadar yıkarım. Ayaklarımı yıkarken parmak aralarının yıkanmasına da özen gösteririm.

Dedesi, Serdar'ın abdest alışını dikkatle izledi. Serdar abdesti bitirdikten sonra dedesine,

— Nasıl dedeciğim, abdesti doğru alabildim mi, dedi.

Dedesi,

— Aferin Serdar, doğru abdest aldın, bir eksiğin yok, dedi.

Serdar buna çok sevindi ve dedesine teşekkür etti.

Biliyor musunuz?

Namazın şartlarından biri de abdest almaktır. Abdest alan kimse her gün el, yüz, kol ve ayaklarını birkaç defa yıkamış olur.

Etkinlik **Okuyalım, Değerlendirelim**

Aşağıdaki şiiri, abdest-temizlik ilişkisi açısından değerlendiriniz.

ABDEST NEHRİNDE YIKANINCA

Evimizin önünden,
Pırıl pırıl ve berrak
Güzel bir nehir aksa.
Demeden sabah akşam,
Günde beş kez yıkansam.
Misler kokar her yanım,
Kuş gibi olur canım.

Kulluk için beş defa
Abdestimi alınca,
Namaz ile aramda
Kurulur gönül bağı.
Olur küçük günahlar,
Bir sonbahar yaprağı.

Bestami YAZGAN
Çiçek Güzeli, s.17.

BEDENİMİ VE GİYSİLERİMİ TEMİZ TUTARIM

Beden ve elbise temizliği neden önemlidir? Düşüncelerinizi söyleyiniz.

Ferhat ile babası bir akşamüstü evlerine dönmek için trene binmişlerdi. Tren çok kalabalıktı. Bu nedenle insanlar birbirlerine çok yakın duruyorlardı.

Ferhat babasına:

— Baba, ne kadar da kalabalık değil mi, dedi.

Babası:

— Haklısın oğlum. Bu saatlerde böyle kalabalık oluyor, dedi.

Bir süre sonra Ferhat ile babasının burnuna ağır bir ter kokusu geldi. İkisi de birbirlerine baktılar. Ferhat ile babası bu ağır kokunun nedenini anlayabilmek için etrafa bakındılar. Ferhat üzerlerinde formalarıyla bir grup öğrenci gördü. Anlaşılan futbol maçından geliyorlardı. Banyo yapmadıkları ve giysileri kirli olduğu için kokuyorlardı. Futbol maçından dönen bu öğrencilerden, yakında bulunan insanların rahatsız oldukları her hâllerinden belli oluyordu. İmkân bulanlar bu gruptan uzak bir yerde durmaya çalışıyordu.

Ferhat:

— Baba! Ne kadar ağır bir koku, değil mi, dedi.

Babası:

— Senin de gördüğün gibi insanlar beden ve elbise temizliğine dikkat etmedikleri zaman bu kadar ağır bir kokunun nedeni olabiliyor ve çevrelerindekileri rahatsız edebiliyorlar. Temizliğin, insan yaşamında büyük bir yeri vardır. Bedenimizin ve giysilerimizin temiz olması insan ilişkileri açısından önemlidir. Giyimine ve beden temizliğine özen gösteren kimseler, başkaları üzerinde iyi izlenim bırakırlar. Buna dikkat etmeyenler ise başkalarını rahatsız eder ve insanların kendilerinden uzaklaşmalarına neden olurlar.

Dişlerimizi düzenli bir şekilde fırçalamalıyız.

Evet oğlum! Bu olaydan bir ders çıkarmalıyız. Yani günlük yaşamımızda bedenimizi ve giysilerimizi sürekli temiz tutmalıyız. Bunu aynı zamanda dinimiz de bizlerden istemektedir. Peygamberimiz, (s.a.v.) saçları ve üstü başı kirli insanları, temizlenmeleri yönünde uyarmıştır.(4) **"Vücutlarınızı temiz tutunuz; Allah, sizi temiz kullarından eylesin."**(5) buyurarak bedenimizin temiz olmasına teşvik etmiştir. O hâlde bizler de temizliğe önem vermeliyiz. Bedenimizi temiz tutmak için sık banyo yapmalıyız. Her sabah ellerimizi ve yüzümüzü yıkamalı, saçlarımızın temizliğine ve bakımına özen göstermeliyiz. Giysilerimizin temiz ve düzenli olmasına dikkat etmeliyiz. Yemeklerden önce ve sonra ellerimizi yıkamalıyız. Dinimizin de böyle davranmamızı istediğini bilmeliyiz.(6) Dişlerimizi düzenli bir şekilde fırçalamalıyız. Tuvaletten çıktıktan sonra

(4) bk. Ebu Davud, Libas, 14.
(5) Münzirî, et-Tergib ve't-terhib , C 1, s. 409.
(6) bk. Ebu Davud, Et'ime, 12.

ellerimizi su ve sabunla dikkatli bir şekilde yıkamalıyız. Ayrıca el ve ayak tırnaklarımızın temizliğine ve uzadığı zamanlarda kesilmesine özen göstermeliyiz. Çorap ve iç çamaşırlarımızı sık sık değiştirmeliyiz.

Ferhat:

— Babacığım, söylediklerini çok iyi anladım. Zaman zaman ben de aynı hataya düşüyordum. Arkadaşlarımla futbol oynadıktan sonra bedenimi ve elbiselerimi yıkamadığımda çevremdeki insanları rahatsız edebileceğimi şimdi daha iyi anladım, dedi.

Hz. Muhammed (s.a.v.) buyuruyor ki:

“Tırnaklarınızı kesin, parmak aralarını da iyice temizleyin. Ağzınızı temizleyin, dişlerinizi misvaklayın ...” (Ahmed b. Hanbel, Müsned, C 1, s. 214)

Biliyor musunuz?

Misvak; arak ağacından yapılan, ucu dövülüp fırça durumuna getirilen ve diş temizliğinde kullanılan bir ağaç çubuğudur.

Tırnaklarımızı düzenli olarak kesmeye özen göstermeliyiz.

Etkinlik — Okuyalım, Değerlendirelim

Peygamber (s.a.v.) Efendimiz bir gün mescitte iken içeriye, saçı sakalı birbirine karışmış bir kişi girer. Peygamberimiz, (s.a.v.) dışarı çıkıp kendine çekidüzen vermesi için eliyle ona işaret eder. Adam dışarı çıkıp saçını ve sakallarını düzelttikten sonra tekrar mescide girer. Peygamber (s.a.v.) efendimiz, **“Sizden birinin saçı başı dağınık gelmesinden, böylesi daha iyi değil mi?”** buyurur. (Muvatta, Şa’r, 2.)

Yukarıdaki hadiste Peygamberimiz (s.a.v.) neye dikkat çekmiştir? Sınıfınızda konuşunuz.

Etkinlik **Tamamlayalım**

Aşağıda verilen kavram haritasını örnekten hareketle tamamlayınız.

Kendime saygı duyuyorum.	....
Beden ve elbiselerimin temizliğine dikkat ediyorum. Çünkü	
....	....

Okuma Metni

BAY MİKROP VE BALONCUK

Gün boyu bahçede oynayıp top peşinde koşturan Ahmet, eve geldiğinde doğruca mutfağa gitti. Masanın üzerindeki tabaktan aldığı meyveyi ısırmak üzereydi ki, annesinin sesiyle irkildi: “Ahmet! Ellerini yıkadın mı oğlum?!” Yıkamamıştı.

Annesinin sesiyle irkilen sadece Ahmet değildi, biri daha vardı: Bay Mikrop. Ahmet’in elmayı bir an önce ısırmasını bekleyen Bay Mikrop’un tek amacı, Ahmet’i de diğer çocukları yaptığı gibi kir içine hapsetmek ve böylece hasta etmekti. Neyse ki annesi onu uyarınca hemen banyoya koştu. Bay Mikrop da yanındaydı. Belli ki mikrobun, çocuğun vücuduna girmek için hâlâ bir ümidi vardı. Ellerini yıkarken sabunlar, mis gibi kokular eşliğinde köpürdü, köpürdü ve avcunun içinde irili ufaklı birçok baloncuk oluştu. Ahmet, “Bu köpük köpük baloncuklarla ne güzel oyunlar oynanır!” diye düşünerek elini yıkamaktan vazgeçip baloncuklarla oynamaya karar verdi. Ne de olsa oyun daha önemliydi! Baloncukları uçurmak için köpüklere üflemesiyle birlikte, içlerinden bir tanesi, büyüdü, büyüdü, yükseldi ve tam Ahmet’in gözlerinin hizasına kadar geldi. Işıl ışıl parlıyor âdeta gülümsüyordu.

“Emin misin Ahmet?! Bir daha düşün istersen, oyun mu yoksa temizlik mi daha önemli?!” dedi.

"Düşünecek ne var! ? Tabii ki oyun!"

"Peki, hasta olursan oyun oynayamayacağını biliyorsun, değil mi?"

"Oyun oynayanlar hasta mı oluyormuş? İlk defa duydum!" dedi alaycı bir tavırla.

"Oyun oynayanlar değil, oynarken temizliğine dikkat etmeyenler mikroplara yenik düşüyor. Mesela bugünkü oyunundan elinde kalan kirler, mikroplar seni hasta edebilir." dedi. Bir yandan da Ahmet'in yanı başındaki Bay Mikrop'a bakıyordu. O anda Bay Mikrop ve baloncuk arasında bir mücadele başladı ve bu mücadelede, Ahmet'in tek kurtarıcısı elindeki baloncuklardı.

"Hayatımızın her alanında temizliğe ihtiyaç duyarız Ahmet! Yemek yemeden önce ve yedikten sonra ellerimizi yıkamalı, dışarıdan geldiğimizde üstümüzü değiştirmeliyiz, sabah uyandığımızda elimizi yüzümüzü yıkamalı ve kişisel temizliğimizi yapmalıyız. Bunlar yapılmadığı takdirde, hastalanmamız kaçınılmaz olur."

"Haklısın galiba, daha dikkatli davranmalıyım!" dedi Ahmet, elini yıkamaya devam ederek.

Ve baloncuklar uçuşarak neşe içinde bir şarkı söylediler:

"Temizlik bizim için bir artıdır,
Hem dinimizin temel şartıdır,
Kirli ellerle hiçbir yere dokunma
Hastalıkları kendine çağırma"

Derya YÖNEY

Diyanet Çocuk Dergisi, s. 19.

Metinde beden temizliği ile nelere dikkat çekilmektedir? Arkadaşlarınızla değerlendiriniz.

EVİMİ VE OKULUMU TEMİZ TUTARIM

"Aslan yattığı yerden belli olur." atasözünde anlatılmak istenen nedir? Arkadaşlarınızla konuşunuz.

Öğretmen ev ve okul temizliğinin önemini anlatıyor:

— Sevgili Çocuklar,

Evimiz ve okulumuz, vaktimizin büyük bir bölümünü geçirdiğimiz yerlerdir. Bu nedenle ev ve okul temizliği sağlığımız açısından çok önemlidir. Evimiz, ailemizle birlikte yaşadığımız yerdir. Evde yaşayan her birey, evin temiz ve düzenli tutulması için üzerine düşeni yapmalıdır. Tuvalet, banyo ve lavaboların temizliğine dikkat etmeli, sabah

kalktığında kendi yatağını düzeltmelidir. Çocuklar, sizler de çantanızı, kitaplarınızı, defterlerinizi, giysilerinizi düzgün bir şekilde yerlerine koymalısınız. Evin temizliği konusunda anne ve babalarınıza yardımcı olmalısınız. Evlerimizin içinin yanında, çevresini de temiz tutmalısınız. Herkes kendi evinin çevresini temizlediğinde tüm sokaklarımız da temiz olacaktır.

Yatağımız her zaman temiz ve düzenli olmalıdır.

Sevgili peygamberimiz (s.a.v.) **"Allah güzeldir, güzel olanı sever. Temizdir, temiz olanı sever... Evlerinizi ve çevresini temiz tutunuz...."**[7] buyurarak bizlerden evlerimizi temiz tutmamızı istemiştir.

Evimizin temizliğine gösterdiğimiz özeni okulumuz için de göstermeliyiz. Çünkü temizlik bir bütündür. Okula girerken çamurlu ayakkabılarımızı paspasa silmeliyiz. Sınıfımızı sık sık havalandırmalıyız. Çöpleri ve yiyecek ambalajlarını çöp kutularına atmalıyız. Koridorları, lavabo ve tuvaletleri temiz tutmalıyız. Çünkü bunlar temiz tutulmadığında birçok hastalığa davetiye çıkarmış oluruz.

Ali:

— Öğretmenim! Ama bazıları bu söylediklerinize dikkat etmiyor, dedi.

Öğretmen:

— Bu tür durumlarda birbirinizi kibar bir şekilde uyarmalısınız. Yapılan davranışın okulda yaşayan herkesi etkileyeceğini hatırlatmalısınız.

Evimizi ve çevresini temiz tutmalıyız.

Etkinlik **Slogan oluşturalım**

Siz de aşağıda verilen örnekteki gibi ev ve okul temizliği ile ilgili sloganlar bularak noktalı yerlere yazınız.

- Sağlığımız için temiz okul
- ....
- ....

(7) *Tirmizî, Edeb, 41.*

ÇEVREMİZİ TEMİZ TUTARIM

"Çevremiz aynamızdır." sözü ile ne anlatılmaktadır? Arkadaşlarınızla konuşunuz.

Öğretmenimiz, çevre temizliğinin önemini anlatması için sınıfımıza bir çevre uzmanını davet etti. Dersin başında uzmanı tanıştıran öğretmenimiz:

— Çocuklar, bu derste misafirimiz sizlere çevre temizliğinin önemini anlatacak. Dikkatle dinlemeniz sizler için çok önemli. Şimdi sözü uzmanımıza bırakıyorum, dedi.

Uzman:

— Evet çocuklar!

Önce çevre nedir, çevremizi neler oluşturur? Onunla başlayalım. Çevre; üzerinde yaşadığımız, canlı ve cansız bütün varlıkların içinde bulunduğu ortamdır. Evimiz, sokağımız, mahallemiz, bahçemiz, parklarımız çevremizdir. Orman, deniz, nehir, göl ve hava gibi alanlar da doğal çevremizi oluşturur.

Doğada, Allah'ın (c.c.) yaratmış olduğu bir düzen ve denge vardır. Doğadaki bu düzenin korunması başta insan olmak üzere bütün canlılar için gereklidir. Çünkü sağlıklı ve mutlu bir yaşam sürdürebilmemiz buna bağlıdır.

Peki, doğadaki denge ve düzeni nasıl koruyabiliriz? Bu, çevremizi temiz tutmak ve korumakla mümkündür. Dinimiz çevrenin korunmasına büyük önem vermiş ve doğadaki düzen ve dengeyi korumamızı emretmiştir. Yüce Allah (c.c.) Kur'an'da, **"Yeri uzatıp yaydık, orada sabit dağlar yerleştirdik, yine orada miktarı ve ölçüsü belirli**

Allah (c.c.) doğadaki tüm varlıkları bir düzen içinde yaratmıştır.

olan şeyler bitirdik."[8], **"Göğü Allah yükseltti ve mizanı (dengeyi) O koydu. Sakın dengeyi bozmayın."**[9] ayetleriyle evrende düzen ve dengenin varlığına dikkat çekmektedir.

Peygamberimiz (s.a.v.), **"Yolları ve gölgelikleri kirletmekten sakının."**[10] buyurarak insanların sıkça kullandıkları yerleri kirletmekten sakınmamızı istemiştir. O, bir başka hadisinde ise , **"Kim bir ağaç diker ve meyve verinceye kadar onu korur ve büyümesi için ilgisini devam ettirirse, ağacın meyvesinden faydalandıkça ona bir sadaka sevabı verilir."**[11] diyerek çevreyi korumak ve güzelleştirmek için yapılacak çalışmaları teşvik etmiştir.

Çocuklar, doğadaki canlı ve cansız tüm varlıklar, Allah'ın (c.c.) bize bir armağanıdır. Çevreye karşı sorumluluklarımız vardır. Bizler, yaşadığımız mahalleyi, kullandığımız park ve bahçeleri, ormanları, yürüdüğümüz yolları, kısaca tüm çevremizi temiz tutmalıyız. Çevreye zarar verici davranışlardan uzak durmalıyız. Örneğin, yerlere tükürmemeli ve çöp atmamalıyız. Piknik alanlarında kâğıt, poşet, pet şişe gibi atıkları bırakmamalıyız. Çevremizdeki çiçeklere, ağaçlara ve çimlere zarar vermemeye özen göstermeliyiz. Unutmayalım ki çevre temizliği birey ve toplum sağlığı açısından çok önemlidir.

— Sevgili çocuklar! Beni sabırla dinlediğiniz için hepinize teşekkür ederim.

Öğretmenimiz de verdiği bilgilerden dolayı çevre uzmanına teşekkür etti.

Dinimiz çevrenin temiz tutulmasını ve korunmasını tavsiye eder.

Allah (c.c.) buyuruyor ki:

"İnsanların kendi elleriyle yapıp ettikleri yüzünden karada ve denizde düzen bozuldu..." (Rûm suresi, 41. ayet)

---

(8) *Hicr suresi 19. ayet.*
(9) *Rahmân suresi, 7, 8. ayetler.*
(10) *Müslim, Taharet, 68.*
(11) *Ahmet bin Hanbel, Müsned, C 4, s. 61.*

Etkinlik Düşün, Bul, Çözümle

Günümüzde ortaya çıkan çevre sorunlarının sebeplerini ve çözüm önerilerinizi aşağıdaki tabloya örnekteki gibi yazınız.

Sorun	Nedenleri	Çözümü
Atıklar	Atıkların zararları konusunda insanların yeterli bilgi ve duyarlılığa sahip olmaması	İnsanların atıkların çevreye zararları konusunda bilinçlendirilmesi
Hava kirliliği	....	....
Su kirliliği	....	....
Orman yangınları	....	....

Etkinlik Okuyalım, Değerlendirelim

Aşağıdaki şiirde çevre ile ilgili neler vurgulanmaktadır? Değerlendiriniz.

SAKIN KESME

Ey hemşehri! Sakın kesme, yaş ağaca balta vuran el onmaz;
...
Bak, bizim köy, şu yemyeşil koruluğun gölgesinde ne güzel!
Gönülleri açmadadır, yaprakların arasından esen yel.
Yazık günah olmaz mı ki çıplak kalsın, bu zümrüt yurt, şirin yer?

Hem dünyada biricik borç değil midir her kula
Bir tohumu fidan yapmak, fidanı da bir orman?
Eğer böyle olmasaydı, ne kalırdı oğula:
“Mirasımı artır.” diye öğüt veren atadan?

Sakın kesme, her dalında güzel bir kuş ses versin;
Sakın kesme, gölgesinde yorgun çiftçi dinlensin;
Sakın kesme, şu sevimli köye kol, kanat gersin;
Sakın kesme, aziz vatan günden güne şenlensin.

Mehmet Emin YURDAKUL

Çocuk Şiirleri Antolojisi, s. 129.

Okuma Metni

ÇEVRE DİYOR Kİ

“Ey insanlar!
Hem benim hem sizin
Hem de barındırdığım bitki ve hayvanlar için
Hepimiz adına yalvarıyorum,
Bu sözlerimi dikkatle dinleyiniz.
Bundan böyle dikkatli olunuz.
Hepimizin geleceğini düşününüz.
Yiyiniz, içiniz, geziniz, eğleniniz, rahatınızı sağlayınız.
Kısaca ne yaparsanız yapınız ama bu arada beni de düşününüz.
Koruyunuz, kirletmeyiniz, tüketmeyiniz, seviniz.
Beni dikkate alarak birazcık olsun emek ve masraftan kaçınmayınız ki size ve gelecek kuşaklara, bitkilere ve hayvanlara güzel, tatlı, uygun bir yurt olma niteliğimi koruyabileyim.”

İbrahim ÖZDEMİR - Münir YÜKSELMİŞ
Çevre Sorunları ve İslam, kapak yazısı.

Yukarıdaki metinde çevre bizden nelere özen göstermemizi istemektedir? Arkadaşlarınzla değerlendiriniz.

ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A. Aşağıdaki soruların doğru yanıtlarını bulup işaretleyiniz.

1. Aşağıdakilerden hangisi diğerlerinden farklıdır?
A. Banyo yapmak B. Tırnak kesmek
C. Dişleri fırçalamak D. Güvenilir olmak

2. Aşağıdakilerden hangisi beden temizliği ile ilgilidir?
A. Abdest B. Namaz C. Zekât D. Oruç

3. Aşağıdaki yargılardan hangisi **yanlıştır**?
A. Sınıfları temiz tutmalıyız.
B. Çevremizin temiz olmasının bir önemi yoktur.
C. Okul bahçesini temiz tutmalıyız.
D. Okul girişinde ayakkabılarımızı paspaslara silmeliyiz.

4. Aşağıdakilerden hangisi temizliğe dikkat edilmesinin gereklerinden biri **değildir**?
A. İnsanlar arasında saygı görmek
B. İbadetleri yerine getirmek
C. Sağlığımızı korumak
D. Yeteneklerimizi geliştirmek

5. Aşağıdakilerden hangisi çevre temizliğiyle ilgili **değildir**?
A. Yolları temiz tutmak
B. Yerlere çöp atmamak
C. Tuvaletten sonra elleri iyice yıkamak
D. Okulumuzun temizliği

B. Aşağıdaki eşleştirmeleri yapınız.

Aşağıdaki sözcük ve ifadeleri karşılarındaki açıklamalarla eşleştiriniz.

1. Namazdan önce yapılması şart olan temizlik	☐	Dürüstlük
2. Manevi temizlik (kalp temizliği) sayılan davranış	☐	Beden temizliği
3. Bedeni, giysileri ve çevreyi her türlü kirden arındırmak	☐	Abdest
4. Vücudumuzun her türlü kirden arındırılması	☐	Maddi temizlik
	☐	Çevre

C. Noktalı yerlere, aşağıda verilen kelimelerden ve kelime grubundan uygun olanını yazarak cümleleri tamamlayınız.

zarar | manevi | çevre | denge | taharet

1. Yerlere tükürmemek .... temizliği ile ilgilidir.

2. Doğada, Allah'ın (c.c.) yaratmış olduğu bir .... ve düzen vardır.

3. Dinimiz hem maddi hem de............................ temizliğe önem verir.

4. Çevreye .... verici davranışlardan uzak durmalıyız. .... maddi ve manevi temizliği kapsar.

Ç. Aşağıdaki ifadelerden doğru olanların başına "D", yanlış olanların başına "Y" yazınız.

( ) 1. Dişleri temizlemek manevi temizlik sayılır.

( ) 2. Okulumuzu evimiz gibi temiz tutmalıyız.

( ) 3. Dinimiz giysilerimizin temiz olmasını öğütler.

( ) 4. İnsanın kötü duygu ve düşünceleri taşımaması manevi temizliktir.

( ) 5. Çevre temizliği insan hayatı için önem taşımaz.

D. Aşağıdaki soruların yanıtlarını noktalı yerlere yazınız.

1. Dinimizin temizliğe verdiği önemi açıklayınız.

....

....

....

....

2. Maddi temizlik ne demektir?

....

....

....

....

3. Manevi temizlik ne demektir? Tanımlayınız.

....

....

....

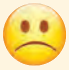
....

ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

“Din ve Temizlik” ünitesinin sonunda neleri, ne kadar öğrendiğinizi ölçmek için kendinizi değerlendirebilirsiniz. Bunun için aşağıdaki ifadelerin sonuna;

“Bunu çok iyi yapabiliyorum.” için

“Bunu kısmen yapabiliyorum.” için

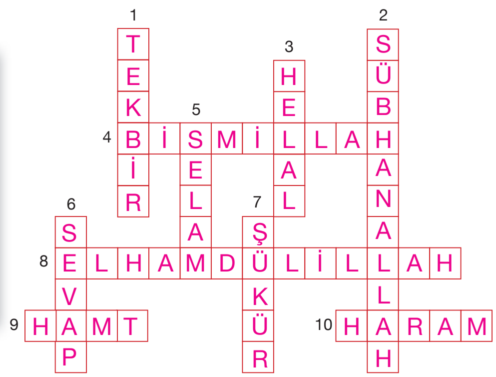
“Bunu yapamıyorum.” için işaretleyiniz.

			
İslam dininin temizliğe verdiği öneme örnekler veririm.			
Temiz ve düzenli olmaya özen gösteririm.			

1. ÜNİTE

A. 1. D 2. B 3. C 4. C
B. 1. Elhamdülillah 1. Merhaba
3. İnşallah 4. Allah (c.c.) korusun
C. 1. günah 2. sevap 3. Sübhaneke
4. estağfirullah
Ç. 1. D 2. Y 3. Y 4. Y 5. D

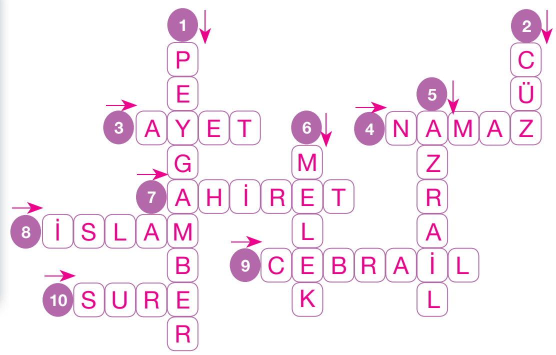
ETKİNLİK

2. ÜNİTE

A. 1. B 2. C 3.D
4. C 5. B
B. 1. Namaz 2. Ayet 3. Âmentü
4. Nâs 5. Fâtiha 6. İslam
C. 1. peygamber 2. ilahi kitap 3. 30-114
4. Kur'an-ı Kerim 5. melek
Ç. 1. Y 2. D 3. Y 4. D

ETKİNLİK

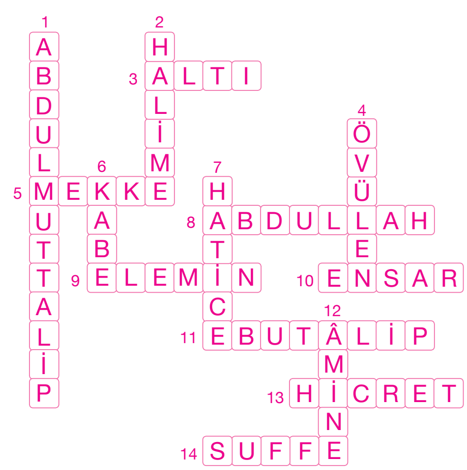
3. ÜNİTE

A. 1. D 2. C 3.C
B. 1. Ahlak 2. Sevgi 3. Saygı 4. Doğruluk
C. 1. saygı 2. huzur 3. doğruluk 4. davranışlar
Ç. 1. D 2. Y 3. D 4. D

4. ÜNİTE

A. 1. B 2. C 3. C
4. B 5. C
B. 1. Hira 2. Muhacir 3. Hz. Fatma (r.a.)
4. Erdemliler Topluluğu 5. Hz. Ali (r.a.)
C. 1. babasını 2. sütanne 3. ensar
4. Hz. Ebu Bekir (r.a.)
Ç. 1. D 2. Y 3. Y 4. D 5. D

ETKİNLİK

5. ÜNİTE

A. 1. D 2. A 3. B 4. D 5. C
B. 1. Abdest 2. Dürüstlük 3. Maddi temizlik 4. Beden temizliği
C. 1. çevre 2. denge 3. manevi 4. zarar
Ç. 1. Y 2. D 3. D 4. D 5. Y

A

adalet: 1. Doğruluk, eşitlik, denklik, aşırılıktan uzak ve dengeli olma, 2. Bir işi yerli yerine koyma, hak sahibine hakkını verme, hak ve hukuka uygunluk.

ahiret: 1. Dünya hayatını takip eden hayatın adı. 2. Dünya hayatındaki amellerin söz, davranış ve eylemlerin sonuçlarının alınacağı ve değerlendirileceği zaman.

ahit: Kendi kendine söz vererek bir işi üzerine alma, ant.

aile: Evlilik ve kan bağına dayanan, karı, koca, çocuklar, kardeşler arasındaki ilişkilerin oluşturduğu toplum içindeki en küçük birlik.

ahlak: İnsanın yaratılışından gelen özellikleri ile insanların iyiliğini ve mutluluğunu hedef alan kuralların hayata geçirilmesi ile kazanılan iyi ve güzel davranışlar.

amel: 1. Yapılan iş, eylem, fiil. 2. Dünya ve ahirette ceza veya mükâfat konusu olan her türlü iş ve davranış.

atık: Hastane, ev, fabrika vb. yerlerde kullanılmış, artık işlenemez veya çevre için zarar oluşturan her türlü madde.

B

bağışlama: Affetmek, mağfiret etmek.

bereket: Bolluk, gürlük, ongunluk.

biat: 1. Söz verme amacıyla el sıkma. 2. Birinin hâkimiyetini kabul etme ve emirlerine bağlılığını bildirme

C

cami: Müslümanların namaz kılmak için toplandıkları yer.

cennet: Günahsız, günahları affedilen ya da günahlarının cezasını cehennemde çekmiş olan müminlerin, içerisinde sonsuza dek kalacakları yer.

cömert: Para ve malını esirgemeden veren, eli açık, bonkör.

cihat: 1. güç ve gayret sarf etmek, bir işi başarmak için elinden gelen bütün imkânları kullanmak. 2. Dinî emirleri öğrenip ona göre yaşamak ve başkalarına öğretmek, iyiliği emredip kötülükten sakındırmaya çalışmak; İslam'ı tebliğ, nefse ve dış düşmanlara karşı mücadele vermek, savaşmak.

D

değer: Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet.

denk: Ağırlık bakımından eşit olan.

dilek: Bir kimsenin dilediği şey, istek, temenni, rica, murat.

dua: İnsanın, Allah'ın (c.c.) yüceliği ve büyüklüğü karşısında kendi zayıflığını kavrayıp ona yalvarması, şükretmesi, onu övmesi ve Allah'la (c.c.) her an beraber olduğunun bir göstergesi olarak onunla iletişim kurma eylemi.

E

ebedî: Sonsuz, ölümsüz.

emanet: Birine geçici olarak bırakılan ve teslim alınan kişice korunması gereken eşya, kimse.

emin: Güvenilir.

egemen: 1. Yönetimini hiçbir kısıtlama veya denetime bağlı olmaksızın sürdüren, bağımlı olmayan, hükümran, hâkim. 2. Sözünü geçiren, üstünlük kazanan.

evren: 1. Gök bilimi. Gök varlıklarının bütünü, kâinat, cihan, âlem, kozmos. 2. Düzenli ve uyumlu bir bütün olarak düşünülen bütün varlıklar.

erdem: Ahlakın övdüğü iyi olma, alçak gönüllülük, yiğitlik, doğruluk vb. niteliklerin genel adı, fazilet.

F

fedakâr: Özverili.

fihrist: İçindekiler.

G

gıybet: Kendimiz hakkında söylendiğinde hoşlanmayacağımız bir şeyi başka bir Müslümanın arkasından söyleme, onu küçültücü sözlerle anma.

gönül: Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı.

gösterge: Bir şeyi belirtmeye yarayan şey, belirti, im, işaret.

güven: Korku, çekinme ve kuşku duymadan inanma ve bağlanma duygusu, itimat.

H

hadis: 1. Söz, haber. 2. Hz. Peygamber'in sözleri, fiilleri ve takrirleri; sahabilerin dine aykırı olmayan söz ve davranışlarını onaması.

hâldaş: Aynı durumda olan, durumları birbirine benzeyen.
hamt etmek: Allah'a (c.c.) şükretmek.
hayır: İyilik, karşılık beklenmeden yapılan yardım.
hesap günü: Kıyamet.
huzur: Dirlik, baş dinçliği, gönül rahatlığı, rahatlık, erinç.
Hristiyanlık: Hz. İsa'nın peygamberi olduğu ilahi din.

İ

ibadet: Yüce Allah'ın (c.c.) emirlerini yerine getirme, Allah'a (c.c.) yönelen saygı davranışı.
ibret: Kötü bir olaydan alınması gereken ders, uyarıcı sonuç.
iftira: Bir kimseye kasıtlı ve asılsız suç yükleme, kara çalma.
ilah: 1. Hak olsun batıl olsun tapınılan her türlü varlık, tanrı, mabut. 2. Tapınılan, yüceliği karşısında hayranlık duyulan, gönülden bağlanılıp sığınılan, duyularla idrak edilemeyen varlık.
ilahî: Allah (c.c.) ile ilgili olan, Allah'a (c.c.) özgü olan.
ilim: Bilim.
ilke: Temel düşünce, temel inanç, unsur, prensip.
inanç: 1. Kişinin Allah (c.c.), insan ve evren hakkındaki düşünce ve anlayışları. 2. Dünyada ve ahirette insanların mutlu olmaları için Allah'ın (c.c.) göndermiş olduğu kuralların hepsini kesin bir şekilde kabullenme, iman etme.
irade: Bir şeyi yapıp yapmamaya karar verme gücü, istenç.
iyilik: Karşılık beklenilmeden yapılan yardım.

K

Kâbe: Mekke'de Mescid-i Haram'ın ortasında bulunan ve Müslümanların kıblesi olan yeryüzündeki ilk mescit.
kabile: Boy.
kadir: Güçlü, gücü yeter. Her şeye gücü yeten (Allah).
kâfir: 1. İnkâr eden, tanımayan, reddeden. 2. Allah'ın (c.c.) varlığını ve birliğini inkâr eden, yaratmada, emretmede, isimlerinde ve sıfatlarında Allah'ı (c.c.) tek ve eşsiz kabul etmeyen; yaratıcı olarak Allah'ı (c.c.) kabul etse bile onun göndermiş olduğu elçilerin hepsine ayrı ayrı inanmayan, Allah'ın (c.c.) vahiyle bildirdiği hükümlerin bir tanesini dahi inkâr eden.
kâinat: Yeryüzü ve gökyüzündeki nesnelerin oluşturduğu bütün evren; gökyüzünde görünen veya görünmeyen gök cisimleri, yıldızlar, dünya, cihan, yer yuvarlağı.
kavim: Aralarında töre, dil ve kültür ortaklığı bulunan, boy ve soy bakımından da birbirine bağlı insan topluluğu.

kerem: 1. Soyluluk, ululuk, büyüklük, asalet. 2. Bağış olarak verme, iyilik, cömertlik, eli açıklık, lütuf.

kervan: Uzak yerlere yolcu ve ticaret eşyası taşıyan yük hayvanı katarı.

kısmet: 1. Allah'ın (c.c.) her kişiye uygun gördüğü yaşama durumu, nasip. 2. Olayların kötü sonuçlarını tevekkülle karşılama durumu.

kozalak: 1. Koza. 2. İçinde tohum veya krizalit bulunan korunak. 3. Kozalaklıların, genellikle dibi yuvarlak, tepesi koni biçiminde ve odunsu dokulu meyvesi.

kibir: Kendini beğenme, başkalarından üstün tutma, büyüklenme, benlik.

kudret: Güç, iktidar.

kul: Allah'a (c.c.) göre insan.

kulluk: 1. Allah'ın emirlerini içtenlikle yerine getiren. 2. Bütün varlığıyla Allah'a (c.c.) yönelen, İslam dininin gereklerini gerçek anlamıyla yaşayan.

kutsal: Güçlü bir dinî saygı uyandıran veya uyandırması gereken, mukaddes.

L

lütuf: Önem verilen, sayılan birinden gelen iyilik, yardım. lütufkâr, iyiliksever, kibar.

M

maddi: Madde ile ilgili, maddesel, özdeksel, manevi karşıtı.

malik: Sahip.

manevi: Görülmeyen, duyularla sezilebilen, soyut, ruhani, maddi karşıtı.

mahşer: Kıyamet günü ikinci kez sûra üflendikten sonra bütün insanların diriltilerek mezarlarından kalkıp dünyada iken yaptıkları her şeyin hesabını vermek üzere toplanacakları yer.

mecusilik: 1. Ateşe tapanların bağlı bulundukları din. 2. Zerdüştîliğin eski İran inanç ve gelenekleriyle karışmasından oluşan din.

medet: Yardım, imdat.

merhamet: Bir kimsenin veya bir başka canlının karşılaştığı kötü durumdan dolayı duyulan üzüntü, acıma.

mescit: Genellikle minaresiz, küçük cami.

mikrop: Mikroskopla görülebilen, çürümeye, mayalanmaya ve hastalıklara yol açan bir hücreli canlı.

Mushaf: Kur'an-ı Kerim.

mücadele: Birbirlerine isteklerini kabul ettirmek için iki taraf arasında yapılan zorlu çalışma, savaş.

mükâfat: Ödül.

mümin: Allah (c.c.) katından peygamberleri aracılığı ile gelen her şeyi, tereddütsüz olarak doğrulayan ve kabul eden kişi.

münezzeh: 1. Temiz. 2. Uzak.

Müslüman: Allah'ın (c.c.) varlığına ve birliğine, Hz. Muhammed'in (s.a.v.) peygamberliğine ve onun Allah (c.c.) katından getirmiş olduğu şeylerin hepsine kesin olarak iman eden kimse.

N

namus: 1. Bir toplum içinde ahlak kurallarına ve toplumsal değerlere bağlılık, iffet. 2. Dürüstlük, doğruluk.

nasip: 1. Birinin payına düşen şey. 2. Bir kimsenin elde edebildiği, sahip olabildiği şey.

nimet: İyilik, lütuf, ihsan.

nüsha: 1. Birbirinin tıpkısı olan yazılı şeylerin her biri. 2. Benzer, aynı, kopya.

O

Oymak: Aşiret.

Ö

öğüt: Bir kimseye yapması veya yapmaması gereken şeyler için söylenen söz, nasihat.

özveri: Bir amaç uğruna kendi çıkarlarından vazgeçme, fedakârlık.

P

pas: Su içinde ve nemli havada metallerin, özellikle demirin yüzeyinde oksitlenme sonucunda oluşan madde.

peyda: Belli, açık.

put: Bazı ilkel toplumlarda doğaüstü güç ve etkisi olduğuna inanılan canlı veya cansız nesne.

putperest: 1. Puta tapan kimse. 2. Allah'a (c.c.) yapılması gereken ibadeti, ona gösterilmesi gereken saygı ve sevgiyi, Allah'ın (c.c.) dışında ilah kabul edilen herhangi bir varlığa gösteren, tapınan.

R

Rab: Allah (c.c.).

Rahîm: “Yaratmış olduğu bütün varlıklara karşılıksız rızık veren, yarattıklarını koruyan, esirgeyen, bağışlayan ve merhamet eden, ahirette ise sadece mümin kullarına şefkat edecek olan.” anlamında Allah’ın (c.c.) güzel isimlerinden biri.

Rahman: “Dünyada, bütün canlılara şefkat gösteren, mümin-kâfir ayrımı yapmaksızın insanlara merhamet eden, her türlü nimeti sürekli veren, rahmeti sonsuz olan.” anlamında Allah’ın (c.c.) güzel isimlerinden biri.

rıza: Razı olma, isteme.

rızık: 1. Yiyecek, içecek şey, azık. 2. Allah’ın (c.c.) bütün yarattıklarına verdiği nimet.

riayet: 1. Sayma, saygı, ağırlama, itibar etme. 2. Uyma, boyun eğme.

S

saadet: Mutluluk.

sabır: Acı, yoksulluk, haksızlık vb. üzücü durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdemi, dayanç.

sanatkâr: 1. Sanatçı. 2. El ile yaptığı işi kendisine meslek edinen işçi veya usta. 3. Bir işi ustalıkla yapan, usta, mahir.

secde: 1.İtaat etme, emrine uyma, baş eğme. 2. Namazda alnı, burnu, elleri, dizleri ve ayak parmaklarını yere koyup orada Allah’ın (c.c.) yüceliğini Hz. Peygamber’in öğrettiği dualarla anma.

sıfat: Bir şeyin nasıl olduğunu belirten, onu başka şeylerden ayıran özellik.

sıkıntı: İşsizlik, tekdüzelik, bezginlik vb. sebeplerden doğan ruhsal yorgunluk, cefa, eziyet.

sûr: Kıyametin kopmasını ve kıyamet koptuktan sonra yeniden dirilmeyi duyurmak için İsrafil adlı melek tarafından üflenilecek olan bir boru.

sünnet: Hz. Muhammed’in (s.a.v.) Müslümanlarca uyulması gerekli sayılan davranışları ve herhangi bir konuda söylemiş olduğu söz.

şefkat: Acıyarak ve koruyarak sevme, sevecenlik.

şeytan: 1.İnatçı haddi aşıp kibirlenen, azgın, taşkın, şerli olan bütün kötü varlıklar. 2. Allah’ın (c.c.) “Âdem’e itaat et.” emrine karşı gelip isyan ettiği için ilahi rahmetten kovulan cinlerin inkârcı olanlarından gizli varlık.

şükran: İyilik bilme, gönül borcu, minnettarlık.

T

takva: 1. Bilinçli davranma; uyanıklık, dikkatli olma, sakınma, korunma, korkma, endişelenme, kaygılanma. 2. Allah'ı (c.c.) görüyormuşçasına bir bilinç içerisinde farzları, vacipleri hakkıyla yerine getirme; Allah'ın (c.c.) hoşnutluğunu kazanmak amacıyla nafileleri çokça yapma; sünnete uyma.

tespih: "Süphanallah" sözünü söyleme. Belirli dinî sözleri tekrarlamak.

teşvik: İsteklendirme, özendirme.

tövbe: 1. Dönüş, günahtan pişmanlık, günahı terk etme, vazgeçme, istiğfar. 2.İnsanın, bilerek veya bilmeyerek yaptığı hata, kusur, büyük ve küçük günahlarından dolayı pişman olup bir daha aynı günahları yapmamaya karar vererek vazgeçmesi.

U

üslup: Anlatma, oluş, deyiş veya yapış biçimi, tarz.

V

vacip: İslam dinine göre yapılması farz seviyesinde olmayan fakat sünnetten daha kuvvetli olan dinî hükümler; farz ile sünnet arasındaki dinî emirler.

vahiy: Peygamberler aracılığıyla insanlara, hayatın hangi ilkelere göre yönlendirilmesi ve nelere uyup nelerden sakınılması gerektiğini bildiren ilahi bilgi, bu bilginin gönderiliş tarzı.

Y

yâd etmek: Anmak, hatırlamak.

yahudilik: 1. Hz. Musa'nın peygamberi olduğu ilahi din. 2. Yahudi olma durumu, Musevilik.

yaratmak: Allah'ın (c.c.) bir şeyi yoktan var etmesi.

yoldaş: 1. Yol arkadaşı. 2. Arkadaş, dost

Z

zalim: Acımasız ve haksız davranan, kıyıcı, zulmeden.

ziyaret: Birini görmeye, biriyle görüşmeye gitme, görüşmek.

Ahmed bin Hanbel. *Müsned*. İstanbul: Çağrı Yayınları, 1992.

Altuntaş, Halil ve Muzaffer Şahin. *Kur'an-ı Kerim Meali*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2005.

Boynukalın, Hafsa. "Parktaki Kozalak.", *Diyanet Çocuk Dergisi*, Mart, 2017.

Buharî. *Sahih-i Buharî.* İstanbul: Çağrı Yayınları, 1992.

Çocuk Şiirleri Antolojisi. haz., Cuma Karataş. İstanbul: İnsus Yayınları: 2006.

Dârimî*.* *Sünen-i Dârimî.* Arabistan: Dâru's-Selam, 2000.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı (İlkokul 4 ve Ortaokul 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar), Ankara: T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, 2018.

Doğan, Recai, Cemal Tosun. *İlköğretim 4 ve 5. Sınıflar İçin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretimi.* Ankara: Pegem A Yayınları, 2003.

Ebu Davud. *Sünen*. İstanbul: Çağrı Yayınları, 1992.

Efe, Ahmet. *Çocuk Şiirleri.* Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 1979.

Efe, Ahmet. *Sevgi Çiçeği*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 1980.

Esad, Mahmud. *Tarihu'l-İslam*. İstanbul: Marifet Yayınları, 1983.

Evliyaoğlu, Gökhan. *Çocuk ve Dua*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2005.
Gövsa, İbrahim Alaattin. *Çocuk Şiirleri*. haz., Semiha Nur. İstanbul: Nehir Yayınları, 2005.

Günenç, Fevzi. *Çocuk Şiirleri Antolojisi*. İstanbul: Özyürek Yayınevi, 1989.

Gürgen, Gündüz*.* *Dinî Şiirler Antolojisi*. Konya: Yeni Kitap Basımevi, 1966.

Hamidullah, Muhammed. *İslam Peygamberi*. çev., Salih Tuğ. İstanbul: İrfan Yayınevi, 1980.

Hâkim. *el-Müstedrek*. Mekke: el-Mektebetü'l-Asriyye, 2000.

Heysemî. *Mecmau'z-Zevâid.* Beyrut: Dâru'l-Fikr, 1982.

İbn Hişam. *es-Sîretü'n-Nebeviyye*. Beyrut: Daru'l-Fikr, 1992.

İbn Mâce. *Sünen.* İstanbul: Çağrı Yayınları, 1992.

İbn Sa'd. *Kitabu't-Tabakati'l-Kebîr*. Beyrut: Dâru Sâdır, 1987.

İmam Malik. *Muvatta.* İstanbul: Çağrı Yayınları, 1992.

Kandemir, M. Yaşar. *Ahirete İnanıyorum.* İstanbul: Damla Yayınevi, 2004.

Kandemir, M. Yaşar. *Allah'a İnanıyorum*. İstanbul: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 1991.

Kandemir, M. Yaşar. *Peygamberlere ve Kitaplara İnanıyorum*. İstanbul: Damla Yayınevi, 2006.

Karaman, Hayrettin, Ali Özek, İbrahim Kafi Dönmez, Mustafa Çağrıcı, Sadrettin Gümüş ve Ali Turgut. *Kur'an-ı Kerim ve Açıklamalı Meali*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2005.

Karaman, Hayrettin, Mustafa Çağrıcı, İbrahim Kafi Dönmez, Sadrettin Gümüş. *Kur'an Yolu ve Türkçe Meal ve Tefsir*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2007.

Kur'an-ı Kerim. hat, Hüseyin Kutlu, tezhip, Ersan Perçem. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: 2011.

Malik bin Enes. *Muvatta*. Beyrut: Muessetu'r-Risâle, 1978.

Münzirî, Abdülazim. *et-Tergib ve't-Terhib*. İstanbul: Hikmet Yayınları, 1984.

Müslim. *Sahih*. İstanbul: Çağrı Yayınları, 1992.

Nesaî. *Sünen*. İstanbul: Çağrı Yayınları, 1992.

Numanoğlu, Cengiz. *Şuur.* İstanbul: Sahaflar Kitap Sarayı, 2015.

Özdemir, İbrahim, Münir Yükselmiş. *Çevre Sorunları ve İslam.* Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 1997.

Özer, Rahmi. *Dinî ve Ahlaki Hikâyeler*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2000.

Pekşen, Ahmet Mahir. *Sevgi Dünyası.* Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları,1998.

Sarıçam, İbrahim. *Hz. Muhammed ve Evrensel Mesajı.* Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2005.

Serinsu, Ahmet Nedim, Mehmet Sürmeli, Arif Alkan, Ömer Akyürek, Bilal Deliser, Ayhan Baştürk, Ali Çınar ve Yusuf Mavili. *Dinî Terimler Sözlüğü*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, 2009.

Süyutî*. el-Camiu's- Sağir*. Beyrut: Daru Tairi'I-İlim, 1990.

Şirin, Mustafa Ruhî. *Gökyüzü Çiçekleri*. Ankara: Kök Yayıncılık, 2008.

TDK Türkçe Sözlük. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2011.

TDK Yazım Kılavuzu. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2012.

Tirmizî. *Sünen.* İstanbul: Çağrı Yayınları, 1992.

Tuncalp, Enver. *İnandım, İman Ettim.* Ankara: Şark Matbaası, 1974.

Vural, Sergül. *Anne, Peygamber Nerede.* Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2013.

Yaşaroğlu, Macit. *Çocuklarımız İçin Din Bilgisi.* Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 1998.

Yazgan, Bestami. *Bilgi Çiçeği Öğretmenim.* İstanbul: Nar Yayınları, 2016.

Yazgan, Bestami. *Çiçek Güzeli.* Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 1994.

Yazgan, Bestami. *Çocuk Şiirleri.* Ankara: Diyanet Başkanlığı Yayınları, 2005.

Yazgan, Bestami. *Yoksulları Unutmam*. İstanbul: Düş Değirmeni, Erdem Yayınları, 2004.

Yazıcı, Seyfettin. *Temel Dinî Bilgiler*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 1991.

Yöney, Derya. "Bay Mikrop ve Baloncuk." *Diyanet Çocuk Dergisi*, Ağustos, 2017.

Zengin, H. Salih. *Çok Serin Hikâyeler*. İstanbul: Mavi Kuş Yayınları, 2005.

Zeybek, Şerife Nihal. "Medine'de Bayram." *Diyanet Çocuk Dergisi,* Ekim, 2015.

İNTERNET KAYNAKÇASI

TDK Güncel Türkçe Sözlük. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&-view=gts (Erişim Tarihi: 29.01.2018)

GÖRSEL KAYNAKÇA

s. 45. https://islamansiklopedisi.org.tr/kelime-i-sehadet, Erişim Tarihi: 18.06.2018

s. 60. https://www.kizilay.org.tr/Haber/KurumsalHaberDetay/4056, Erişim Tarihi: 25.12.2017

s. 61. hat , Türkiye Diyanet Vakfı, Ağustos 2013 duvar takvimi.

s. 88. Fatih Erkoçoğlu'nun arşivinden kendisinin izniyle alınmıştır.

s. 115. http.www.adiyaman.bel.tricerik1661168temiz-su-iciyoruz.aspx, Erişim Tarihi: 29.12.2017

Aşağıdaki sayfalarda yer alan görseller "https://www.shutterstock.com" adresinden telif ücreti ödenerek satın alınmıştır.

s. 11. Shutterstock ID: 773035264, Erişim Tarihi: 02.01.2018

s. 12. Shutterstock ID: 777805294, Erişim Tarihi: 02.01.2018

s. 13. Shutterstock ID: 728223523, Erişim Tarihi: 02.01.2018

s. 14. Shutterstock ID: 578729953, Erişim Tarihi: 02.01.2018

s. 15. Shutterstock ID: 149002709, Erişim Tarihi: 02.01.2018

s. 18. Shutterstock ID: 227550832, Erişim Tarihi: 03.01.2018

s. 19. Shutterstock ID: 606899960, Erişim Tarihi: 03.01.2018

s. 20. Shutterstock ID: 755803840, Erişim Tarihi: 03.01.2018
s. 23. Shutterstock ID: 471601196, Erişim Tarihi: 03.01.2018
s. 24. Shutterstock ID: 615186509, Erişim Tarihi: 03.01.2018
s. 26. Shutterstock ID: 641803273, 766416814, Erişim Tarihi: 03.06.2018
s. 40. Shutterstock ID: 73216921, Erişim Tarihi: 08.01.2018
s. 46. Shutterstock ID: 1617882, Erişim Tarihi: 08.01.2018
s. 47. Shutterstock ID: 665414503, Erişim Tarihi: 08.01.2018
s. 49. Shutterstock ID: 590946917, Erişim Tarihi: 09.01.2018
s. 53. Shutterstock ID: 454222951, Erişim Tarihi: 10.01.2018
s. 59. Shutterstock ID: 1077371372, Erişim Tarihi: 04.06.2018
s. 60. Shutterstock ID: 135958343, Erişim Tarihi: 04.06.2018
s. 65. Shutterstock ID: 111256091, Erişim Tarihi: 03.06.2018
s. 68. Shutterstock ID: 251560984, Erişim Tarihi: 12.01.2018
s. 72. Shutterstock ID: 671930710, Erişim Tarihi: 03.06.2018
s. 81. Shutterstock ID: 590711459, Erişim Tarihi: 15.01.2018
s. 82. Shutterstock ID: 82098871, Erişim Tarihi: 15.01.2018
s. 85. Shutterstock ID: 746812861, Erişim Tarihi: 15.01.2018
s. 86. Shutterstock ID: 603299390, Erişim Tarihi: 15.01.2018
s. 90. Shutterstock ID: 55073533, Erişim Tarihi: 23.01.2018
s. 91. Shutterstock ID: 689350522, Erişim Tarihi: 24.01.2018
s. 94. Shutterstock ID: 606902264, Erişim Tarihi: 24.01.2018
s. 98. Shutterstock ID: 795816952, Erişim Tarihi: 25.01.2018
s. 101. Shutterstock ID: 590711459, Erişim Tarihi: 25.01.2018
s. 105. Shutterstock ID: 647893303, Erişim Tarihi: 25.01.2018
s. 114. Shutterstock ID: 709181032, Erişim Tarihi: 29.01.2018
s. 116. Shutterstock ID: 626146523, Erişim Tarihi: 29.01.2018
s. 121. Shutterstock ID: 59786074, Erişim Tarihi: 03.06.2018
s. 125. Shutterstock ID: 254437723, Erişim Tarihi: 03.06.2018
s. 126. Shutterstock ID: 34936861, Erişim Tarihi: 29.01.2018
s. 129. Shutterstock ID: 534126301, Erişim Tarihi: 29.01.2018

Bunlar dışındaki diğer görseller yayınevi arşivinden alınmıştır.